

Nota van beantwoording zienswijzen

‘Samen maken we de toekomst voor Noordwijk!’

Omgevingsvisie Noordwijk

12 januari 2020

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Beantwoording zienswijzen	4
	Indiener 1: De Oude Dorpskern	4
	Indiener 2: Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk	5
	Indiener 3: Stichting Duinbehoud	7
	Indiener 4: Stichting KunstKlank	7
	Indiener 5: CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek, Werkgroep Behoud en Herbestemming Bollenerfgoed	8
	Indiener 6: CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek	9
	Indiener 7: Van der Feltz advocaten namens N.V. Bever Holding	12
	Indiener 8: Inwoner	13
	Indiener 9: Inwoner	14
	Indiener: 10: Hoogheemraadschap van Rijnland	14
	Indiener 11: Gemeente Katwijk	15
	Indiener 12: Gemeente Hillegom	16
	Indiener 13: Gemeente Lisse	18
	Indiener 14: Gemeente Teylingen	20
3.	Ambtshalve aanpassingen	20

1. Inleiding

Aan de omgevingsvisie liggen meer dan 30 visies ten grondslag, bedacht en omschreven door meer dan 150 inwoners, ondernemers, scholieren, ambtenaren en andere betrokkenen. In hun visies hebben zij aangegeven hoe zij de toekomst van de nieuwe gemeente Noordwijk voor zich zien. Met een redactieteam van inwoners en ambtenaren zijn de visies samengebracht en samengevat in de uiteindelijke concept-omgevingsvisie 'Samen maken we de toekomst voor Noordwijk!'

Om iedereen nogmaals de mogelijkheid te geven hierop te reageren heeft de ontwerp-Omgevingsvisie 'Samen maken we de toekomst voor Noordwijk!' heeft vanaf 30 september gedurende 6 weken voor iedereen ter inzage gelegen. Inwoners en belanghebbenden konden een zienswijze indienen. 13 personen of instanties hebben hiervan gebruik gemaakt.

We waarderen de inzet en nauwe betrokkenheid bij de omgevingsvisie van de inzenders. In de voorliggende nota van beantwoording zienswijzen worden de zienswijzen samengevat en van een antwoord voorzien. In hoofdstuk 3 zijn ook enkele ambtshalve wijzigingen benoemd.

In het verlengde van het doorlopen participatieproces is de voorliggende nota er informatie voorgelegd aan het redactieteam van inwoners en ambtenaren. Dit heeft nog tot enkele aanscherpingen geleid. Deze zijn in dit document zijn verwerkt.

2. Beantwoording zienswijzen

De ingediende reacties zijn per indiener samengevat (kolom 1) en voorzien van een beantwoording (kolom 2). Elke beantwoording van een zienswijze eindigt met een conclusie (kolom 3) waarin inzichtelijk wordt gemaakt in hoeverre hetgeen naar voren is gebracht aanleiding geeft tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Indiener 1: De Oude Dorpskern

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. De indiener geeft aan dat in de omgevingsvisie nauwelijks wordt gesproken over de wensen om de geschiedenis, kracht en kenmerken van Noordwijk-Binnen integraal onderdeel te laten zijn van toekomstige ontwikkelingen, terwijl hiervoor uitgebreide input is geleverd.	De omgevingsvisie is een combinatie van input die is geleverd door verschillende groepen. We hebben ons best gedaan om alle inbreng zo goed mogelijk te verwerken. We vinden het jammer dat u de door u geleverde input zo slecht herkent in de omgevingsvisie. Om toch meer recht te doen aan uw inbreng worden de boekjes met cultuurhistorie, data-analyse en uitleg van visie toegevoegd in de achtergronddocumenten bij de visie. Uw input is mede de basis geweest voor de uitwerking van de identiteit in hoofdstuk 3. Daarbij is de insteek 'behoud door ontwikkeling'. Dus niet alleen behouden maar ontwikkelen, met respect voor het verleden. Naast behoud van het huidige erfgoed willen we daarmee ook inzetten op het realiseren van erfgoed voor de toekomst. Dat wij erfgoed belangrijk vinden is ook terug te vinden in paragraaf 3.1: we willen voortbouwen op het vele waardevolle cultureel erfgoed en historie speelt een belangrijke rol. Om recht te doen aan het bestaande erfgoed wordt dit opgenomen op de erfgoedkaart die in voorbereiding is en die ook kan inspireren voor 'behoud door ontwikkeling'. Daarnaast wordt de erfgoedkaart vertaald naar het gemeentelijke omgevingsplan. De erfgoedkaart wordt in de visie benoemd als uitwerking van de visie.	De boekjes met cultuurhistorie, data-analyse en uitleg van visie worden toegevoegd in de achtergronddocumenten bij de visie. Tevens wordt er in hoofdstuk 3 (blz. 17) een zin opgenomen waarin de link wordt gelegd met deze achtergronddocumenten: <i>"De beschrijving van de identiteit is mede gebaseerd op een aantal achtergronddocumenten, zoals die in de bijlage zijn terug te vinden".</i> De erfgoedkaart wordt in de visie benoemd op blz. 18 onder Cultuur, vierde punt: <i>"Dit wordt uitgewerkt in de gemeentelijke erfgoedkaart."</i>
2. De indiener mist een visie op natuur in de zin van landschap, beheer, flora/fauna, lucht en bescherming van kwetsbare gebieden.	De waarden van het landschap komen nadrukkelijk aan de orde in hoofdstuk 3. Per deelgebied is aangegeven hoe we willen voortbouwen op de specifieke kwaliteiten. Natuur en landschap zijn daarin belangrijk (zie paragraaf 3.1, onder het kopje natuur en landschap). In hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie is de gewenste koers neergelegd. Daarin is in 4.5 benoemd dat het op peil houden van	Op blz. 21 onder het kopje landschap toevoegen: <i>"De verschillende landschapstypen zijn zichtbaar en beleefbaar."</i> Op blz. 21 onder het kopje natuur: <i>"De kwaliteit van groen,</i>

	de biodiversiteit een speerpunt is. Daarmee zijn natuur, groen en landschap een integrale basisvoorwaarde voor alle hoofdthema's in de omgevingsvisie. Een initiatief draagt bij aan de toekomst voor Noordwijk wanneer het aansluit op de gewenste identiteit (de bijzondere waarden in hoofdstuk 3) én invulling geeft aan de gewenste koers in hoofdstuk 4. Deze onderwerpen komen daarom naar onze mening in de omgevingsvisie voldoende aan de orde en zijn als integrale onderwerpen een belangrijke pijler onder deze omgevingsvisie. Om deze onderwerpen toch nog extra kracht bij te zetten voegen we onder het kopje landschap op blz 21 onder het kopje landschap toe: De verschillende landschapstypen zijn zichtbaar en beleefbaar. En onder het kopje natuur: De kwaliteit van groen, biodiversiteit en natuurwaarden nemen toe.	<i>biodiversiteit en natuurwaarden nemen toe."</i>
--	--	---

Indiener 2: Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. De indiener mist beleidsvoornemens voor de bescherming en ontwikkeling van natuur en groen.	De waarden van het landschap komen nadrukkelijk aan de orde in hoofdstuk 3. Per deelgebied is aangegeven hoe we willen voortbouwen op de specifieke kwaliteiten. Natuur en landschap zijn daarin belangrijk (zie paragraaf 3.1, onder het kopje natuur en landschap). In hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie is de gewenste koers neergelegd. Daarin is in 4.5 benoemd dat het op peil houden van de biodiversiteit een speerpunt is. Daarmee zijn natuur, groen en landschap een integrale basisvoorwaarde voor alle hoofdthema's in de omgevingsvisie. Een initiatief draagt bij aan de toekomst voor Noordwijk wanneer het aansluit op de gewenste identiteit (de bijzondere waarden in hoofdstuk 3) én invulling geeft aan de gewenste koers in hoofdstuk 4. Deze onderwerpen komen daarom naar onze mening in de omgevingsvisie voldoende aan de orde en zijn als integrale	Op blz. 21 onder het kopje landschap toevoegen: <i>"De verschillende landschapstypen zijn zichtbaar en beleefbaar."</i> Op blz. 21 onder het kopje natuur: <i>"De kwaliteit van groen, biodiversiteit en natuurwaarden nemen toe."</i>

	onderwerpen een belangrijke pijler voor de visie. Om deze onderwerpen toch nog extra kracht bij te zetten voegen we op blz. 21 onder het kopje landschap in par toe: De verschillende landschapstypen zijn zichtbaar en beleefbaar. En onder het kopje natuur: De kwaliteit van groen, biodiversiteit en natuurwaarden nemen toe. Tevens merken we op dat de visie niet de plek is voor concrete beleidsvoornemens. De Omgevingsvisie geeft een toekomstbeeld op structuurniveau en is een visie op hoofdlijnen. De uitwerking van de visie in verschillende concrete beleidsvoornemens volgt daarna, bijvoorbeeld in de vorm van programma's.	
2. Indiener verzoekt het tot stand brengen van ecologische verbindingen tussen de verschillende natuurgebieden en het buitengebied als beleidsuitgangspunt op te nemen.	We hebben opgenomen dat de natuur en het landschap met grote biodiversiteit een belangrijke basis vormen voor de toekomst van Noordwijk. Het versterken van de verbindingen hoort daar bij. Dit zullen we in par. 3.1 toevoegen onder Natuur en landschap. Met behulp van het instrument programma kan dit beleidsuitgangspunt verder uitgewerkt worden.	In par. 3.1., blz. 18, onder het kopje natuur en landschap als punt toevoegen: <i>De verschillende natuurgebieden en het buitengebied zijn met elkaar verbonden door (ecologische) verbindingen voor mens en dier, die doorlopen tot in de dorpen.</i>
3. Indiener geeft aan dat intensieve samenwerking met partijen binnen het nationaal Park Hollandse Duinen en het Kustpact noodzakelijk is.	We realiseren ons nadrukkelijk dat we alleen door goede samenwerking met alle partijen invulling kunnen geven aan de gewenste koers uit de visie. De omgevingsvisie nodigt juist uit tot samenwerken.	Geen
4. Indiener verzoekt om het beleid af te stemmen met de beheerders van de natuurgebieden, met name Staatsbosbeheer en Waternet.	Wij hebben tijdens het opstellen van de omgevingsvisie samengewerkt met beheerders van natuurgebieden. We hebben het voornemen om deze samenwerking in de toekomst voort te zetten.	Geen
5. Indiener vraagt om het adviesorgaan 'adviesraad Natuur, Milieu & Natuurlijke Hulpbronnen' nieuw leven in te blazen.	De Omgevingsvisie geeft een toekomstbeeld op structuurniveau en is een visie op hoofdlijnen. De visie spreekt zich niet uit over de vraag welke adviesorganen worden ingezet. Of en op welke manier dat zou kunnen gebeuren, wordt op een later moment bepaald. Daarbij blijven we aandacht houden voor samenwerking met de samenleving. De rol die adviesraden, netwerken (zoals cultuurland Noordwijk) en andere organisaties hierin kunnen vervullen zien wij als positief. In reactie op uw opmerking zullen wij daarom een algemene zin hierover opnemen. We nodigen de samenleving uit hier zelf invulling aan te geven.	<i>Ook in de toekomst blijven we graag samenwerken met de samenleving, of het nu om adviesraden, kennisnetwerken, ondernemers of belangenorganisaties of individuele inwoners gaat."</i>
6. Indiener vraagt aandacht voor het	De genoemde beleidsdocumenten komen niet te vervallen door	Geen

Groenbeleidsplan en het Programma 'Verbind groen, groen verbindt 2019-2030'. Deze bieden voldoende handvaten om groen en natuur de rol te geven die het verdient.	de omgevingsvisie. In de toekomst worden deze documenten meegenomen in het opstellen van programma's.	
---	---	--

Indiener 3: Stichting Duinbehoud

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. Indiener mist het benoemen van natuur, groen en landschap.	De waarden van het landschap komen nadrukkelijk aan de orde in hoofdstuk 3. Per deelgebied is aangegeven hoe we willen voortbouwen op de specifieke kwaliteiten. Natuur en landschap zijn daarin belangrijk (zie paragraaf 3.1, onder het kopje natuur en landschap). In hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie is de gewenste koers neergelegd. Daarin is in 4.5 benoemd dat het op peil houden van de biodiversiteit een speerpunt is. Daarmee zijn natuur, groen en landschap een integrale basisvoorwaarde voor alle hoofdthema's in de omgevingsvisie. Een initiatief draagt bij aan de toekomst voor Noordwijk wanneer het aansluit op de gewenste identiteit (de bijzondere waarden in hoofdstuk 3) én invulling geeft aan de gewenste koers in hoofdstuk 4. Deze onderwerpen komen daarom naar onze mening in de omgevingsvisie voldoende aan de orde en zijn als integrale onderwerpen een belangrijke pijler voor de visie. Om deze onderwerpen toch nog extra kracht bij te zetten voegen we op blz. 21 onder het kopje landschap in par toe: De verschillende landschapstypen zijn zichtbaar en beleefbaar. En onder het kopje natuur: De kwaliteit van groen, biodiversiteit en natuurwaarden nemen toe.	Op blz. 21 onder het kopje landschap toevoegen: <i>"De verschillende landschapstypen zijn zichtbaar en beleefbaar."</i> Op blz 21 onder het kopje natuur: <i>"De kwaliteit van groen, biodiversiteit en natuurwaarden nemen toe."</i>

Indiener 4: Stichting KunstKlank

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. Indiener is teleurgesteld dat hun inbreng niet of nauwelijks is terug te zien in de visie en	De omgevingsvisie is een combinatie van inbreng die is geleverd door verschillende groepen. We hebben ons	We voegen we in paragraaf 3.1 onder het kopje cultuur het punt toe:

constateert dat het rijke culturele leven in Noordwijk slechts in de marge wordt genoemd. Cultuur draagt positief bij aan de maatschappij. Als cultuur wegvalt in een maatschappij verlies je verbinding, het verarmt. Van oudsher heeft sport een prominente plaats in Noordwijk. En dat is goed, want sport is belangrijk voor het lichamelijk welzijn. Cultuur is daarnaast essentieel voor het voeden van de geest, zodat lichaam en geest in gelijke mate geprikkeld worden. Een groot deel van het cultuuraanbod wordt gedragen door een zeer grote groep betrokken vrijwilligers. Daarmee is een tweede belangrijk aspect benoemd: verbinding en zingeving. Juist om al die zaken op een hoog niveau te kunnen waarmaken is de faciliterende rol van de gemeente essentieel. Die zien wij helaas niet terug in de concept omgevingsvisie en de subsidies m.b.t. cultuur.	best gedaan om alle inbreng zo goed mogelijk te verwerken. We vinden het jammer dat u de door u geleverde inbreng slecht herkent in de omgevingsvisie. Het belang van cultuur komt in verschillende paragrafen aan de orde, zo ook in hoofdstuk 3, onder andere het culturele klimaat in de dorpen. Ook in de beschrijving van de waarden van de verschillende kernen komt het culturele aspect terug. We onderkennen dan ook nadrukkelijk het belang van het culturele leven. Waar het om kunst en cultuur gaat voegen we in paragraaf 3.1 het punt toe: <i>Kunst vormt een belangrijke drager van de identiteit.</i> Het verlenen van subsidies wordt in een ander kader beoordeeld. De visie als koersdocument is hiervoor niet de geschikte plek. Dit wordt uitgewerkt in programma's, waarin wordt beschreven <i>hoe</i> de koers wordt gerealiseerd.	<i>"Kunst vormt een belangrijke drager van de identiteit."</i>
2. Indiener stelt voor om een Cultuurraad Noordwijk op te richten.	In de visie benoemen we het belang van het culturele leven. Hoe we dat precies gaan uitwerken komt na de vaststelling. Daarbij blijven we aandacht houden voor samenwerking met de samenleving. De rol die adviesraden, netwerken (zoals cultuurpunt Noordwijk) en andere organisaties hierin kunnen vervullen zien wij als positief. In reactie op uw opmerking zullen wij daarom een algemene zin hierover opnemen. We nodigen de samenleving uit hier zelf invulling aan te geven.	Op blz. 55, onder het kopje "Hartelijk dank aan alle visionairen," voegen we toe achter de zinnen "Met deze Omgevingsvisie willen we u en alle andere inwoners ook uitnodigen om ideeën uit te werken in een concreet initiatief. Zodanig, dat het heel Noordwijk ten goede komt:" <i>"Ook in de toekomst blijven we graag samenwerken met de samenleving, of het nu om adviesraden, kennisnetwerken, ondernemers of belangen organisaties of individuele inwoners gaat."</i>

Indiener 5: CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek, Werkgroep Behoud en Herbestemming Bollenerfgoed

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. Indiener mist het concreet benoemen van	Dat wij erfgoed belangrijk vinden is terug te vinden in	

landschap en cultuurhistorisch erfgoed. Het blijft nu te algemeen. Nergens worden de rijks- en gemeentelijke monumenten genoemd of de erfgoedkaart die in voorbereiding is.	paragraaf 3.1: we willen voortbouwen op het vele waardevolle cultureel erfgoed en historie speelt een belangrijke rol. De omgevingsvisie bepaalt de koers op hoofdlijnen. Een omgevingsvisie is daarom niet de plek waarin lijsten van monumenten e.d. thuishoren. Uitwerking daarvan kan plaatsvinden in een programma of in het omgevingsplan. De erfgoedkaart kan gezien worden als zo'n programma. Het juridisch borgen van landschap, cultuurhistorisch erfgoed en andere zaken hoort thuis in het omgevingsplan. Om toch meer recht te doen aan het bestaande erfgoed wordt dit opgenomen op de erfgoedkaart die in voorbereiding is en die ook kan inspireren voor 'behoud door ontwikkeling'. Daarnaast wordt de erfgoedkaart vertaald naar het gemeentelijke omgevingsplan. De erfgoedkaart wordt in de visie benoemd als uitwerking van de visie.	De erfgoedkaart wordt in de visie benoemd op blz. 18 onder Cultuur, vierde punt: <i>Dit wordt uitgewerkt in de gemeentelijke erfgoedkaart.</i>
2. Gemist wordt het specifiek benoemen van het bollenerfgoed, dat is het cultuurhistorisch erfgoed van de bloembollencultuur, dat zo karakteristiek is voor de Duin- en Bollenstreek. Indiener verwijst naar de Cultuurhistorische Atlas Duin- en Bollenstreek.	Op de hoofdlijn is in par. 3.1 benoemd dat de bollenteelt onlosmakelijk verbonden is met onze cultuurhistorie. Meer op detailniveau geldt hetgeen we hiervoor onder punt 1 hebben benoemd. Om toch meer recht te doen aan het aangeleverde worden de boekjes met cultuurhistorie, data-analyse en uitleg van visie toegevoegd in de achtergronddocumenten bij de visie.	De boekjes met cultuurhistorie, data-analyse en uitleg van visie worden toegevoegd in de achtergronddocumenten bij de visie. Tevens wordt er in hoofdstuk 3 (blz. 17) een zin opgenomen waarin de link wordt gelegd met deze achtergronddocumenten: <i>"De beschrijving van de identiteit is mede gebaseerd op een aantal achtergronddocumenten, die in de bijlage zijn terug te vinden".</i>

Indiener 6: CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. Indiener zou graag zien dat bij het indienen van een initiatief wordt toegelicht hoe het initiatief zich	Dit onderschrijven we van harte. De omgevingsvisie is juist bedoeld om initiatiefnemer uit te dagen om te	Geen

verhoudt tot de gewenste identiteit en de gewenste koers.	onderbouwen hoe een initiatief aansluit op de gewenste identiteit en invulling geeft aan de gewenste koers. Op pagina 14, onder het kopje wanneer en hoe draagt een initiatief bij, is dit toegelicht.	
2. Indiener waardeert de aandacht voor de identiteit en karakteristieken van Noordwijk. Er wordt echter niet benoemd hoe bescherming moet plaatsvinden. Ook wordt een waardeoordeel gemist.	De Omgevingsvisie geeft een toekomstbeeld op structuurniveau en is een visie op hoofdlijnen. Het is vooral een uitnodiging aan een ieder om bij te dragen aan de toekomst van Noordwijk. De visie wordt verder uitgewerkt in programma's en in het omgevingsplan. Dat is de plek waar de identiteit en karakteristieken concreter vastgelegd gaat worden.	Geen
3. Indiener mist een concrete uitwerking van landschap. Het landschap is verbonden met de bodemstructuur en de ontginning daarvan. Archeologie en cultuurhistorie van het land ontbreken in de visie als belangrijke dragers van de identiteit. Van de aanwezige 5 landschapstypen worden niet benoemd.	De bijzondere waarden van het landschap zijn ondergebracht in het bredere begrip identiteit. Daarin komen de landschappelijke en cultuurhistorische waarden op hoofdlijnen in terug. We willen voortbouwen op het vele waardevolle cultureel erfgoed in de gemeente. De omgevingsvisie bepaalt de koers op hoofdlijnen. Een omgevingsvisie is daarom niet de plek waarin lijsten van monumenten e.d. thuishoren. Uitwerking daarvan kan plaatsvinden in een programma of in het omgevingsplan. De erfgoedkaart kan gezien worden als zo'n programma. Het juridisch borgen van landschap, cultuurhistorisch erfgoed en andere zaken hoort thuis in het omgevingsplan. Daarnaast vinden verkenningen plaats om de identiteit verder uit te werken in gemeentelijk kwaliteitsbeleid (programma). Daarin kunnen de landschappelijke deelgebieden een plek krijgen.	Geen
4. Indiener vindt dat de betekenis van de zee voor de identiteit van Noordwijk beter uitgelegd moet worden.	Wij kunnen ons voorstellen dat de betekenis van de zee onderbelicht wordt gevonden. We passen dat op volgende plekken aan in Noordwijk aan Zee. Op bladzijde 18 onder natuur en landschap toevoegen: Ligging aan en oriëntatie op zee	Op bladzijde 18 onder natuur en landschap wordt aan het laatste punt toegevoegd: Gevoel van vrijheid, door de nabijheid van het strand, de duinen en de uitgestrekte omgeving met de

		Bollenvelden en de ligging aan en oriëntatie op zee
5. Indiener mist het concreet benoemen van het cultuurhistorisch erfgoed. Op z'n minst zou een verwijzing naar de Erfgoedkaart opgenomen moeten worden. Met name ook het bollenerfgoed wordt gemist.	Dat wij erfgoed belangrijk vinden is terug te vinden in paragraaf 3.1: we willen voortbouwen op het vele waardevolle cultureel erfgoed en historie speelt een belangrijke rol. Hierbij is ook benoemd dat de bollenteelt onlosmakelijk verbonden is met onze cultuurhistorie. De omgevingsvisie bepaalt de koers op hoofdlijnen. Een omgevingsvisie is daarom niet de plek om het cultureel erfgoed concreet te benoemen. Uitwerking daarvan kan plaatsvinden in een programma of in het omgevingsplan. De erfgoedkaart kan gezien worden als zo'n programma. Daarnaast wordt de erfgoedkaart vertaald naar het gemeentelijke omgevingsplan. De erfgoedkaart wordt in de visie benoemd als uitwerking van de visie.	De erfgoedkaart wordt in de visie benoemd op blz. 19 onder Cultuur, vierde punt: <i>Dit wordt uitgewerkt in de gemeentelijke erfgoedkaart.</i>
6. Indiener geeft aan dat de gemeente de grenzen moet aangeven tot hoever een bepaalde ontwikkeling een verandering mag aanbrengen aan de identiteit en de karakteristieken van Noordwijk.	Dat is niet concreet aan te geven. We willen juist de uitdaging aangaan om bij elke nieuwe ontwikkeling samen met partijen in de samenleving te bepalen waar die grenzen liggen. Hoe die grenzen liggen is afhankelijk van de specifieke ontwikkeling en de wijze waarop die ontwikkeling wordt ingevuld. Het vormt maatwerk binnen de hoofdlijnen die in de visie zijn vastgelegd.	Geen
7. Indiener mist de benoeming van de effecten van de energietransitie voor het landschap en erfgoed van Noordwijk.	We willen werken aan een klimaatneutraal Noordwijk. Daarbij zoeken we zoveel mogelijk naar oplossingen die geen of weinig effect hebben op de omgeving. Maar we realiseren ons ook dat er ook grootschalige oplossing nodig zijn om ons doel te bereiken. We streven daarbij naar het zoveel mogelijk ontzien van ons landschap. Vanuit de regionale afspraken (RES) kunnen we enige effecten niet uitsluiten. Mocht dat aan de orde zijn, dan is de identiteit voor ons leidend.	Geen
8. Indiener is voorstander om het thema 'Behoud Noordwijk' als afzonderlijk thema toe te voegen aan de omgevingsvisie en verwijst daarbij naar haar manifest 'Grenzen in zicht'.	De huidige identiteit van Noordwijk heeft zich door de eeuwen heen gevormd. Identiteit is iets dynamisch. Tegelijkertijd zijn het juist de continue ontwikkelingen die Noordwijk en omgeving hebben gemaakt tot wat het nu	Geen

	is. Ook in de toekomst zullen er weer veranderingen plaatsvinden. Veranderingen zijn nodig om Noordwijk mee te laten gaan met de tijd, met de wereld. Onze insteek is daarom meer: 'behoud door ontwikkeling'. Dus niet alleen behouden maar ontwikkelen met respect voor het verleden. Naast behoud van het huidige erfgoed willen we vooral inzetten op het realiseren van erfgoed voor de toekomst.	
9. Indiener geeft aan dat de afspraken die gemaakt zijn binnen de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) geborgd dienen te worden in de Omgevingsvisie.	De ISG blijft voor ons het uitgangspunt van beleid en blijft ook na de vaststelling van de omgevingsvisie Noordwijk van toepassing. Om verwarring over de status van de ISG te voorkomen, wordt hiervoor een passage in de omgevingsvisie opgenomen.	In par. 4.1 wordt een kopje toegevoegd "Vitalisering buitengebied" <i>Voor de vitalisering in het buitengebied, blijft de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) ons kompas. We beschouwen het ISG als een (bestaand) programma als uitwerking van deze omgevingsvisie.</i>

Indiener 7: Van der Feltz advocaten namens N.V. Bever Holding

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
Indiener heeft eerder inspraakreacties naar voren gebracht naar aanleiding van de (actualisatie van) de Omgevingsvisie Noordwijk van 2018, alsmede de Woonvisie 2020-2030. Indiener vindt deze reacties onverminderd relevant voor de ontwerp-Omgevingsvisie. Indiener is eigenaar van diverse onroerende zaken in Noordwijk aan Zee. 1. Indiener is al vele jaren met de gemeente in overleg over: • de herontwikkeling van het Vuurtorenplein • de realisatie van een multifunctioneel, iconisch gebouw op het Palaceplein/Gat van Palace • het omvormen van de Koningin Wilhelmina Boulevard tot een aantrekkelijk verblijfsgebied • de voormalige manege. Indiener kan zich op zich verenigen met de	Wij onderschrijven dit standpunt van de indiener niet. De Omgevingsvisie geeft een toekomstbeeld op structuurniveau en is een visie op hoofdlijnen. De uitwerking van de visie in verschillende projecten volgt daarna. In gesprek zijn of gaan over concrete locaties staat los van de omgevingsvisie. De besluitvorming over de omgevingsvisie en de concrete projecten kennen ieder een eigen besluitvormingsproces.	Geen

genoemde voornemens en uitingen. Echter naar hun mening moet eerst duidelijk worden verkregen over de definitieve wijze waarop deze plannen tot stand worden gebracht voordat dat deze worden opgenomen in een omgevingsvisie. Verzocht wordt de omgevingsvisie pas vast te stellen als de gesprekken over de planvorming zijn afgerond.		
2. De bovengenoemde voornemens mogen niet ten koste gaan van de bestaande ontwikkelingsmogelijkheden noch de concrete plannen die zijn opgesteld, uitgewerkt en besproken met de gemeente. Indien er benadrukt dat de ontwikkeling van woningen en commerciële functies voor hun onroerende zaken niet in het geding mogen komen door de realisatie van de voornemens en voorkeuren uit de ontwerp Omgevingsvisie.	Met de Omgevingsvisie is er een toekomstbeeld op structuurniveau neergelegd. Vervolgens vindt uitwerking in projecten plaats (maatwerk). Nieuwe initiatieven worden beoordeeld op de manier zoals omschreven in hoofdstuk 2 van de visie. Een initiatief moet bijdragen aan de toekomst voor Noordwijk. Daarvan is sprake wanneer het aansluit op de gewenste identiteit (de bijzondere waarden in hoofdstuk 3) én invulling geeft aan de gewenste koers in hoofdstuk 4. Op voorhand kunnen we niet inschatten welke nieuwe initiatieven uit deze omgevingsvisie zullen ontstaan. Bij de uitwerking van een gewenst nieuw initiatief worden uiteraard alle belangen, waaronder de belangen van de cliënten van de indiener, meegewogen.	Geen
3. Indien er kan de gevolgen van andere voornemens en voorkeuren uit de ontwerp Omgevingsvisie niet overzien en maken daarom voorbehouden voor eventuele uitvoeringsbesluiten. Gewezen wordt op het uitgangspunt bij woningbouw dat 30% in de sociale sector gerealiseerd moet worden en 20% in het segment 'middelduur'.	Het genoemde uitgangspunt bij woningbouw komt niet voor in de omgevingsvisie. Daarin staan als uitgangspunten: – Variatie in wonen met voldoende woningen voor jong en oud(er). – Betaalbaar bouwen, juist voor inwoners van de gemeente – Bouw starterswoningen actief stimuleren Uitwerking van deze uitgangspunten vindt plaats in de gemeentelijke woonvisie.	Geen

Indiener 8: Inwoner

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. Indien er geeft aan dat voor de identiteit van Noordwijk aan Zee belangrijk is dat het	De kaart op blz. 11 is slechts illustratief bedoeld en heeft geen inhoudelijke betekenis t.a.v. de omgevingsvisie. De	De betreffende kaart wordt aangepast.

middengebied open en onbebouwd blijft. Uit de kaart op p. 11 maakt indiener op dat het gehele gebied tussen het Dompad en de Nieuwe Zeeweg bebouwd zal worden, wat ervoor zorgt dat er geen open middengebied meer is.	kaart geeft grofweg het onderscheid weer tussen bebouwd en niet bebouwd gebied. Exacte bouwlocaties kunnen er zeker niet uit worden afgeleid. Het is zeker niet de bedoeling van de kaart om aan te geven dat dit hele gebied bebouwd kan worden. Het rood aangegeven is ingevuld met functies, waaronder ook bijvoorbeeld sportvelden. Om misverstand te voorkomen passen we de kaart aan.	
2. Volgens indiener moet "charmante kleinschaligheid" expliciet benoemd worden als een belang van héél Noordwijk aan Zee.	Op blz. 22 wordt al gewezen op: "een combinatie van internationale aantrekkingskracht en charmante kleinschaligheid" voor heel Noordwijk aan Zee. Benoemen van de oude dorpskern op blz. 25 is bedoeld om hier nog een keer de nadruk op het charmante kleinschalige karakter van de oude dorpskern te leggen.	Geen

Indiener 9: inwoner

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. De indiener zou graag een zesde thema toegevoegd zien: Behoud het goede	Het goede dat er nu is, zoals het aantrekkelijke landschap en de prettige woonomgeving of de huidige kwaliteit is de basis geweest voor de uitwerking van de identiteit in hoofdstuk 3. Daarbij is de insteek 'behoud door ontwikkeling'. Dus niet alleen behouden maar ontwikkelen, met respect voor het verleden. Naast behoud van wat er is willen we daarmee ook inzetten op het realiseren van erfgoed voor de toekomst. Om toch meer recht te doen aan de huidige kwaliteit (het goede dat er nu is) worden de boekjes met cultuurhistorie, data-analyse en uitleg van visie toegevoegd in de achtergronddocumenten bij de visie.	De boekjes met cultuurhistorie, data-analyse en uitleg van visie worden toegevoegd in de achtergronddocumenten bij de visie. Tevens wordt er in hoofdstuk 3 (blz. 17) een zin opgenomen waarin de link wordt gelegd met deze achtergronddocumenten: <i>"De beschrijving van de identiteit is mede gebaseerd op een aantal achtergronddocumenten, zoals die in de bijlage zijn terug te vinden"</i>.

Indiener 10: Hoogheemraadschap van Rijnland

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
Het Hoogheemraadschap wil graag met de gemeente	Vanzelfsprekend blijven we graag in gesprek met alle	Geen

in contact blijven over water en klimaat om een klimaatbestendig Noordwijk concreet vorm te geven.	partners, waaronder het Hoogheemraadschap om invulling te geven aan de gewenste koers voor Noordwijk. Zeker de problematiek van water en klimaat vergt inzet van en samenwerking met veel partijen.	
--	---	--

Indiener: 11: Gemeente Katwijk

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. De gemeente Katwijk geeft complimenten voor de concept Omgevingsvisie en de wijze waarop dit tot stand is gekomen met de Noordwijkse gemeenschap.	Het is goed te lezen dat de omgevingsvisie en het doorlopen proces worden gewaardeerd.	Geen
2. De gemeente Katwijk mist het belang van de regionale bereikbaarheid in de Omgevingsvisie.	We onderkennen zeker het belang om de bereikbaarheid regionaal aan te pakken. Dat hebben we ook benoemd in par. 4.4. onder verbindingen. Hierin blijven we nadrukkelijk regionaal samenwerken. Alleen samen met de buurgemeenten, provincie en andere partners kunnen we de bereikbaarheidsproblemen structureel aanpakken. Dit zullen we benadrukken in de visie.	Op blz. 54 onder 'positie in de regio' wordt de tekst aangepast, zodat duidelijk is dat de gemeente in regioverband blijft samenwerken, waarbij zij telkens wel haar eigen positie en rol in het grotere geheel bepaald. Zie tekst onder ambtshalve aanpassing blz. 20 van deze notitie.
3. De gemeente Katwijk vraagt aandacht voor de regionale agenda Holland Rijnland. Ook wordt gewezen op de gezamenlijke visie en afspraken in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG)	Ook hiervoor geldt dat we zeker het belang van de regionale samenwerking onderkennen. In de omgevingsvisie gaat het om de visie van Noordwijk, maar we realiseren ons dat voor de invulling van onze ambities samenwerking met veel partijen nodig zal zijn. De ISG blijft voor ons het uitgangspunt van beleid en blijft ook na de vaststelling van de omgevingsvisie Noordwijk van toepassing. Om verwarring over de status van de ISG te voorkomen, wordt hiervoor een passage in de omgevingsvisie opgenomen.	In par. 4.1 wordt een kopje toegevoegd "Vitalisering buitengebied" <i>Voor de vitalisering in het buitengebied, blijft de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) ons kompas. We beschouwen het ISG als een (bestaand) programma. Daarmee lopen we vooruit op de verdere uitwerking van omgevingsvisie in programma's.</i> Daarnaast nemen we helemaal aan het eind van het boekje op blz. 59 onder de vereveningsfondsen op: <i>Intergemeentelijke Structuurvisie</i>

		<i>Greenport 2016. Alle kosten die volgens de Wro en het Bro in aanmerking komen voor bovenplanse verevening zoals bedoeld in het herstructureringsfonds en het bollengrondcompensatiefonds in hoofdstuk 5 van de ISG. De bevoegdheid tot beheer en uitvoering van bedoelde fondsen is bij de Samenwerkingsovereenkomst van 1 januari 2009 door de Greenportgemeenten overgedragen aan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij.</i>
4. De gemeente Katwijk deelt de ambitie om het Space Cluster verder te versterken en ziet de ontwikkeling van een 'Unmanned Valley' Valkenburg als een kansrijke complementaire schakel. Spreekt de wens uit de mogelijkheden samen met Noordwijk te onderzoeken.	Vanuit onze gezamenlijke ambitie om deze innovatieve sector te ondersteunen willen we zeker samen de mogelijkheden onderzoeken. De eerste contacten op ambtelijk niveau zijn inmiddels al gelegd.	Geen
5. Gemist worden een visie en een actieve samenwerking op de verbreding van het toerisme in beide gemeenten. Bijvoorbeeld als uitwerking van de Kustparel Katwijk-Noordwijk en Nationaal Park Hollandse Duinen.	Ook hiervoor geldt dat we zeker het belang van de regionale samenwerking onderkennen. In de omgevingsvisie gaat het om de visie van Noordwijk, maar we realiseren ons dat voor de invulling van onze ambities samenwerking met veel partijen nodig zal zijn.	Geen

Indiener 12: gemeente Hillegom

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. De gemeente geeft complimenten voor de Omgevingsvisie.	Het is goed te lezen dat de omgevingsvisie en het doorlopen proces worden gewaardeerd.	Geen
2. De gemeente mist de regionaal gemaakte afspraken over de Greenport en gaat ervan uit dat de afspraken ongewijzigd opgenomen worden in het gebiedsprogramma.	Het klopt dat de afspraken uit de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) uitgangspunt van beleid blijven. De ISG blijft ook na de vaststelling van de omgevingsvisie Noordwijk van toepassing. Om verwarring over de status van de ISG te voorkomen, wordt hiervoor een passage in de	In par. 4.1 wordt een kopje toegevoegd "Vitalisering buitengebied" <i>Voor de vitalisering in het buitengebied, blijft de Intergemeentelijke Structuurvisie</i>

	omgevingsvisie opgenomen.	<i>Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) ons kompas. We beschouwen het ISG als een (bestaand) programma. Daarmee lopen we vooruit op de verdere uitwerking van omgevingsvisie in programma's.</i> Daarnaast nemen we helemaal aan het eind van het boekje op blz. 59, onder de vereveningsfondsen op: <i>Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016. Alle kosten die volgens de Wro en het Bro in aanmerking komen voor bovenplanse verevening zoals bedoeld in het herstructureringsfonds en het bollengrondcompensatiefonds in hoofdstuk 5 van de ISG. De bevoegdheid tot beheer en uitvoering van bedoelde fondsen is bij de Samenwerkingsovereenkomst van 1 januari 2009 door de Greenportgemeenten overgedragen aan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij.</i>
3. De gemeente geeft aan dat er verschillende thema's zijn waarop gezamenlijke uitdagingen zijn en wil de huidige goede samenwerking graag verder voortzetten.	Ook in Noordwijk leeft de wens om de regionale samenwerking op verschillende thema's voort te zetten. Alleen samen met de buurgemeenten, provincie en andere partners kunnen we de overkoepelende thema's structureel aanpakken.	Op blz. 54 onder 'positie in de regio' wordt de tekst aangepast, zodat duidelijk is dat de gemeente in regioverband blijft samenwerken, waarbij zij telkens wel haar eigen positie en rol in het grotere geheel bepaald. Zie tekst onder ambtshalve aanpassing blz. 20 van deze notitie.
4. De gemeente mist het treinstation Hillegom in de opsomming van treinstations.	We zullen dit toevoegen	Station Hillegom toevoegen op blz. 47 onder Verbindingen.

Indiener 13: gemeente Lisse

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. De gemeente geeft complimenten voor de Omgevingsvisie.	Het is goed te lezen dat de omgevingsvisie en het doorlopen proces worden gewaardeerd.	Geen
2. De gemeente mist de regionaal gemaakte afspraken over de Greenport en gaat ervan uit dat de afspraken ongewijzigd opgenomen worden in het gebiedsprogramma.	Het klopt dat de afspraken uit de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) uitgangspunt van beleid blijven. De ISG blijft ook na de vaststelling van de omgevingsvisie Noordwijk van toepassing. Om verwarring over de status van de ISG te voorkomen, wordt hiervoor een passage in de omgevingsvisie opgenomen.	In par. 4.1 wordt een kopje toegevoegd "Vitalisering buitengebied" <i>Voor de vitalisering in het buitengebied, blijft de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) ons kompas. We beschouwen het ISG als een (bestaand) programma. Daarmee lopen we vooruit op de verdere uitwerking van omgevingsvisie in programma's. "</i> Daarnaast nemen we helemaal aan het eind van het boekje op blz. 59, onder de vereveningsfondsen op: <i>Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016. Alle kosten die volgens de Wro en het Bro in aanmerking komen voor bovenplanse verevening zoals bedoeld in het herstructureringsfonds en het bollengrondcompensatiefonds in hoofdstuk 5 van de ISG. De bevoegdheid tot beheer en uitvoering van bedoelde fondsen is bij de Samenwerkingsovereenkomst van 1 januari 2009 door de Greenportgemeenten overgedragen aan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij.</i>

3. De gemeente geeft aan dat er verschillende thema's zijn waarop gezamenlijke uitdagingen zijn en wil de huidige goede samenwerking graag verder voortzetten.	Ook in Noordwijk leeft de wens om de regionale samenwerking op verschillende thema's voort te zetten. Alleen samen met de buurgemeenten, provincie en andere partners kunnen we de overkoepelende thema's structureel aanpakken.	Op blz. 54 onder 'positie in de regio' wordt de tekst aangepast, zodat duidelijk is dat de gemeente in regioverband blijft samenwerken, waarbij zij telkens wel haar eigen positie en rol in het grotere geheel bepaald. Zie tekst onder ambtshalve aanpassing blz. 20 van deze notitie.
4. De gemeente ziet synergie tussen Landgoed Keukenhof, het Keukenhofbos en het diverse aanbod voor kunst en cultuur vanuit Lisse en de Kuuroord status van Noordwijk.	We staan graag open om over deze synergie in gesprek te gaan en samen te kijken hoe we hierin kunnen samenwerken.	Geen

Indiener 14: gemeente Teylingen

Samenvatting zienswijze	Beantwoording gemeente	Gevolgen
1. De gemeente geeft complimenten voor de Omgevingsvisie.	Het is goed te lezen dat de omgevingsvisie en het doorlopen proces worden gewaardeerd.	
2. De gemeente mist de regionaal gemaakte afspraken over de Greenport en gaat ervan uit dat de afspraken ongewijzigd opgenomen worden in het gebiedsprogramma.	Het klopt dat de afspraken uit de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) uitgangspunt van beleid blijven. De ISG blijft ook na de vaststelling van de omgevingsvisie Noordwijk van toepassing. Om verwarring over de status van de ISG te voorkomen, wordt hiervoor een passage in de omgevingsvisie opgenomen.	In par. 4.1 wordt een kopje toegevoegd "Vitalisering buitengebied" <i>Voor de vitalisering in het buitengebied, blijft de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) ons kompas. We beschouwen het ISG als een (bestaand) programma. Daarmee lopen we vooruit op de verdere uitwerking van omgevingsvisie in programma's.</i> Daarnaast nemen we helemaal aan het eind van het boekje, op blz. 59, onder de vereveningsfondsen op: <i>Intergemeentelijke Structuurvisie</i>

		<i>Greenport 2016. Alle kosten die volgens de Wro en het Bro in aanmerking komen voor bovenplanse verevening zoals bedoeld in het herstructureringsfonds en het bollengrondcompensatiefonds in hoofdstuk 5 van de ISG. De bevoegdheid tot beheer en uitvoering van bedoelde fondsen is bij de Samenwerkingsovereenkomst van 1 januari 2009 door de Greenportgemeenten overgedragen aan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij.</i>
3. De gemeente mist het benoemen van ruimte en economie, die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.	We blijven hierover graag in gesprek in het kader van de Economic Board Duin- en bollenstreek.	Geen
4. De gemeente geeft aan dat er verschillende thema's zijn waarop gezamenlijke uitdagingen zijn en wil de huidige goede samenwerking graag verder voortzetten.	Ook in Noordwijk leeft de wens om de regionale samenwerking op verschillende thema's voort te zetten. Alleen samen met de buurgemeenten, provincie en andere partners kunnen we de overkoepelende thema's structureel aanpakken.	Op blz. 54 onder 'positie in de regio' wordt de tekst aangepast, zodat duidelijk is dat de gemeente in regioverband blijft samenwerken, waarbij zij telkens wel haar eigen positie en rol in het grotere geheel bepaald. Zie tekst onder ambtshalve aanpassing blz. 20.

3. Ambtshalve aanpassingen

- De huidige tekst op pagina 54 onder het kopje 'positie in de regio' wordt vervangen door de volgende tekst, om daarmee het belang met andere overheden te onderstrepen.
"Met deze Omgevingsvisie geeft de gemeente Noordwijk ook aan hoe zij haar positie ziet in het grotere geheel. Dus in de regio en de Randstad. Daarmee hebben wij ook zelf een standpunt over onze rol in het grotere geheel. Wij staan voor heel Noordwijk, als een unieke groene plek in de

Randstad, waar rust, groen en ruimte ruimschoots aanwezig zijn. Daarbij realiseren we ons dat we dit alleen samen met de buurgemeenten, provincie en andere partners kunnen aanpakken. Deze samenwerking zetten we dan ook graag voort."

- De Omgevingsdienst heeft aandacht gevraagd voor de bodem en ondergrond. Dit wordt toegevoegd op blz. 39 onder 'De basis op orde!':
"Aan een schone lucht en bodem *en het gebruik van de ondergrond*".
- Op blz. 13 wordt gesproken over een toetsingsinstrument. Bij nader inzien is dit geen handige term omdat dit een juridische term lijkt. Dit wordt aangepast in 'afwegingskader'. Komt ook voor op blz. 53.
- Om een representatiever beeld van de hotels te geven wordt de foto van het Palace Hotel vervangen door een beeld van meerdere hotels.
- Enkele tekstuele correcties.

Samen maken we de toekomst voor gemeente Noordwijk!

Toekomstvisies van
inwoners, ondernemers
en betrokkenen van
De Zilk

Samen maken we de

toekomst voor Noordwijk!

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Inhoud

Inleiding	7
Geschiedenis en DNA	9
Identiteit	25
Cijfers en Feiten	30
Visies	33
De Zilk zie je zo	34
Visie groep 'De Zilk'	37
Nawoord	39

Kenmerkende rode beuk aan de Zilkerduinweg

Inleiding

“ Samen maken we de toekomst van Noordwijk “

Meer dan 150 inwoners, ondernemers, ambtenaren en scholieren hebben samen in teams meer dan 30 toekomstvisies uitgewerkt. Al deze visies vormen de basis van de uiteindelijke omgevingsvisie. Maar ook de visies op zich zijn stuk voor stuk prachtige schetsen voor de toekomst van Noordwijk. Die mogen niet verloren gaan!

Daarom bundelen we het heden, de geschiedenis en de toekomst van De Zilk in één boekje. Hier vindt u de huidige situatie in cijfers, het verhaal over de geschiedenis van De Zilk en de toekomstvisies van bewoners.

De omgevingsvisie schetst de gewenste koers en identiteit van Noordwijk: waar willen we naartoe? Het is ook een uitnodiging. Aan iedereen die wil bijdragen aan een mooie toekomst. Een uitnodiging aan alle lezers, initiatiefnemers, politici, ondernemers en andere betrokkenen om dit samen uit te werken met de visies die u hier leest. Gebruik ze ter inspiratie voor uw eigen initiatieven. Zo maken we samen de toekomst van Noordwijk.

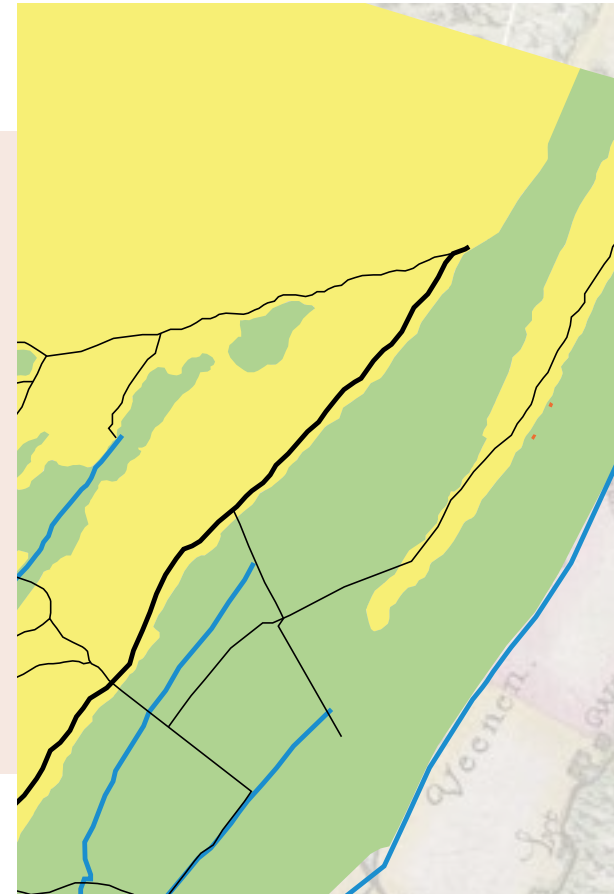
Veel leesplezier!

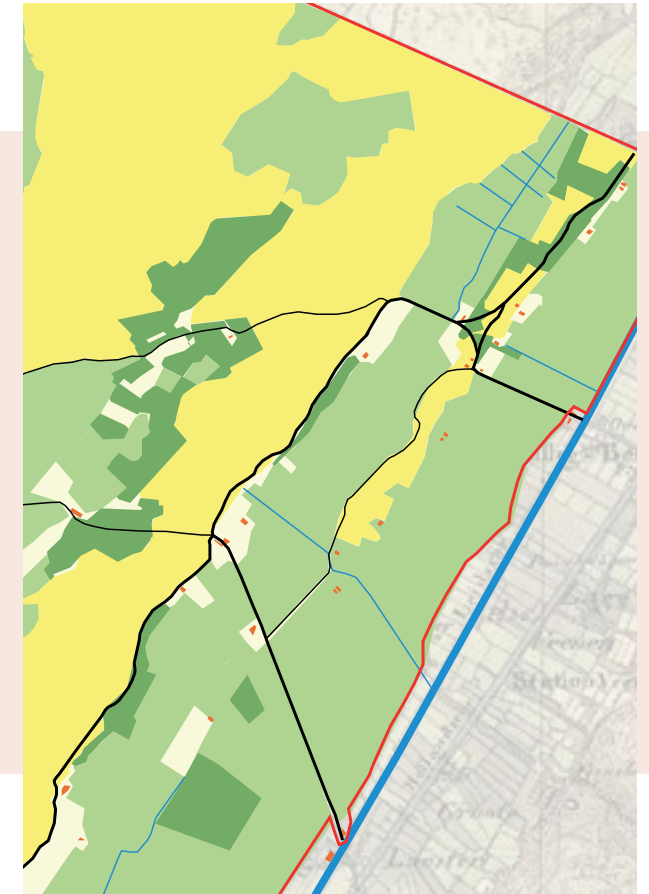
Tulpenveld i. h. Elab' v. R. van der Schoot & Zn. bij Haarlem

Geschiedenis en DNA

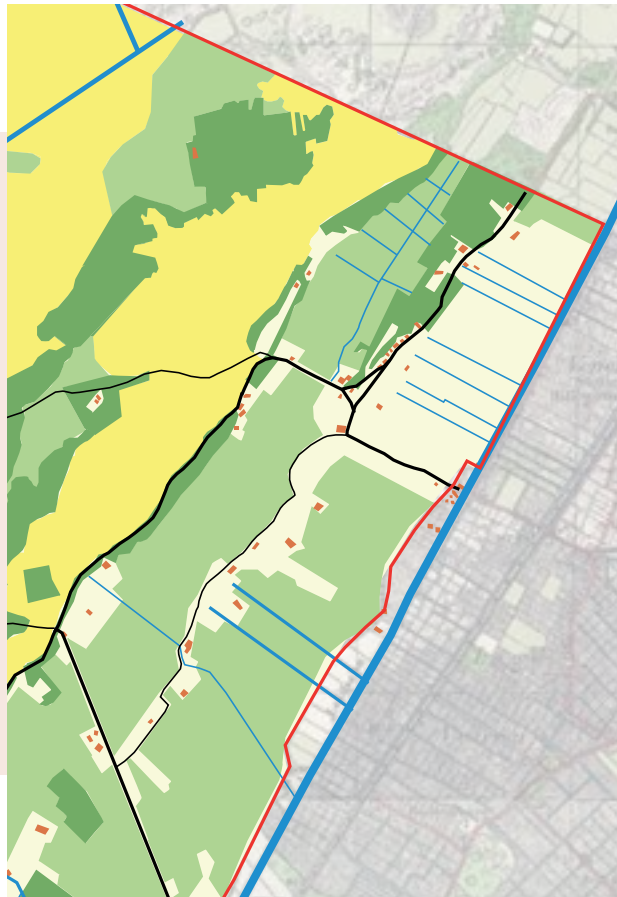
1615

Over de strandwal loopt een weg. Op de grens met de strandvlakte staan een paar boerderijen.

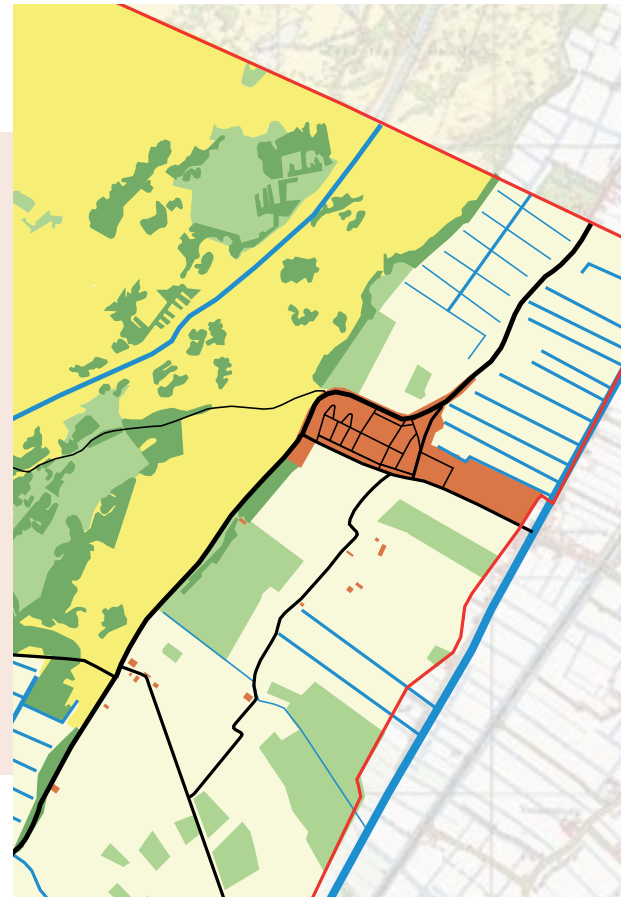
1850

Het huidige stratenpatroon is grotendeels te herkennen in het stratenpatroon van 1850. In De Zijk staan inmiddels iets meer boerderijen.

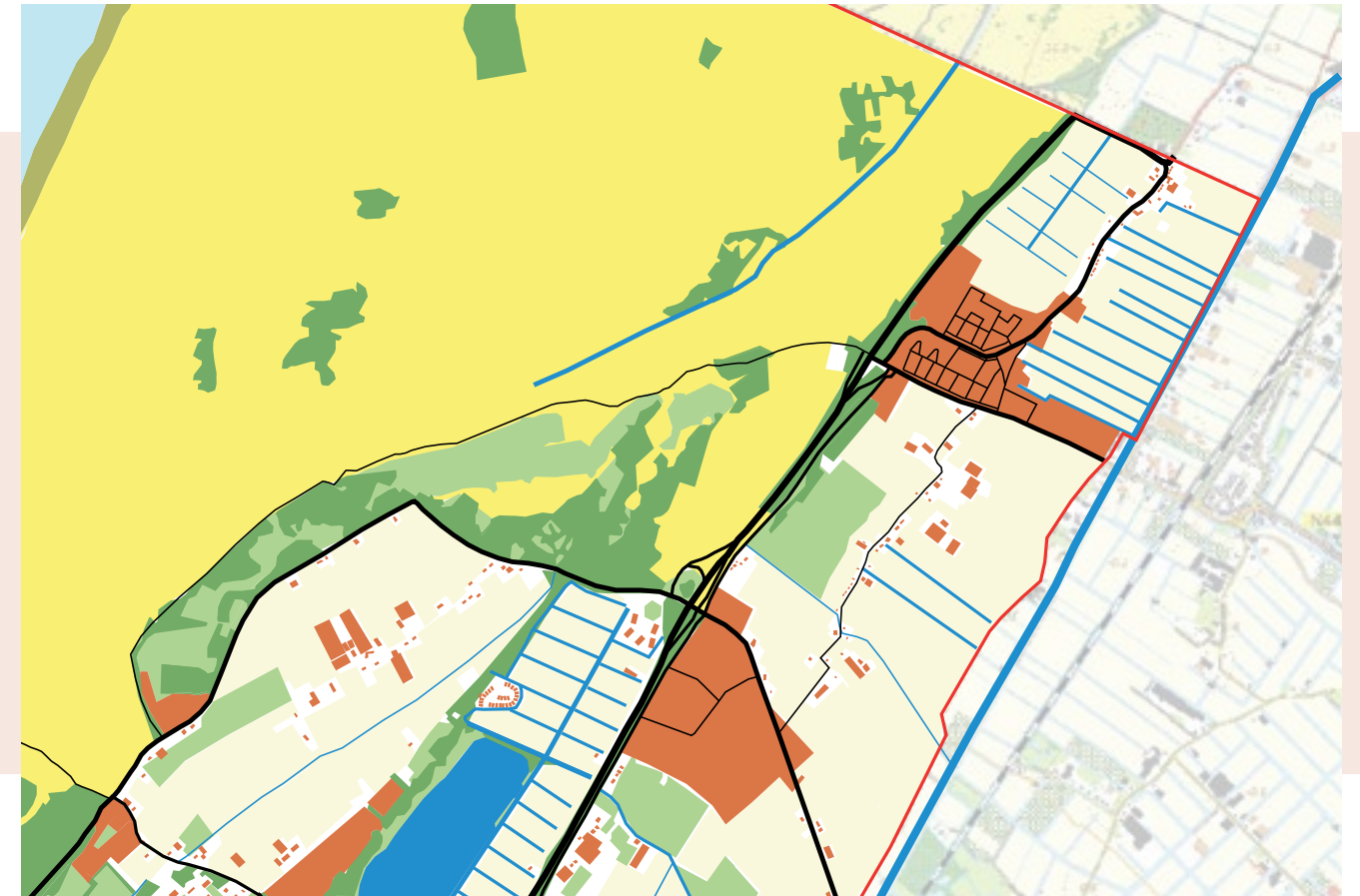
1930

De strandwal is deels nog begroeid met bos. Een deel van de strandwal is afgegraven en de eerste bollenvelden worden aangelegd.

1970

De Zilk is flink gegroeid. De woningbouw voor met name de arbeiders die in de bollen werken ligt tussen de Beeklaan en de Zilkerduinweg.

2020

Rondom de kern bestaat het grondgebruik voornamelijk uit bollenvelden. De noordzijde is het verder uitgebreid met woningbouw en sportvelden.

Voorbeeld van mogelijke bewoning in de duinen

Driesprongweg naar Groote en Kleine Zilk

Nederzettingen in de duinen

In de duinen bij de Zilk hebben geruime tijd mensen gewoond. Van 400-500 voor Chr. Zijn er sporen van nederzetting in de duinen gevonden.

De naam De Zilk

Waarschijnlijk is het voorvoegsel 'Zil' afgeleid is van het zilte water. Het achtervoegsel 'lick' zal betrekking hebben op watering. Ook wel 'leeck' of 'leek' genoemd. Een leek is een natuurlijke waterloop. De Zilk betekent dan: 'de zilte leeck'.

Duinmaier - Maierschap

De duinen van de Grote en de Kleine Zilk behoorden tot de domeingebieden van de destijds heersende graaf. Hij gaf het in erfpacht aan een duinmaier ofwel jachtopziener. De bewoners hadden het recht er hun vee te laten grazen, hout te kappen en op konijnen te jagen. Omdat de konijnen voor grote overlast zorgden, door de schade aan de gewassen, kochten de bewoners de erfpacht van de duinmaier en namen zelf de zorg op zich. Het maierschap zorgde ervoor dat iedereen een deel van de erfpacht voor zijn rekening nam. De minst draagkrachtigen werden door hun burens van erfpacht vrijgehouden.

Boerderij Wassenaar

Boerderijen

In en rondom De Zilk hebben een aantal boerderijen gestaan. Begin van de 19de eeuw zijn de boerderijen Vogelveld – Haasveld – Sasbergen in het gebied van de Amsterdamse Waterleiding Duinen gebouwd. Alle drie de boerderijen zijn in de jaren twintig van de vorige eeuw afgebroken, omdat na het graven van het Oosterkanaal en het Van Limburg Stirumkanaal meer water aan het duin werd onttrokken. De grond verdroogde om die reden, voor het vee was er geen gras meer, de woningen gingen verzakken en werden uiteindelijk gesloopt.

Niet alleen in de Amsterdamse Waterleiding duinen stonden boerderijen. Boerderij Prinsenhof stond vanuit De Zilk gezien, achter in de kleine Zilk ongeveer zeventig meter in het bollenland. Langs de Zilkerduinweg tegenover de Wassenaarseweg staan twee hekpalen met wapenschilden. Sinds mensenheugenis stond daar een boerderij, op zeer oude kaarten al aangegeven met de naam Wassenaar. Tot dat in 1962 de boerderij geheel door brand werd verwoest.

Boerderij Prinsenhof

Gerenoveerde hekpalen van boerderij Wassenaar aan de Zilkerduinweg

Jachthuis Paardenkerkhof

Amsterdamse Waterleidingduinen nabij entree De Zilk

Jachtopziener Cees Duivenvoorden

Jachthuis Paardenkerkhof

In 1880 is de boerderij Paardenkerkhof in de duinen gebouwd. Later is functie naar jachthuis veranderd. De naam is afkomstig van de paardenbotten waarmee het land ooit werd afgepaald.

De jachtopziener verzorgde ook in vroeger jaren de ontvangst van de vele deelnemers aan jachtpartijen, die indertijd veelvuldig gehouden werden. Men kwam dan tezamen in het oude Jachthuis. Het Jachthuis is vanwege verzakking afgebroken en werd vervangen door een kleiner jachthuis aan de Zilkerduinweg. Het vroegere “Paardenkerkhof” bevatte tal van logeerkamers, waar de gasten ook regelmatig overnachtten.

In de duinen werd veel op konijnen gejaagd, maar er werden ook duinen afgegraven om er elzen te planten en koren te zaaien.

Heilig Hartschool De Zilk

Het openbare lager onderwijs in De Zilk begon in 1843 in een woonkamer, maar kreeg vanaf 1876 vorm met de bouw van een eerste klaslokaal. De school werd geleidelijk uitgebreid tot een gebouw met 6 klassen. In 1958 werd in de Beukenlaan een nieuwe school gebouwd, de Mariaschool. De meisjes kregen vanaf dat jaar les op de nieuwe school. De jongens bleven op de oude school totdat deze in 1975 werd gesloopt. De huidige basisschool in De Zilk, brede school De Egelantier, is gevestigd op de Hafkenscheidtlaan.

Heilig Hart van Jezuskerk

Voor 1920 gingen de katholieke inwoners van De Zilk, via het Kerkepad ter kerke in Vogelenzang. De behoefte aan een eigen kerk was groot genoeg om middelen bijeen te krijgen voor de bouw van een kerk in De Zilk. Onder leiding van H.J. M. Hafkenscheidt werd rond 1920 de Heilig Hart van Jezuskerk gebouwd. De kerk werkd later uitgebreid met een toren en een parochiehuis.

Trefpunt de Duinpan en Speeltuin De Zilk

In de Zilk bevindt zich het multifunctioneel centrum Trefpunt de Duinpan waar de Raad regelmatig vergadert. Speeltuin de Zilk is relatief groot, regelmatig worden er schoolreisjes naar toe georganiseerd.

Heilig Hartschool

H.J.M Hafkenscheidt

J. Remmerswaal
Hoofd der School

Heilig Hart van Jezuskerk

Trefpunt De Duinpan

Speeltuin de Zilk

Uitbreidingen/Woningbouw

Door de enorme toename van de bollenteelt was er veel huisvesting voor arbeiders nodig. Ook in de Zilk werden hiervoor in de jaren 60 tot 80 nieuwe woningen gebouwd. Het merendeel van de bebouwing van de dorpskern dateert van na 1945. In die periode stonden er 120 woningen binnen de plangrenzen. In de jaren '60 werden er veel woningen toegevoegd, deze toename stagneerde in de jaren '70 wanneer er niet meer dan 50 woningen zijn gebouwd. In de tweede helft van de jaren '80 en begin jaren '90 zijn er nog eens 60 woningen gebouwd. In 2016 wonen er circa 2190 inwoners.

't Zilt is het nieuwbouwproject dat op dit moment in aanbouw is.

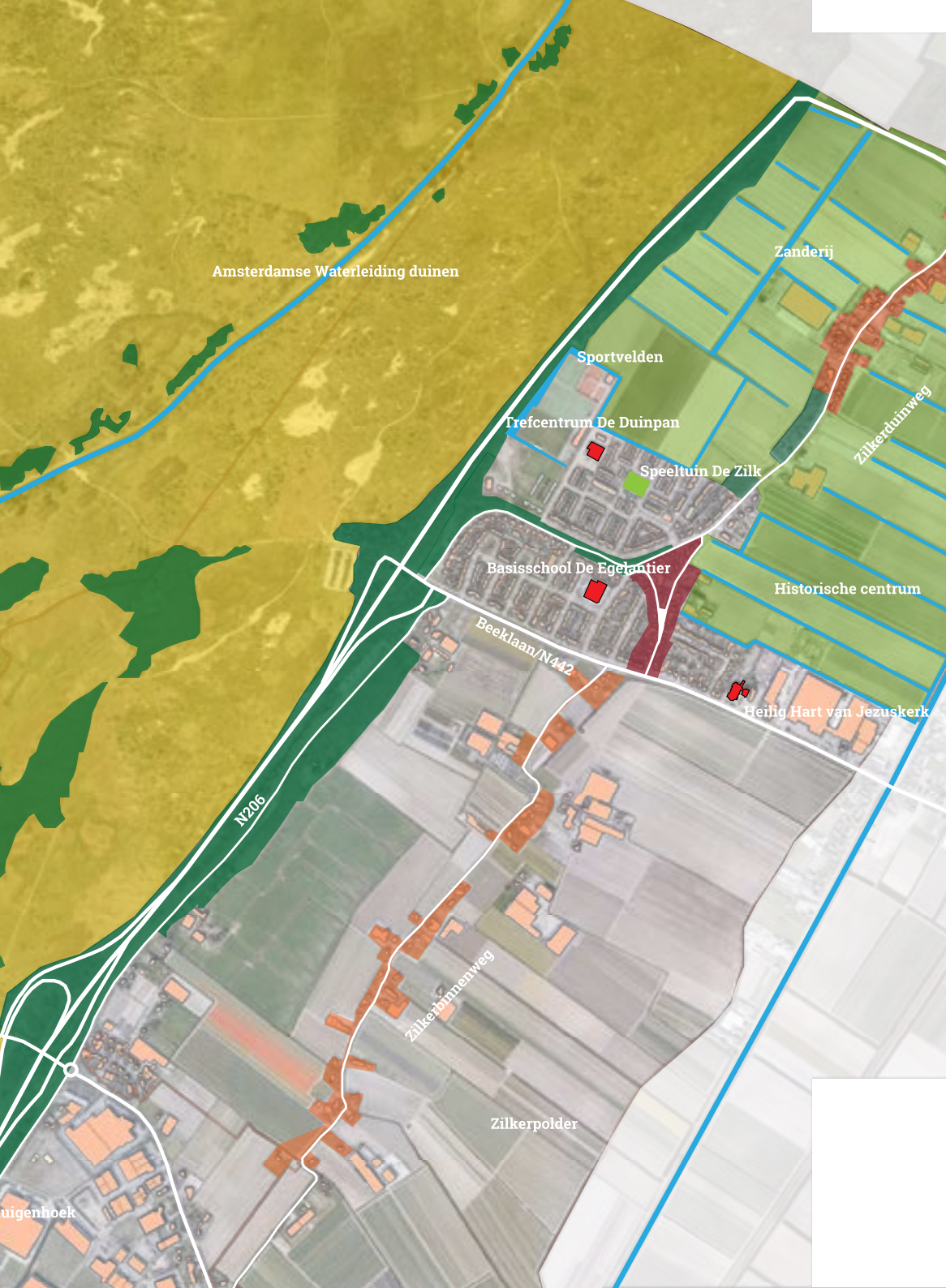

(Bloemen)feesten

Ieder jaar wordt in De Zilk de Bloemmozaïekwedstrijd georganiseerd. Carnaval en Kermis zijn twee periodes waar er in de Zilk wordt gefeest.

Identiteit

De Tiltenberg

Bollenpelsters

Mechanisatie bollen ca. 1950

Bollenpellers fa. v. d. Schoot

De Amsterdamse Waterleidingduinen is een duingebied tussen Zandvoort en de Langevelderslag in de gemeente Noordwijk.

Het duingebied is ingericht voor de winning van drinkwater voor de stad Amsterdam; er stroomt jaarlijks vijftig miljoen kubieke meter drinkwater door dit 3400 hectare grote gebied.

Beeklaan (N442) 2020 - zicht op Heilig Hart en Zilkerpolder

Groeten uit de Zilk

Beeklaan 1956

Ontsluiting

De ruimtelijke opbouw van De Zilk is in sterke mate bepaald door de ligging van de wegen Zilkerduinweg en de Hoogduinweg / Beeklaan. Tot 1966 vond de uitbreiding van de dorpskern uitsluitend plaats langs en tussen deze wegen. Nadat deze ruimte volledig was benut, werd er gebouwd ten noorden van De Zilkerduinweg.

De Hoogduinweg / Beeklaan zijn gelegen als ventweg naast de provinciale weg N442 die later is aangelegd.

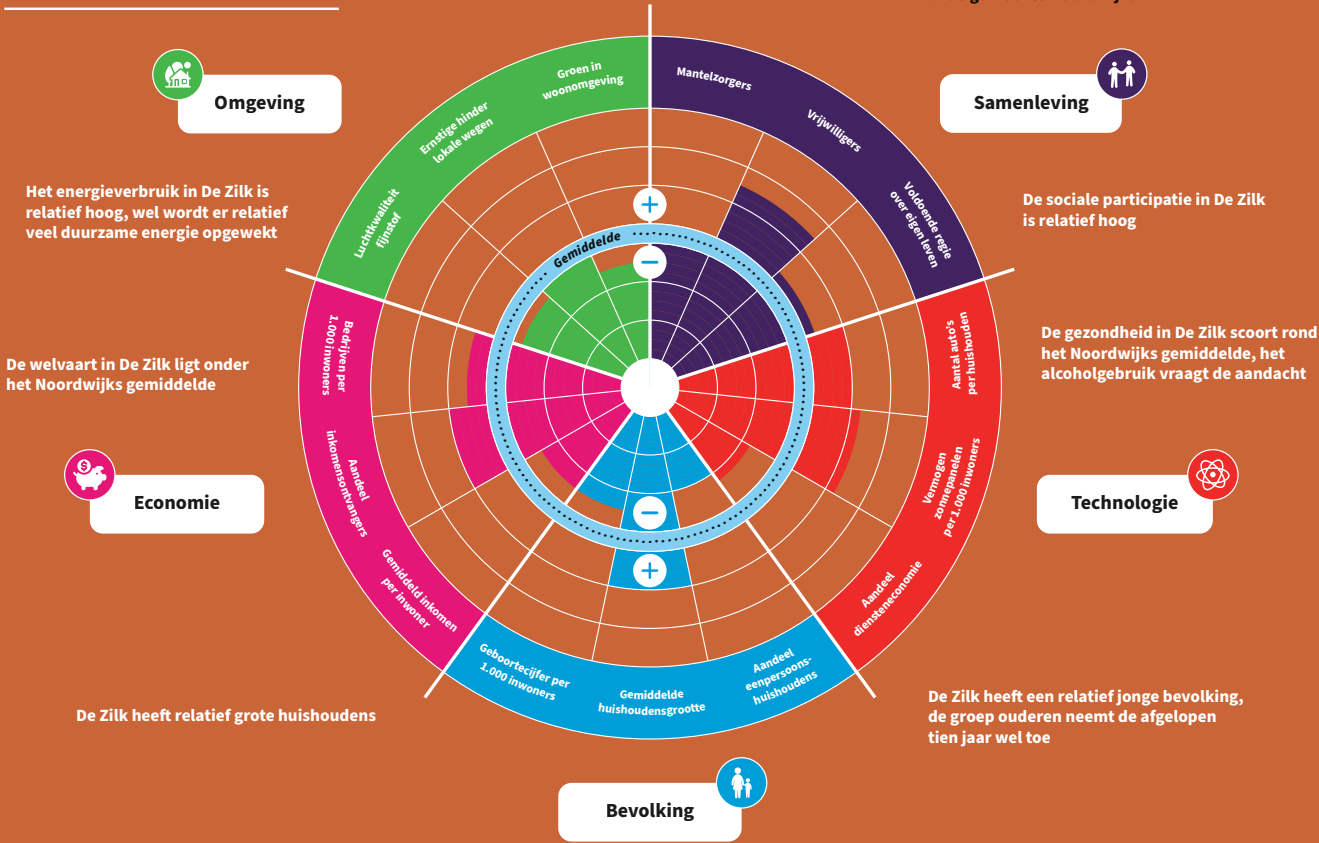
Rondom De Zilk ligt de provinciale weg N206. De Zilkderduinweg sluit hierop aan.

Kruising N206 en Zilkderduinweg

Cijfers en Feiten

DE ZILK

Bevolking

2.265 / 42.859

- 28% / 26% jongeren
- 53% / 52% volwassenen
- 19% / 22% ouderen

Voorzieningen

1,1 km / 0,6 km
afstand tot school

1,1 km / 0,7 km
afstand tot huisarts

1,2 km / 0,6 km
afstand tot supermarkt

Samenleving

3% / 5%
huishoudens ≤ sociaal minimum

65% / 62%
actieve bewoners

35% / 40%
eenzame bewoners

Gezondheid en leefstijl

85% / 79%
goed ervaren gezondheid

31% / 34%
voldoet aan alcoholrichtlijn

55% / 55%
voldoet aan bewegingsrichtlijn

Woonomgeving

€ 321.000 / € 345.000
gemiddelde WOZ waarde

206 / 1385
adressendichtheid

32 / 42
geregistreerde misdrijven
per 1.000 inwoners

Energie

1890 m³ / 1370 m³
aardgasverbruik per woning

3545 kWh / 2870 kWh
elektriciteitsverbruik
per woning

3% / 5%
huizen met energielabel A

Visies

In het volgende hoofdstuk vindt u de visies voor De Zilk.

De Zilk zie je Zo en **Visie groep 'de Zilk'**.

Deze visies van vormden de basis voor de Omgevingsvisie Noordwijk.

De toekomst van De Zilk, beschreven door bewoners.

De Zilk zie je Zo

Gekeken is naar de potentie van de totale nieuwe gemeente. En wat kunnen we als De Zilk bijdragen aan het grote geheel van Noordwijk? Hoe zorgen we dat De Zilk als gemeenschap niet te veel verwatert en stevig haar karakter behoud. Jonge Zilkers moeten daarom volop kansen krijgen zich makkelijk in het dorp te vestigen. En wie verknocht raak aan De Zilk moet daar ook kunnen blijven.

De grootste uitdaging in de omgevingsvisie is volgens ons team hoe de gemeente, concreet en praktisch verbinding kan leggen tussen de Noordwijkse kernen en de omliggende dorpen en regio. Gekozen is voor een op vijf aandachtsgebieden.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/de-zilk-zie-je-zo>

Visie groep ‘De Zilk’

Onze visie-groep vindt het belangrijk dat De Zilk een hechte, compacte gemeenschap is en blijft voor iedereen. Het dorpse karakter blijft hierbij een must.

We achten het noodzakelijk dat de basisvoorzieningen belangrijk zijn om ons dorp leefbaar te houden. Wat ons betreft komt zo'n plek naast de Duinpan. Mocht u als gemeente geen heil zien in die plek, dan zien we dat graag ergens anders in De Zilk gerealiseerd.

We hebben ons specifiek gericht op De Zilk. Een aantal punten en dan bedoelen we met name de punten wat betreft gezondheid, milieu e.d. gelden natuurlijk voor de hele gemeente.

Op de bijgesloten plattegrond van De Zilk zijn de punten aangeven, die wij in ons stuk hebben opgenomen.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/visie-groep-de-zilk>

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Nawoord

We willen alle deelnemers aan de Omgevingsvisie Noordwijk hartelijk bedanken. De inhoud van dit boekje, de geschiedenis, het DNA en de visies voor De Zilk, zijn de basis voor de Omgevingsvisie. Het is ook een uitnodiging aan iedereen om de boekjes te gebruiken. Ter inspiratie voor eigen initiatieven, of die van anderen. Deze visies zijn geschreven door bewoners uit De Zilk en bestemd voor iedereen. Samen maken we Noordwijk!

Project : Simone Diegenbach - Procesmanager omgevingsvisie
Communicatie : Beaumont Communicatie & Management
Redacteur : Job van Oel
Design & productie : Kseawell Creative Marketing
Print : Kwaliteitsdrukker.nl

De informatie is gehaald uit:

- Atlas van Noordwijk
- De Bollenstreek - Landschap & Erfgoed van de bloembollencultuur
- 100 jaar bedrijvigheid in Noordwijk en Noordwijkerhout - W. Baalbergen
- Gebiedsprofiel Duin- en Bollenstreek - Provincie Zuid-Holland
- Novato
- Blik op Noordwijkerhout
- Gemeente Noordwijk

Afbeeldingen zijn geleverd door:

- Kees Verweij, Atlas Noordwijk, Novato, Theo van Gijlswijk, Noordwijk Marketing en Gemeente Noordwijk

De gemeente Noordwijk streeft ernaar om alle rechthebbenden met betrekking tot (foto)materiaal in deze uitgave te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder voorafgaande toestemming hier is gebruikt, verzoeken wij contact op te nemen met Gemeente Noordwijk via toekomst@noordwijk.nl.

De Omgevingsvisie van Noordwijk is tot stand gekomen in samenwerking met de inwoners uit alle vier de kernen van de gemeente, ambtenaren, ondernemers en vrijwilligers. De visie is samengesteld uit 30 toekomstvisies. Elke kern heeft echter haar eigen identiteit. Om dit extra te waarborgen, geven we de visies per kern ook apart uit.

Een aantal visies heeft zich specifiek gericht op De Zilk. Dit boekje is een uitgave van de gemeente Noordwijk en beschrijft de visies en ideeën voor De Zilk.

Samen maken we de toekomst voor gemeente Noordwijk!

Toekomstvisies van
inwoners, ondernemers
en betrokkenen van
gemeente Noordwijk

Samen maken we de

toekomst voor Noordwijk!

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Inhoud

Inleiding	7
Geschiedenis en DNA	9
Cijfers en Feiten	34
Visies	37
Team inwoner van Noordwijk	39
De toekomst volgens leerlingen van het Northgo	40
Team Seniorvriendelijk Noordwijk	43
Regio-team	44
De Kracht van Kunst en Cultuur voor de Omgevingsvisie Noordwijk	47
Visie op Gezond Noordwijk	48
Toekomstvisie Bollenteam	51
Visie groep 'Waarden in Balans'	52
Team Buitengebied	55
Noordwijk Verbroederd	56
Team Vakantiepark	59
Omgevingsvisie Ambtenarenteam	60
Visie van Ondernemersverenigingen Noordwijk en Noordwijkerhout	63
Visie 'Noortich in den Houte'	65
Team heel Noordwijk 2	66
De Generalisten Noordwijk	69
Nawoord	71

Inleiding

“ Samen maken we de toekomst van Noordwijk “

Meer dan 150 inwoners, ondernemers, ambtenaren en scholieren hebben samen in teams meer dan 30 toekomstvisies uitgewerkt. Al deze visies vormen de basis van de uiteindelijke omgevingsvisie. Maar ook de visies op zich zijn stuk voor stuk prachtige schetsen voor de toekomst van Noordwijk. Die mogen niet verloren gaan!

Daarom bundelen we het heden, de geschiedenis en de toekomst van heel Noordwijk in één boekje. Hier vindt u de huidige situatie in cijfers, het verhaal over de geschiedenis van heel Noordwijk en de toekomstvisies van bewoners.

De omgevingsvisie schetst de gewenste koers en identiteit van Noordwijk: waar willen we naartoe? Het is ook een uitnodiging. Aan iedereen die wil bijdragen aan een mooie toekomst. Een uitnodiging aan alle lezers, initiatiefnemers, politici, ondernemers en andere betrokkenen om dit samen uit te werken met de visies die u hier leest. Gebruik ze ter inspiratie voor uw eigen initiatieven. Zo maken we samen de toekomst van Noordwijk.

Veel leesplezier!

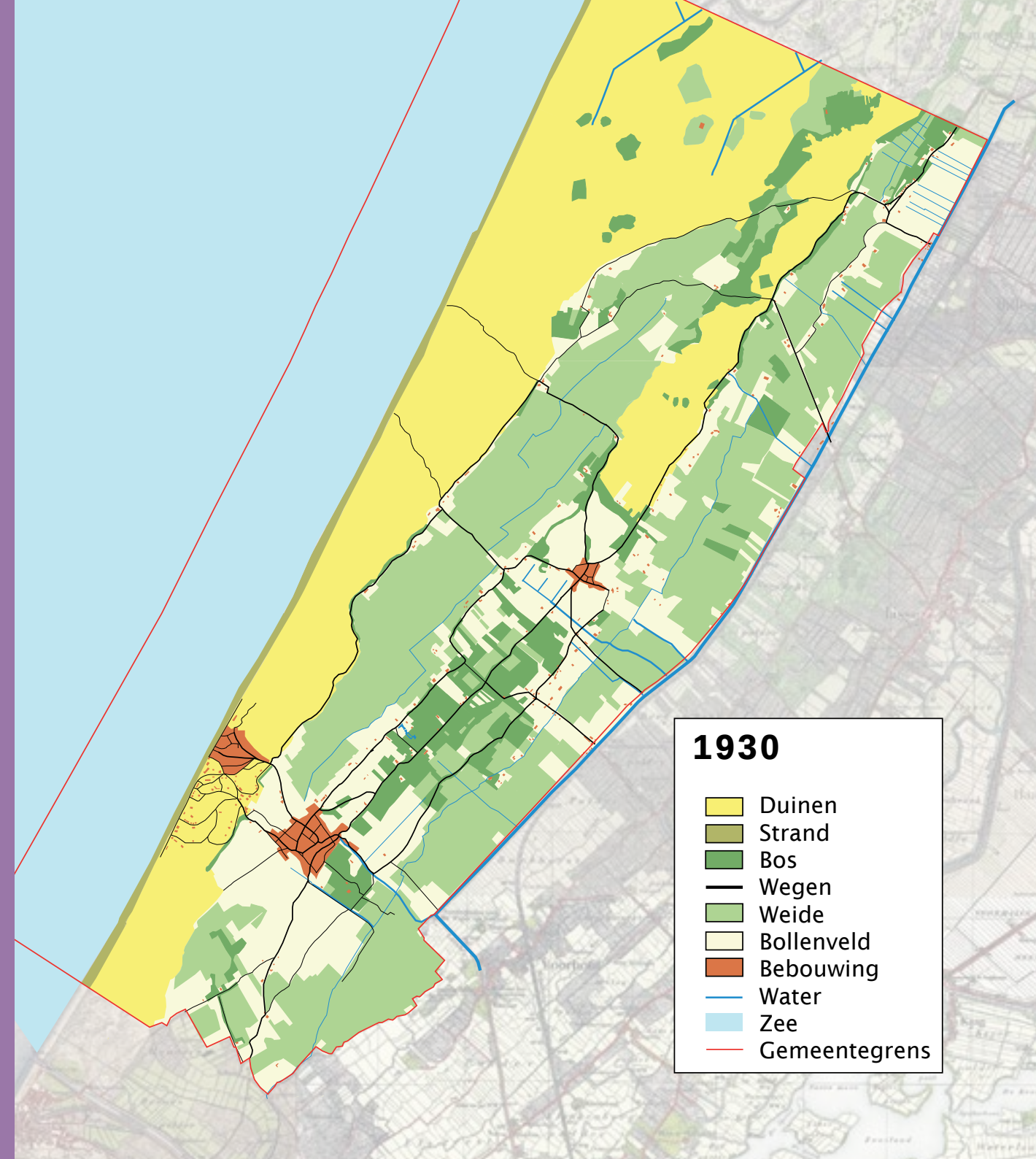
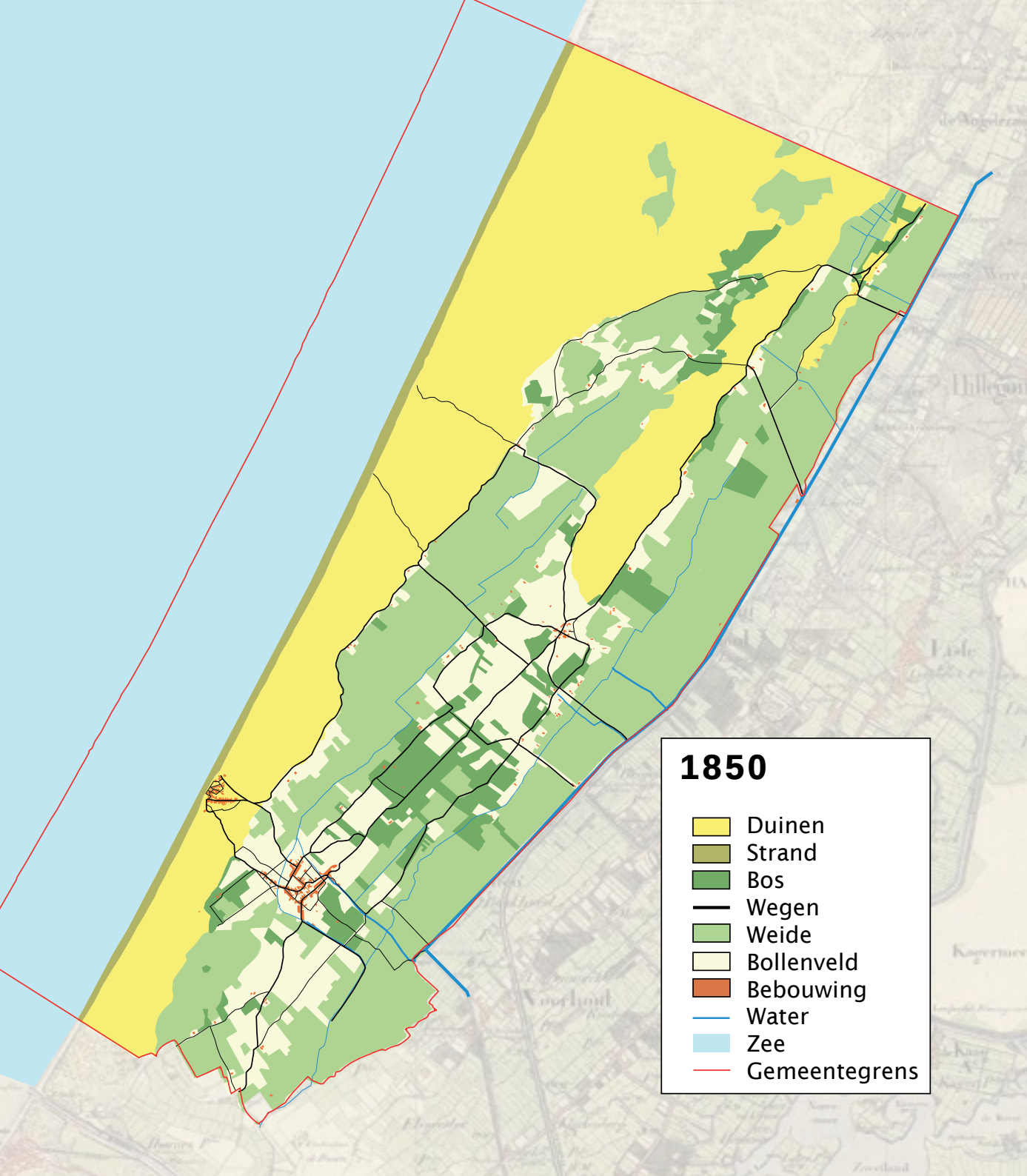

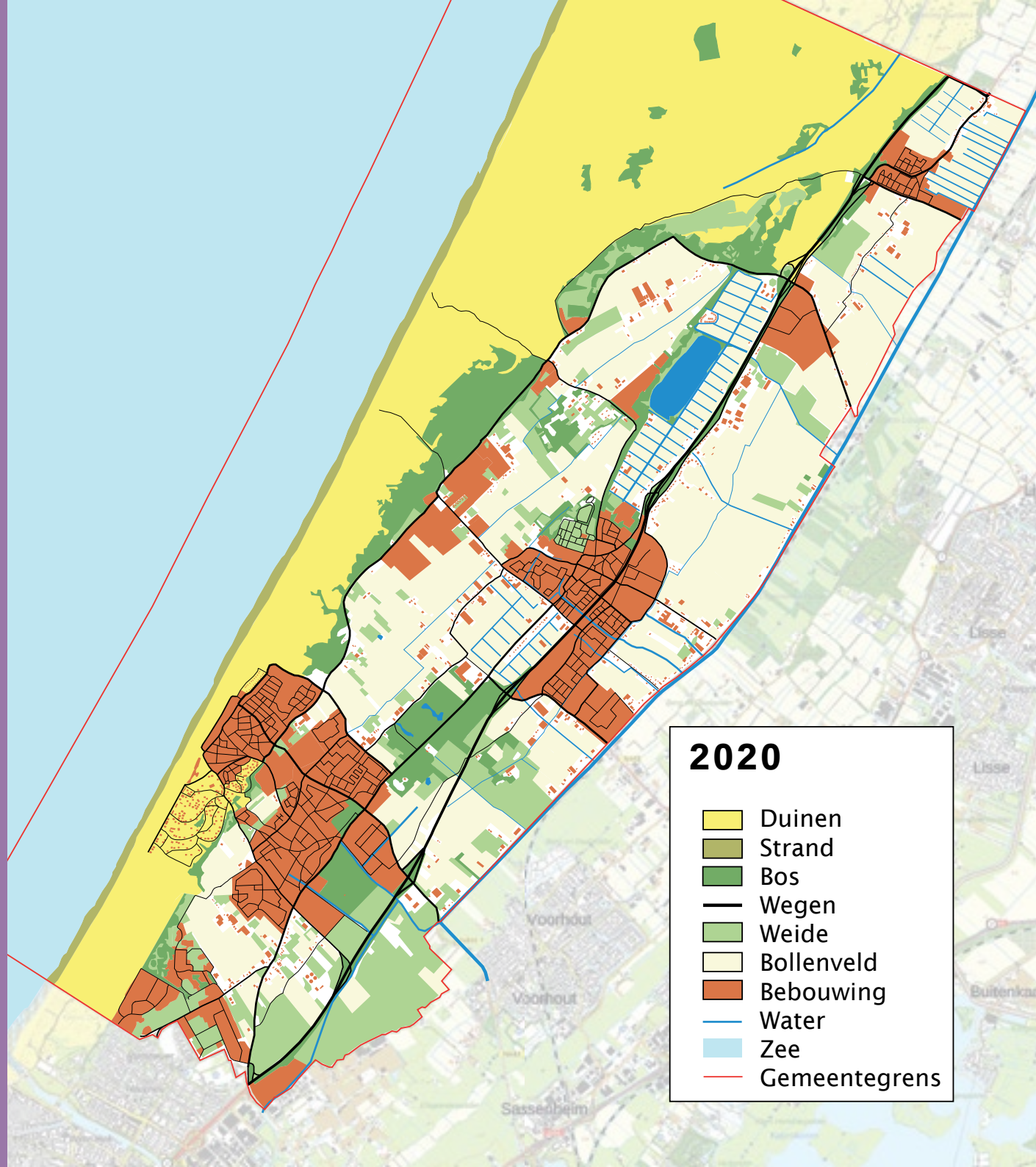
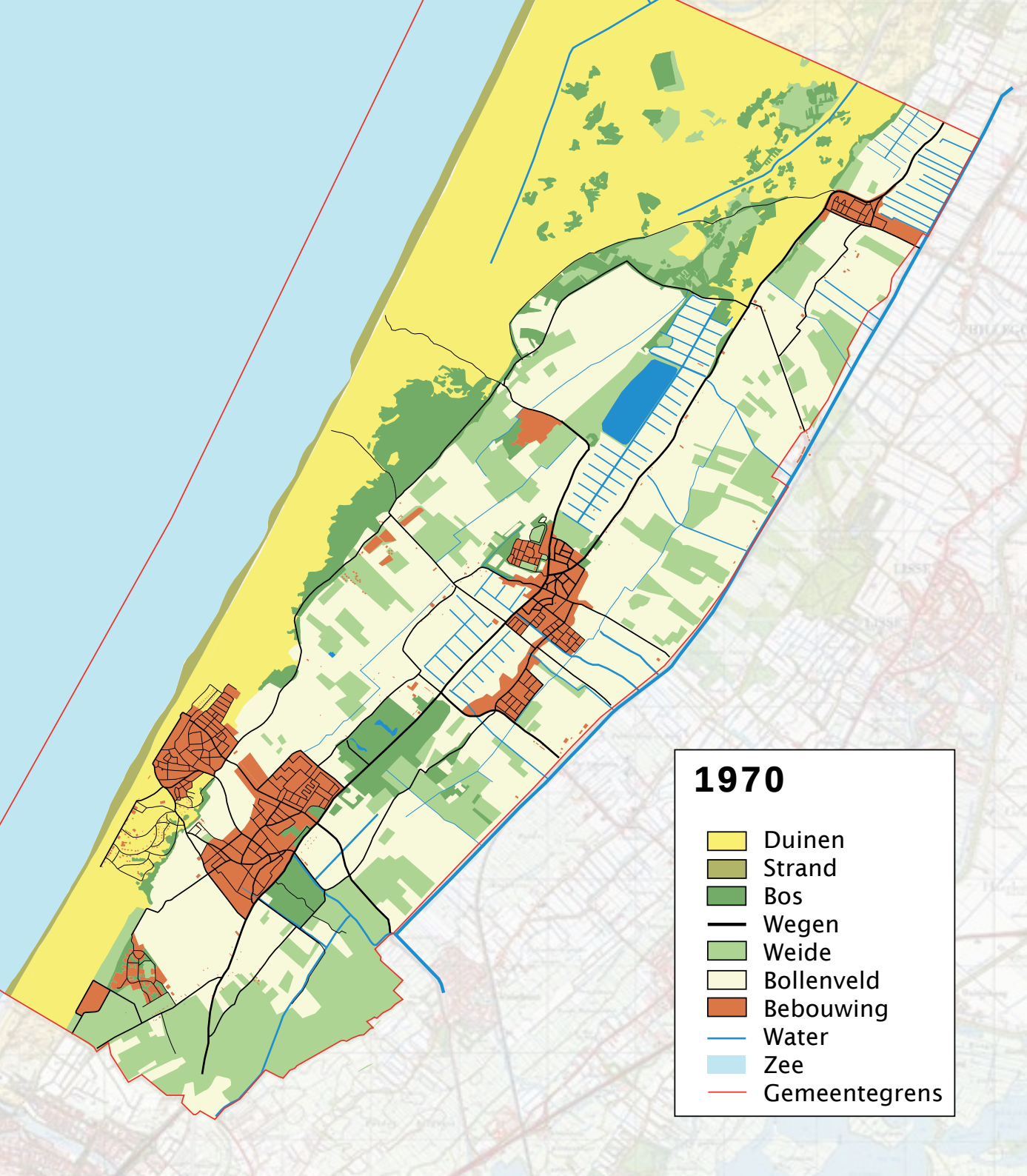
Hyacinthenveld bij Noordwijk

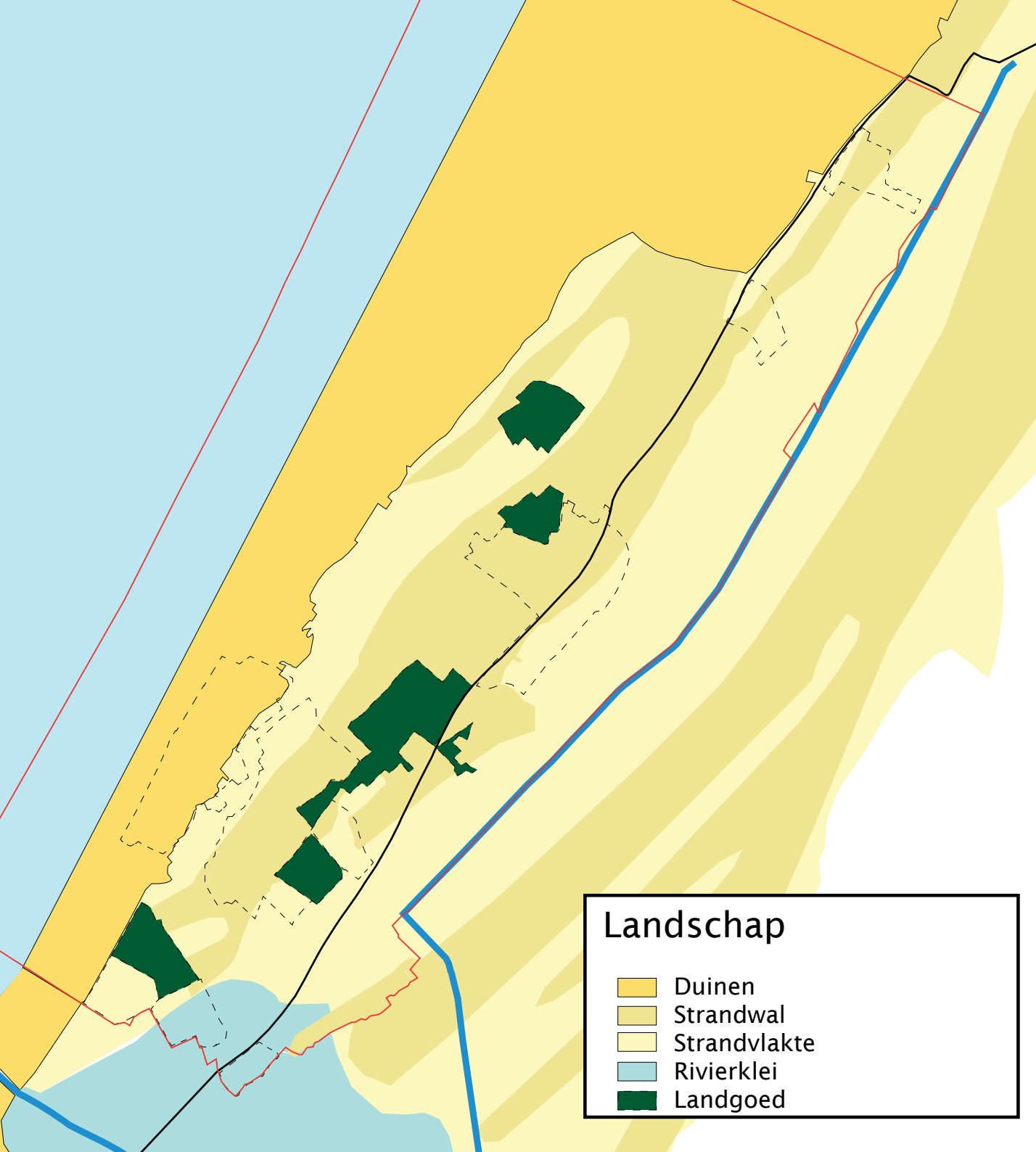
Geschiedenis en DNA

1615

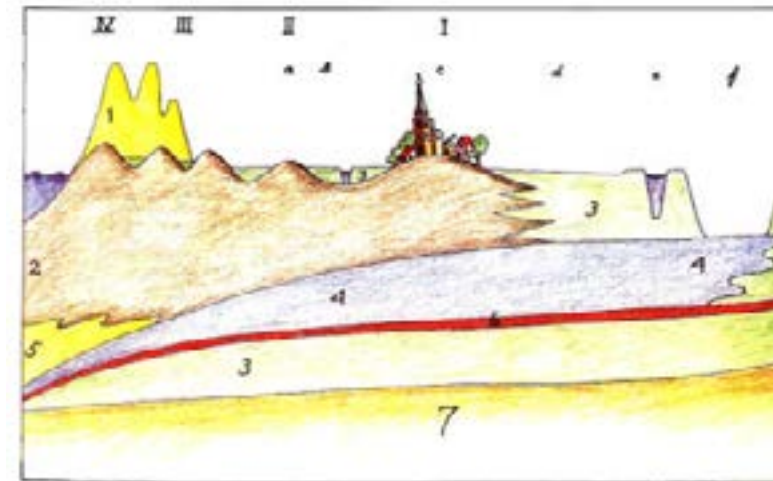

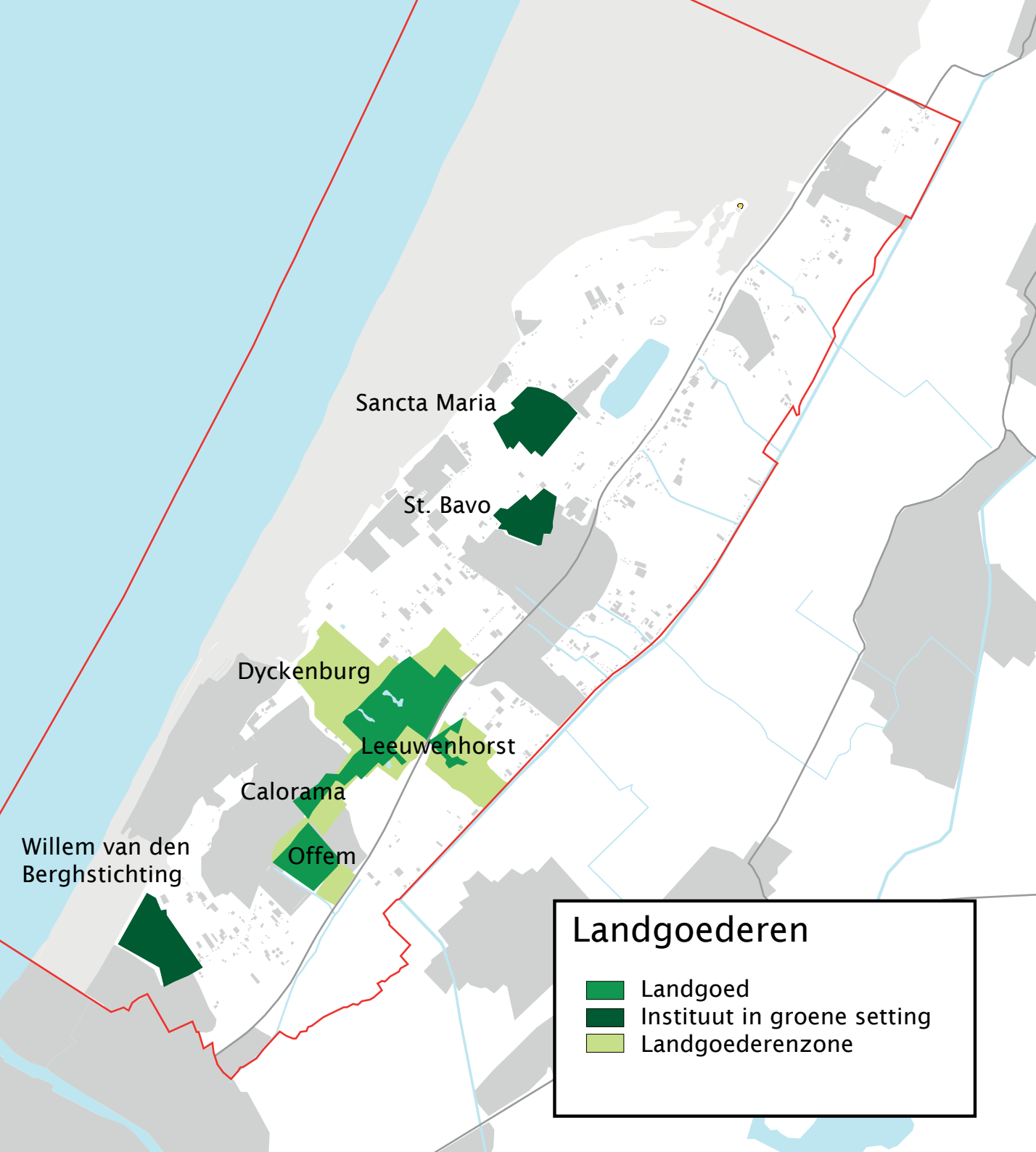

Landschap – duinen – strandwallen en strandvlaktes

Het landschap in de gemeente Noordwijk bestaat uit strandwallen of oude duinen en strandvlakten evenwijdig aan de kustlijn. Deze strandwallen hebben zich in een periode van 5000 voor Chr tot 400 na Chr gevormd. Daarna vond er een omslag plaats. Bovenop de oude duinen ontwikkelde zich een smalle strook vlak aan de kust duinen tot 40m boven NAP. De zogenaamde jonge Duinen.

Omstreeks 200 na Chr waren er dichte bossen tussen Katwijk en Haarlem op de strandwallen. De vochtige strandvlaktes waren vruchtbaar. Hier waterden krekken naar de Rijn in het zuiden. Deze vruchtbare grond werd in cultuur gebracht door de krekken recht te graven tot wateringen. Het droge onvruchtbare zand van de oude duinen was geschikt voor lange wegen van noord naar zuid. De dorpen en boerderijen ontstonden langs die wegen.

Landgoederen

Het werd in de mode om op grote landgoederen buiten de stad te gaan wonen. De onvruchtbare, dus goedkope oude duinen waren daar geschikt voor. De grote landhuizen werden midden op de duinen gebouwd met daaromheen een nieuw bos. Dat was ook de reden dat hier in de 17de en 18de eeuw vele landgoederen en buitenplaatsen zijn aangelegd. Vermogende kooplieden en regenten uit Amsterdam, Leiden en Den Haag ontvluchtten 's zomers de stad. Zij genoten op hun buitenplaats van de rustige en gezonde omgeving in een fraai landhuis, met siertuinen en boomgaarden. Hiervan zijn Landgoed Offem en landgoed Leeuwenhorst een voorbeeld.

Landgoed Offem

Landgoed Leeuwenhorst

Landgoed Offem

Tussen 1850 en 1930 zijn een reeks van psychiatrische inrichtingen gesticht langs de binnenduinrand. Voor mannelijke katholieke patiënten was er St. Bavo. Sancta Maria voor de vrouwen werd in 1928 gebouwd in het Langeveld. Deze terreinen worden nu getransformeerd in woongebieden in het groen, de nieuwe landgoederen. In 1924 van de Willem van den Berghstichting ten zuiden van het Vinkeveld, een psychiatrische inrichting gesticht voor protestants-christelijke mensen

Sancta Maria

Ruigenhoek rond 1900

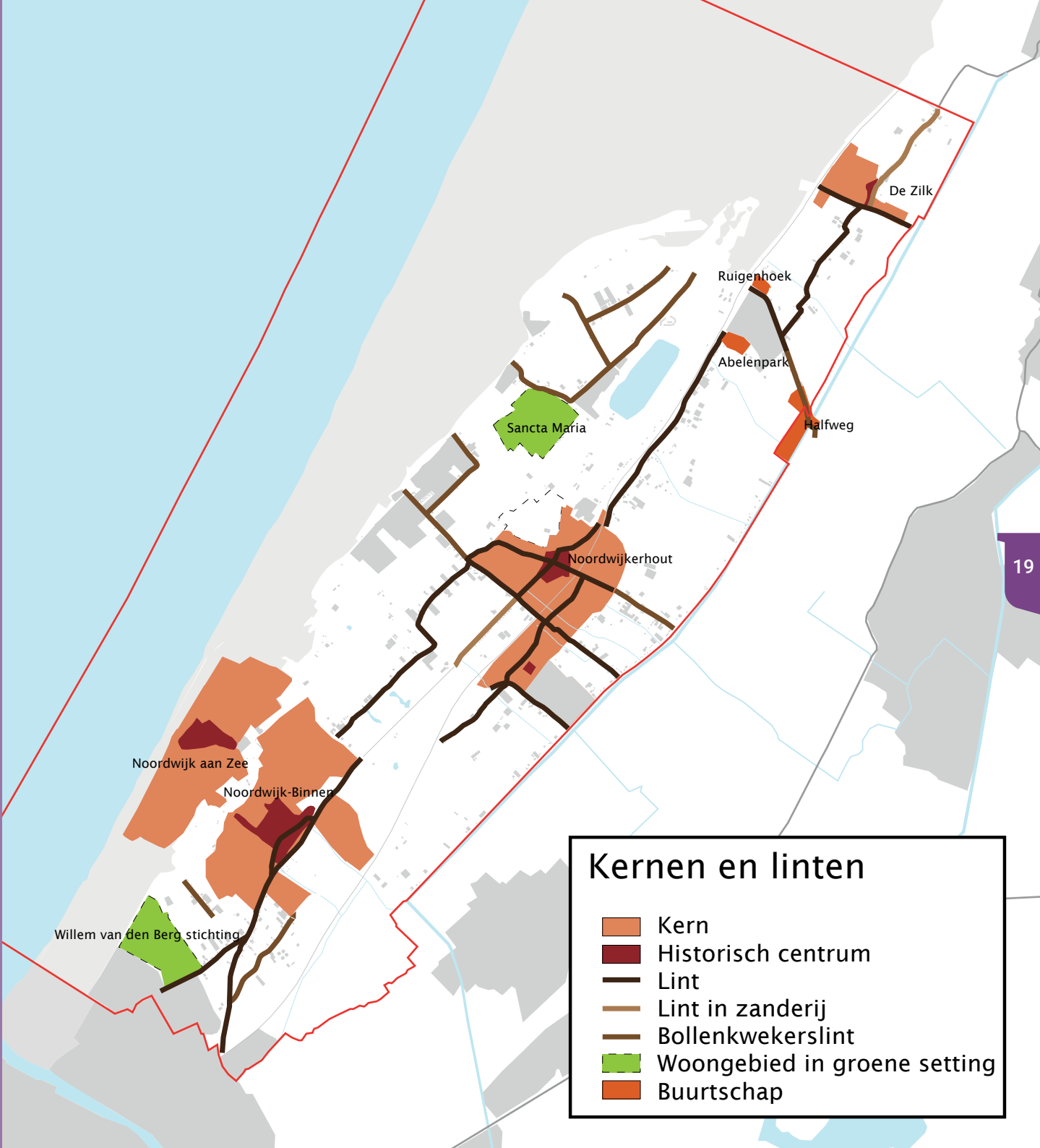
Kernen en linten

De historische nederzettingen lagen vooral 'hoog en droog of als lintbebouwing langs de wegen op de strandwallen . Noordwijk aan Zee is als visserplaats in de duinen ontstaan en een van de belangrijkste badplaatsen aan de Hollandse kust. Het gebied kenmerkt zich door het grote aantal linten. Belangrijk voor de beleving van het landschap en de zicht op de bollenvelden zijn de onbebouwde kavels tussen de lintebebouwing.

Er liggen een aantal linten in de strandvlaktes of zijn later op de afgegraven gronden ontstaan. Langs deze linten liggen de woningen van bloembollenkwekers met bedrijfgebouwen op grotere afstand van elkaar. Een bijzonder type zijn de zanderijlinten waarbij de aangrenzende gronden zijn afgegraven en de weg inclusief de oude bebouwing boven het landschap lijkt te zweven. Ruigenhoek, Halfweg en Abelenpark zijn kleine buurtschappen in het buitengebied.

Zilkerduinweg

Kernen en linten

Kern

Historisch centrum

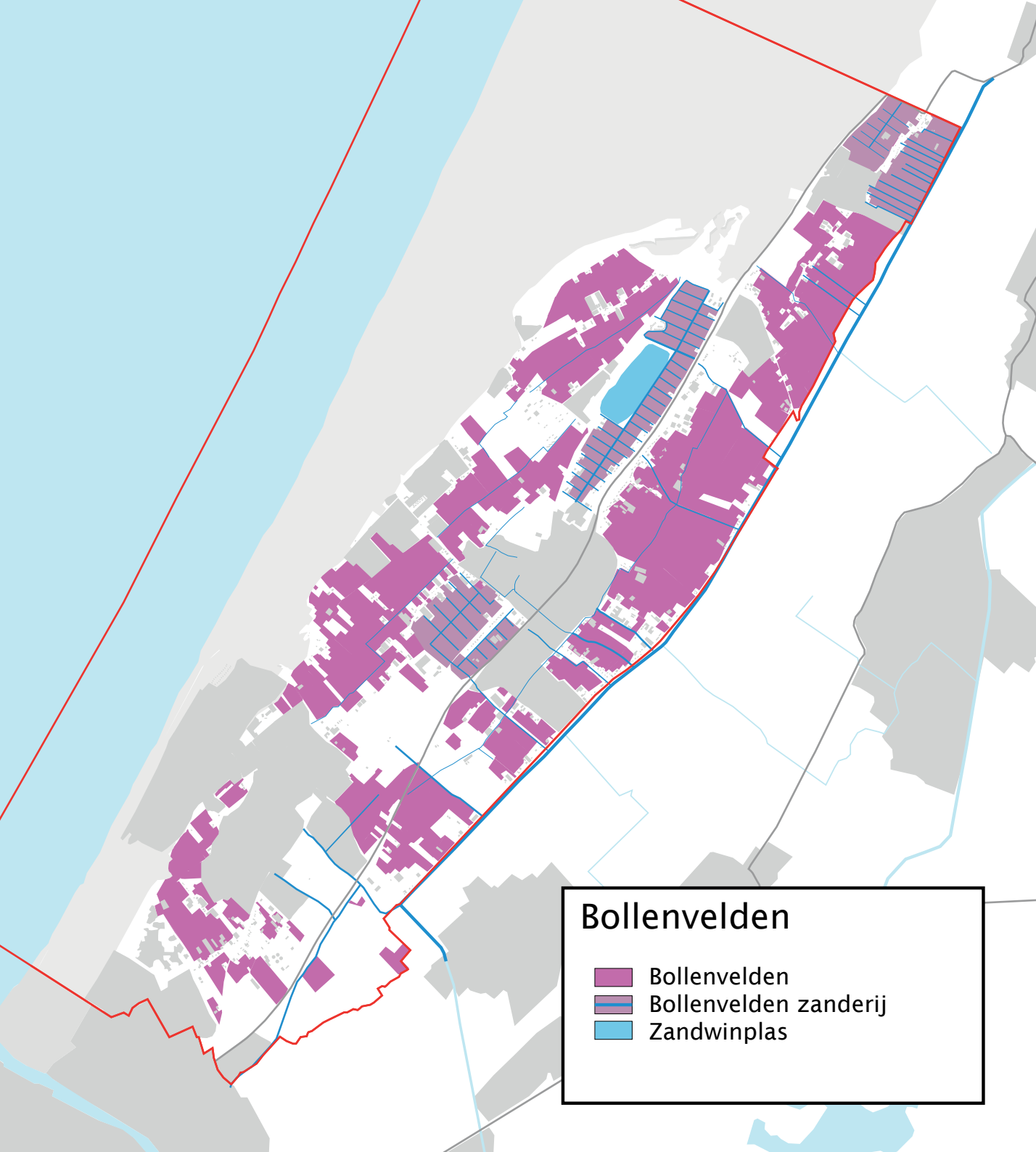
Lint

Lint in zanderij

Bollenkwekerslint

Woongebied in groene setting

Buurtschap

Zanderij Noordwijkerhoutse Geest

Afzanden - bollenteelt - zanderijlandschap

Er was steeds meer zand nodig om de slappe veenbodem van de uitbreiding van de steden op te hogen en te verstevigen en voor de aanleg van de spoorwegen. Het landschap veranderde drastisch door het afzanden van de binnenduinen.

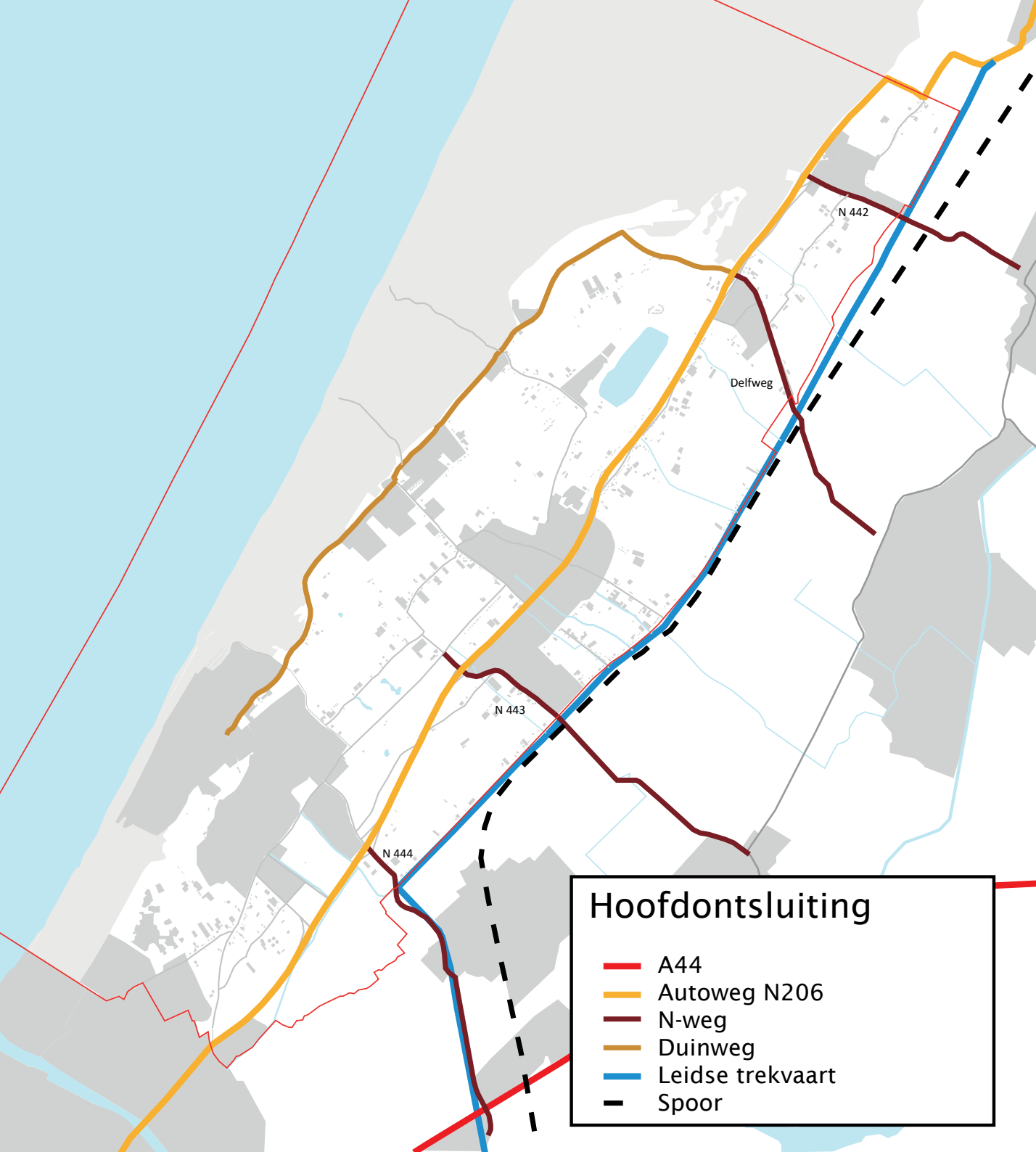
Het vlakke land dat door de afzandingen was ontstaan, werd in de 19de eeuw in bezit genomen door de opkomende bloembollenteelt. Tuinders ontdekten dat bolgewassen als hyacinten, tulpen en narcissen uitstekend gedijen op deze gronden. Al spoedig bleek dat er steeds meer bollengrond nodig was.

Door de afzandingen is een apart type landschap ontstaan: het zanderijlandschap. Te herkennen aan de hoge wegen en het strakke patroon van brede zanderijvaarten om het duinzand te kunnen afvoeren.

Afzanding bij Koepelduin met zicht op Noorwijk Binnen

Hoofdontsluiting

A44

Autoweg N206

N-weg

Duinweg

Leidse trekvaart

Spoor

Noord-zuid verbindingen

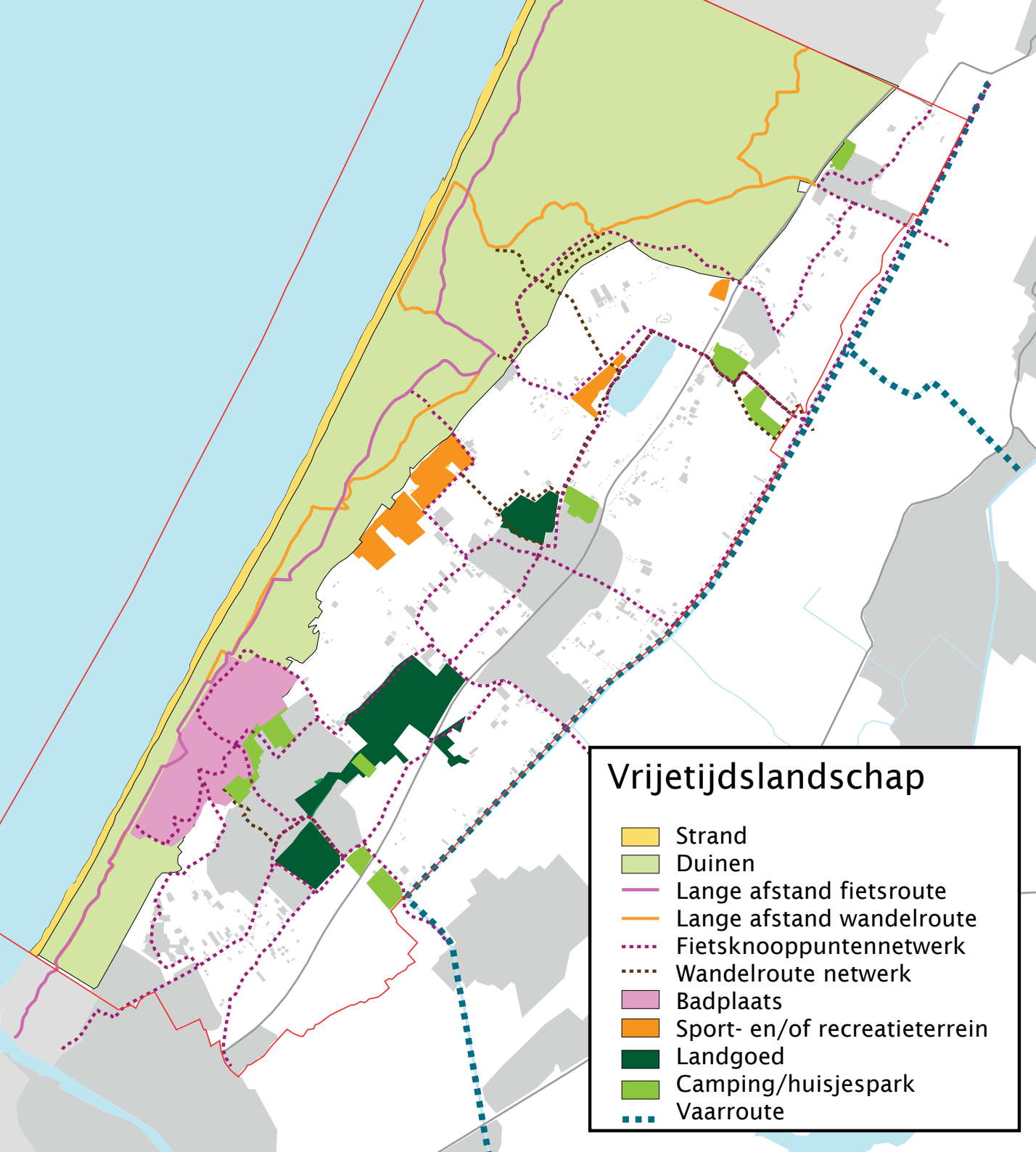
Per schip kon je vanaf 1657 van Leiden naar Haarlem over de Leidsevaart. De Leidse trekvaart is aangelegd op een lage strandvlakte parallel aan de kust. De trekvaart ligt nu hoger dan de bollenvelden in de omgeving waar de grond werd afgegraven.

De aanleg van de spoorlijn Haarlem-Leiden in 1842 volgt grotendeels het tracé van de Leidsevaart. Hierdoor kwam het spoor op afstand van de dorpen te liggen. Bij Piet Gijzenbrug was vroeger een stationnetje. Dit was een belangrijk verkeers- en vervoersknooppunt. Bij de Zilk ligt op korte afstand station Hillegom.

Al rond 1930 zijn er plannen voor een provinciale weg tussen Haarlem en Den Haag. In 1959 is een deel van de huidige N206 tot aan de grens met Katwijk aan de Rijn gerealiseerd en ook bij Noordwijkerhout zijn er in dat jaar al grondwerken uitgevoerd. Begin jaren 70 is het hele tracé gereed. Het Noordwijkse deel (2-baans ipv 4 baans) wordt in 1979 opgesteld.

Deze weg ontlast voor een groot deel de Gooweg en de Herenweg. In de bebouwde kom van Noordwijkerhout ligt de weg verhoogd en autonoom van de bebouwing.

Vrijetijdslandschap

Strand

Duinen

Lange afstand fietsroute

Lange afstand wandelroute

Fietsknooppuntennetwerk

Wandelroute netwerk

Badplaats

Sport- en/of recreatieterrein

Landgoed

Camping/huisjespark

Vaarroute

Langevelderslag

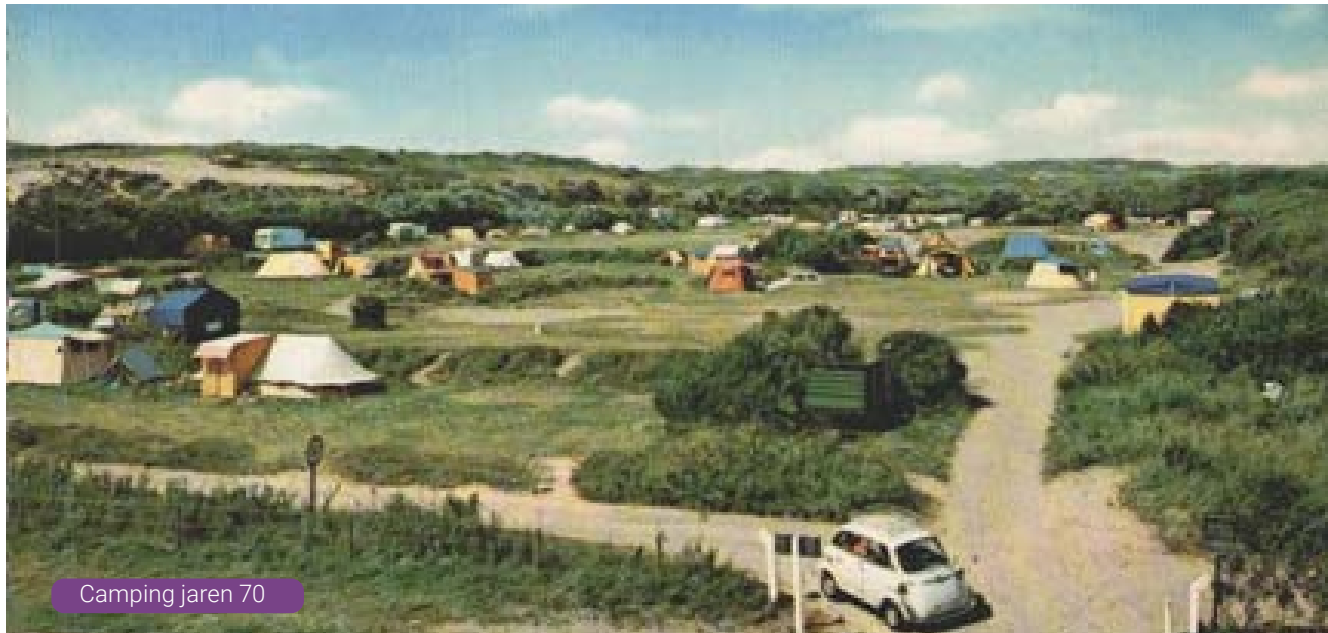

Witte Raaf

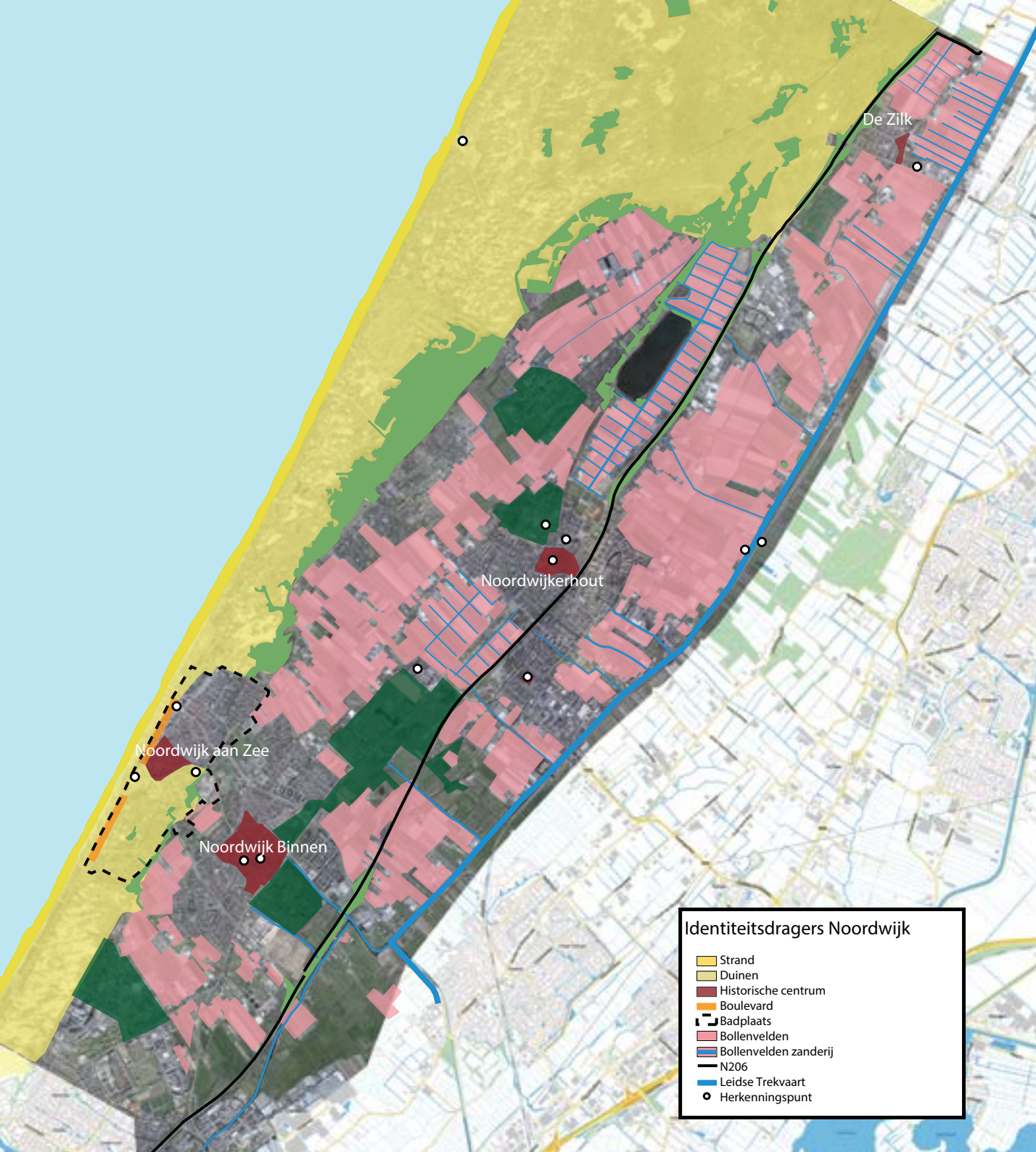
Vrijetijdslandschap

De duinen, de badplaats met het strand, de landgoederen en met name in het voorjaar, de bollenvelden zorgen voor veel bezoekers die een dagje de gemeente Noordwijk aandoen. Bezoekers komen uit de regio en uit het buitenland. Deze laatste verblijven dan in een hotel, B&B of op een camping of huisjespark. Natuurlijk wandelen, fietsen of zonnebaden de bewoners van Noordwijk ook in de eigen gemeente. Daarnaast zijn er verschillende sportterreinen om de vrije tijd door te brengen.

Voornamelijk in het Langeveld zijn kampeerterreinen ontstaan eerst nog bij kleine boerenbedrijfjes. In de jaren 50 verblijven duizenden kampeersers in het gebied. Het Langeveld ontwikkeld zich vanwege het prachtige Noordwijkse duinlandschap. Naast de kampeerterreinen ontstaan ook terreinen met zomerhuisjes. In 1964 worden de duinen bij de nieuw aangelegde Langevelderslag in gereedheid gebracht van een badcentrum. Dit badcentrum is een bijzondere plek in de duinen nabij het strand.

Camping jaren 70

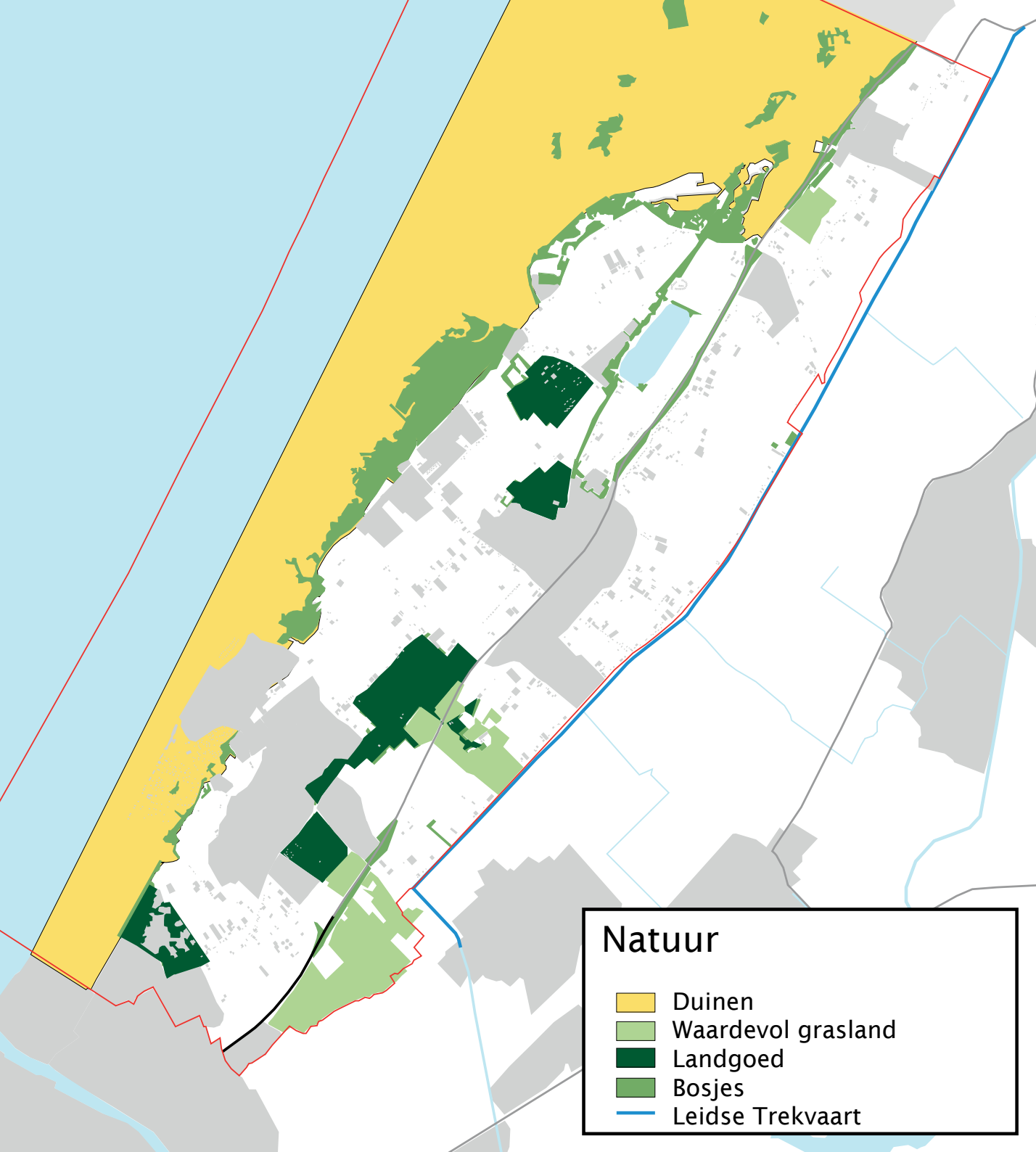
Bollentapijt - Oosterduinse meer

De bollenteelt wilde na de Tweede Wereldoorlog verder groeien. Nadat de strandwallen grotendeels waren afgegraven, gingen bollenkwekers op zoek naar andere teeltgebieden. Door omzanden en omspuiten werd de bodem gekeerd, waardoor het zand bovenop kwam. Op die manier is veel weidegrond in bollenland veranderd. Het grondgebruik voor de bollenteelt is heel dominant in de gemeente, met als specialisatie de hyacynthenteelt. In de lente vormt de hele bollenstreek een kleurig tapijt. De rest van het jaar zijn agrarische gronden veelal kaal. Rond 1965 had de kalkzandsteenfabriek in Hillegom opnieuw behoefte aan een locatie voor zandwinning. Daardoor ontstond de zandwinplas/het Oosterduinse Meer 'Het Comomeer'. Dit vormde ook de opmaat voor de ontwikkeling van zomerhuisjes en campings.

Oosterduinse meer (Comomeer)

Natuur

De duinen liggen als een smalle strook langs de kust, waar de duinen breder worden maken ze onderdeel uit van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Alle duingebieden in de regio zijn aangewezen als Natura2000 gebieden. Ze vormen een natuurlijk en recreatief aantrekkelijke omgeving. De natuurlijke duinen staan in groot contrast tot het intensief gebruikte agrarische achterland.

Naast de bollenvelden zijn er een aantal gebieden waar waardevol grasland voorkomt. Het zijn open weidegebieden op de natste gronden van de strandvlakten zoals bij de Zilkerduinweg en graslanden als onderdeel van landgoederen die niet zijn omgespoten zoals bij Leeuwenhorst en Offem. De duinen vormen samen met de landgoederen, het grasland, maar ook de bollenvelden een gevarieerd gebied met veel natuurwaarden.

Waardevol grasland

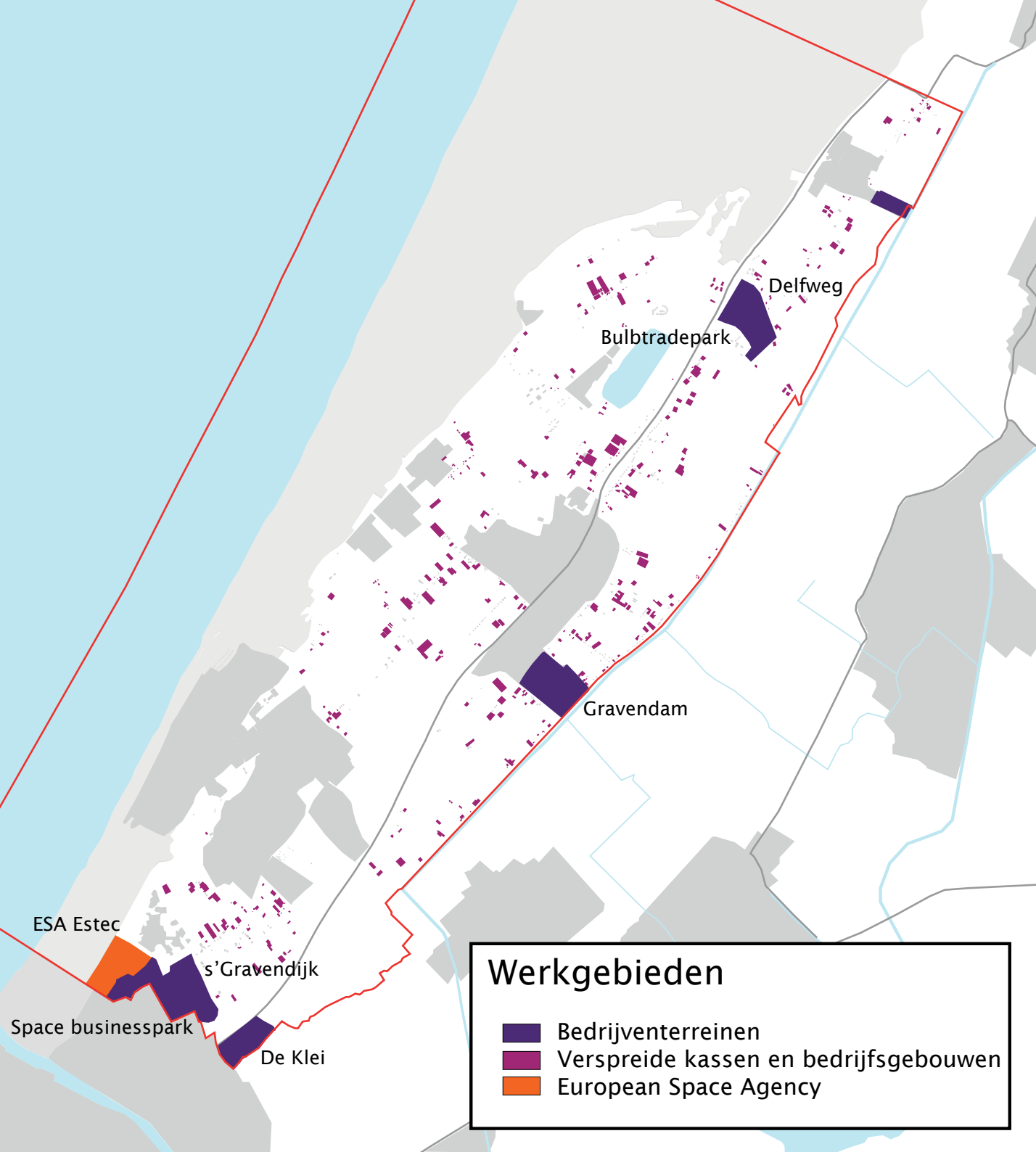
Nachtegalslaantje langs landgoed Offem

Nieuwe entree Leeuwenhorst

Amsterdamse Waterleidingduinen

Werkgebieden

De gemeente heeft een aantal bedrijventerreinen zoals Delfweg, Bulbtradepark, Gravendam, 's Gravendijk, de Klei, Space Businesspark en ESA ESTEC. Deze laatste is bijzonder het is de Europese ruimtevaart organisatie waarvan 22 lidstaten deel van uit maken. In het gebied komen veel bedrijven voor die met de bollenteelt te maken hebben. Ze vormen onderdeel van de Greenport Duin- en Bollenstreek.

NOORDWIJK

De welvaart in Noordwijk is relatief hoog

Er is relatief veel bedrijvigheid in Noordwijk, vooral in de dienstverlenende sectoren. Het aantal vestigingen is de afgelopen 10 jaar toegenomen

Het aantal geboorten per inwoner is de laatste 10 jaar stabiel

Met een **+** of **-** laat de infographic zien welke indicator hoger of lager scoort dan het Nederlands gemiddelde.

menleving

De sociale participatie ligt in Noordwijk rond het Nederlands gemiddelde

De gezondheid in Noordwijk scoort bovengemiddeld, het alcoholgebruik vraagt de aandacht

Technologie

Het energieverbruik in Noordwijk is relatief hoog, er wordt relatief weinig duurzame energie opgewekt

De bevolking van Noordwijk is iets ouder dan het Nederlands gemiddelde

Bevolking

Bevolking

42.859 / 17.282.000

 26% / 28%
jongeren

 52% / 53%
volwassenen

 22% / **19%**
ouderen

Samenleving

5% / 7%
huishoudens ≤ sociaal minimum

 62% / 59%
actieve bewoners

40% / **44%**
eenzame bewoners

Woonomgeving

€ 345.000 / € 230.000
gemiddelde WOZ waarde

 1385 / 1994
adressendichtheid

42 / 46
**geregistreerde misdrijven
per 1.000 inwoners**

Voorzieningen

0,6 km / 0,8 km
afstand tot school

 0,7 km / 1,0 km
afstand tot huisarts

0,6 km / 0,9 km
afstand tot supermarkt

Gezondheid en leefstijl

79% / 75%
goed ervaren gezondheid

 34% / **41%**
voldoet aan
alcoholrichtlijn

55% / **51%**
voldoet aan bewegingsrichtlijn

Energie

1370 m³ / 1270 m³
aardgasverbruik per woning

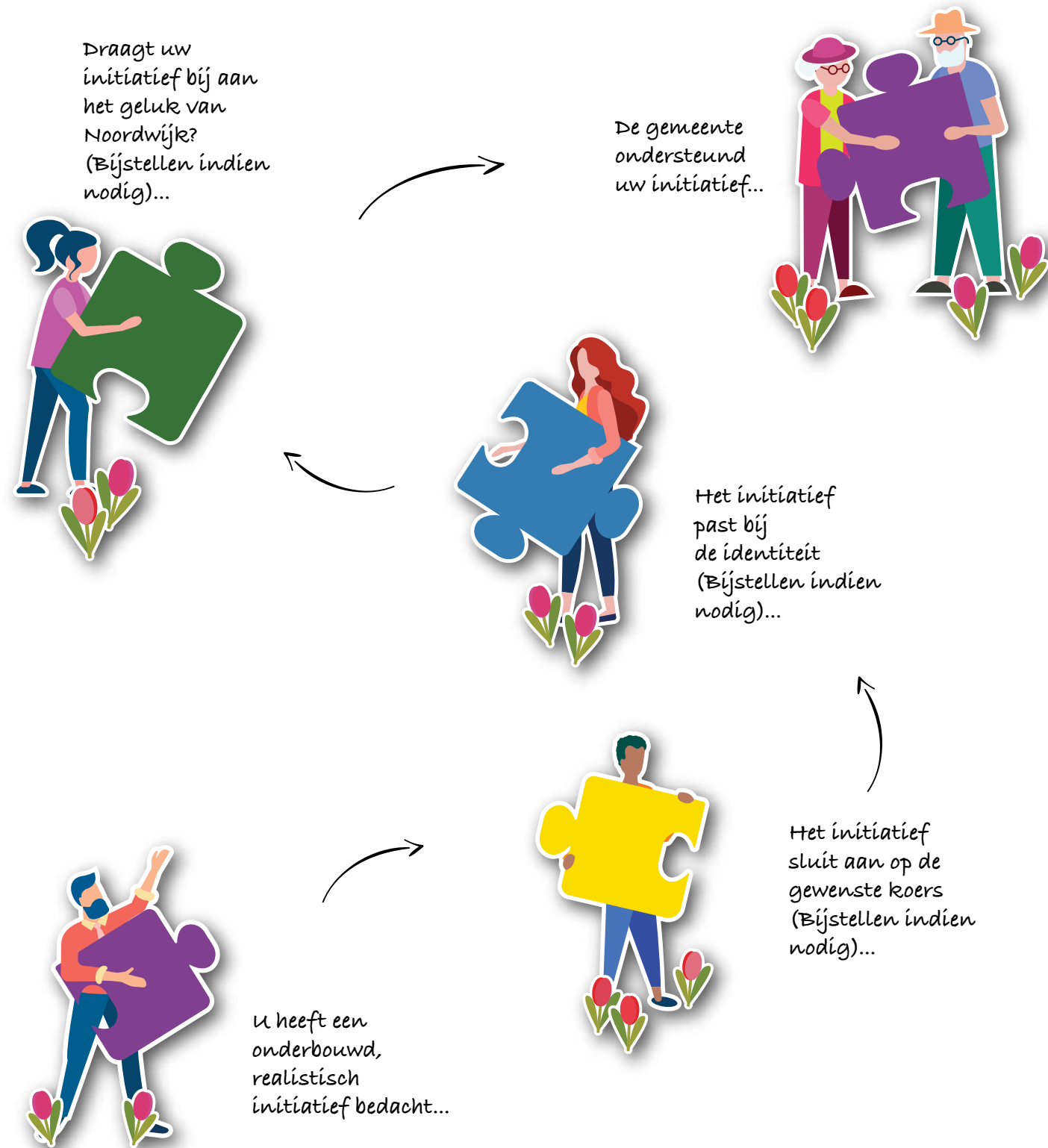
 2870 kWh / 2790 kWh
**elektriciteitsverbruik
per woning**

5% / 5%
huizen met energielabel A

Visies

In het volgende hoofdstuk vindt u de visies voor heel Noordwijk.
Deze visies vormden de basis voor de Omgevingsvisie Noordwijk.
De toekomst van heel Noordwijk, beschreven door bewoners.

Team inwoner van Noordwijk

Als gemeente Noordwijk willen we een voorbeeld zijn voor de rest van Nederland ten aanzien van een toekomstbestendige gemeente ontwikkelen. Hoe zorgen we ervoor dat de huidige bewoners het plezier van wonen in Noordwijk beleven, en hoe zorgen we ervoor dat de toekomstige bewoners dit ook kunnen blijven doen?

Wat maakt dat iemand in Noordwijk wil wonen? Dit zijn aspecten van Noordwijk die niet verloren mogen gaan, dit maakt Noordwijk uniek.

- De vrijheid die men voelt door de nabijheid van het strand, de duinen en de uitgestrekte omgeving van de bollenvelden;
 - De dynamiek die er in de zomer is, doordat er veel toeristen naar Noordwijk trekken;
- Als we een voorbeeld willen zijn voor heel Nederland om een toekomst bestendige gemeente te worden, dan zijn dit de peilers waar we ons op moeten richten
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen en wonen;
 - o Milieubewust ondernemen en wonen
 - o Milieuvvervuilers weren
 - Een afspiegeling van de totale samenleving;
 - o Jong, oud, verschillende culturen, verschillende geloven etc etc.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/team-inwoner-van-noordwijk>

De toekomst volgens leerlingen van het Northgo

Ook twee klassen van het Northgo College zijn aan de slag gegaan met de omgevingsvisie. Zij hebben verschillende ideeën uitgewerkt tot concrete voorstellen. Terugkerende thema's daarbij zijn:

- Milieu & natuurbelang: (gevolgen van) klimaatverandering tegen gaan door Tiny forest: beter ov, minder auto's, stikstofuitstoot bij bouw beperken, tegengaan verstening en hittestress met groen
- Aandacht voor jongeren en levendigheid: vergrijzing tegen gaan: Zorgen voor starterswoningen, een levendig NW, ontmoetingsplekken behouden, goede bereikbaarheid ov
- Duurzame energie & circulaire gemeente: circulaire gemeente, groene alternatieve energiebronnen.

Bekijk de hele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/de-toekomst-volgens-leerlingen-van-het-northgo>

19/5/2020 VISIEELVERGADEREN.NL

Team Seniorvriendelijk Noordwijk

Ook twee klassen van het Northgo College zijn aan de slag gegaan met de omgevingsvisie.

Zij hebben verschillende ideeën uitgewerkt tot concrete voorstellen. Terugkerende thema's daarbij zijn:

- Milieu & natuurbelang: Voor nu ligt onze input voor de omgevingsvisie om te komen tot een seniorvriendelijk Noordwijk. Recent onderzoek heeft uitgewezen dat Noordwijk relatief "grijs" naar bevolkingsopbouw is, en dat de komende 20 jaar de vergrijzing verder zal toenemen. De werkgroep 'Seniorvriendelijk Noordwijk' wil graag dat Noordwijk een seniorvriendelijke gemeente wordt. En de gevolgen van klimaatverandering tegen gaan door Tiny forest, beter operbaar vervoer, minder auto's, stikstofuitstoot bij bouw beperken, tegengaan versterking en hittestress met groen.
- Aandacht voor jongeren en levendigheid: vergrijzing tegen gaan: Zorgen voor starterswoningen, een levendig Noordwijk, ontmoetingsplekken behouden, goede bereikbaarheid operbaar vervoer.
- Duurzame energie & circulaire gemeente: circulaire gemeente, groene alternatieve energiebronnen.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/team-seniorvriendelijk-noordwijk>

Regio-team

Wij, leden van het regio-team, zijn gevraagd vanuit onze kennis van en betrokkenheid bij de regio onze visie op Noordwijk te geven. Het resultaat is geen formeel document, maar een tekst als puzzelstuk, in aansluiting op de puzzelstukken van de andere teams. Hiermee leveren wij een bijdrage aan de puzzel die we leggen: een Toekomstvisie voor Noordwijk. We zijn benieuwd naar uw reactie!

Noordwijk heeft heel veel te bieden aan en in de regio. De badplaats, de bollenvelden en de duinen dragen bij aan de regio. Inwoners uit de omliggende gemeenten maken hier veel en graag gebruik van. Bezoekers komen zelfs van heinde en verre! De regio ziet ook mogelijkheden om aan te sluiten op de nieuwe kuuroordstatus, of het thema gezondheid in bredere zin. Andere gemeenten kunnen hier van mee profiteren. Daarnaast ziet de regio veel kansen rond Estec. Kortom, kansen en mogelijkheden genoeg!

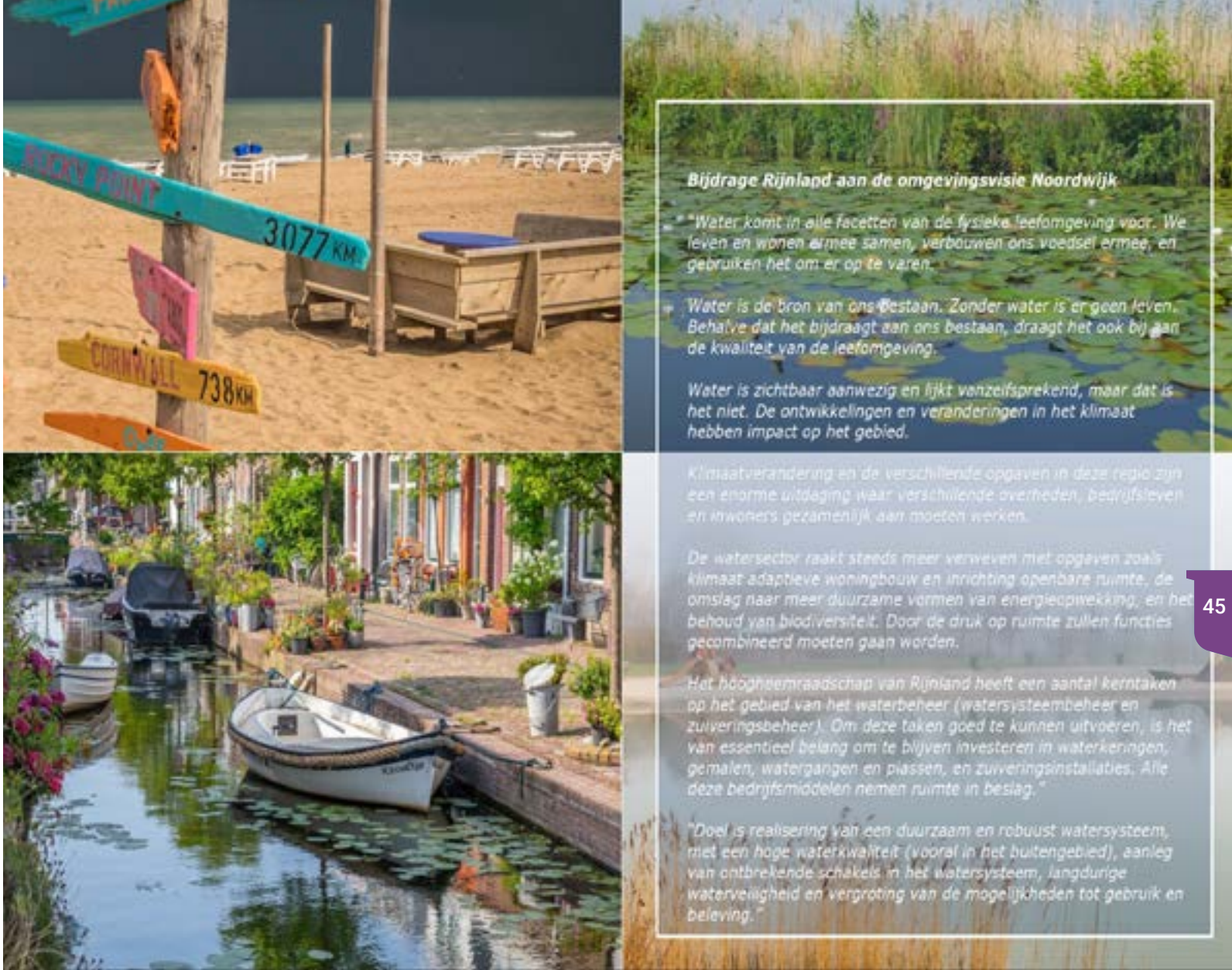
Tegelijk ziet de regio dat al deze mogelijkheden en activiteiten ook een grote claim op Noordwijk leggen. Hoe houd je het dorp, met zoveel bezoekers toch leefbaar? En hoe zorgen we dat Noordwijk op mooie dagen bereikbaar blijft? Hoe bewaak je het evenwicht tussen bezoekers en biodiversiteit in de duinen? En hoe ga je om met de woningbehoefte en houd je ook de duinen en het bollengebied in stand? Dit zijn vraagstukken die Noordwijk niet alleen kan en hoeft op te lossen. Ook de regio heeft hierin een verantwoordelijkheid. Daarmee ontstaat een spel tussen lokale behoeften en belangen en die van de bredere regio.

Uitgangspunt voor de regio is de identiteit van Noordwijk samen te versterken. Daarbij gaat het erom wat Noordwijk onderscheidt in de regio. Zo is de badplaats van Noordwijk onderscheidend van Katwijk, waardoor ze elkaar aan kunnen vullen en verschillende doelgroepen kunnen bedienen. Ook heeft de ontwikkeling van Estec direct te maken met Katwijk. En de bollenteelt achter de duinen draagt bij aan de identiteit van de Duin- en Bollenstreek in zijn geheel.

Daarbij geldt dat de kwaliteit van de leefomgeving mede wordt bepaald door (fysieke) veiligheid. Met elkaar moeten wij ons daarom sterk maken voor een veilige en gezonde leefomgeving.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/regio-team>

Bijdrage Rijnland aan de omgevingsvisie Noordwijk

“Water komt in alle facetten van de fysieke leefomgeving voor. We leven en wonen ermee samen, verbouwen ons voedsel ermee, en gebruiken het om er op te varen.

Water is de bron van ons bestaan. Zonder water is er geen leven. Behalve dat het bijdraagt aan ons bestaan, draagt het ook bij aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Water is zichtbaar aanwezig en lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het niet. De ontwikkelingen en veranderingen in het klimaat hebben impact op het gebied.

Klimaatverandering en de verschillende opgaven in deze regio zijn een enorme uitdaging waar verschillende overheden, bedrijfsleven en inwoners gezamenlijk aan moeten werken.

De watersector raakt steeds meer verweven met opgaven zoals klimaat-adaptieve woningbouw en inrichting openbare ruimte, de omslag naar meer duurzame vormen van energiepewking, en het behoud van biodiversiteit. Door de druk op ruimte zullen functies gecombineerd moeten gaan worden.

Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft een aantal kerntaken op het gebied van het waterbeheer (watersysteembeheer en zuiveringsbeheer). Om deze taken goed te kunnen uitvoeren, is het van essentieel belang om te blijven investeren in waterkeringen, gemalen, watergangen en plassen, en zuiveringsinstallaties. Alle deze bedrijfsmiddelen nemen ruimte in beslag.”

“Doel is realisering van een duurzaam en robuust watersysteem, met een hoge waterkwaliteit (vooral in het buitengebied), aanleg van ontbrekende schakels in het watersysteem, langdurige waterveiligheid en vergroting van de mogelijkheden tot gebruik en beleving.”

De Kracht van Kunst en Cultuur voor de Omgevingsvisie Noordwijk

Alle Noordwijkse kunst- en culturele organisaties bieden de Gemeente en haar bewoners de mogelijkheid om op een andere manier naar zichzelf en de wereld te kijken. Kunst diept ondenkbare scenario's uit, prikkelt de verbeelding.

Noordwijk: doe een beroep op de kracht van kunst en cultuur!

Cultuur verbindt én verrijkt Noordwijk

Bekijk de hele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/de-kracht-van-kunst-en-cultuur-voor-de-omgevingsvisie-noordwijk>

Visie op Gezond Noordwijk

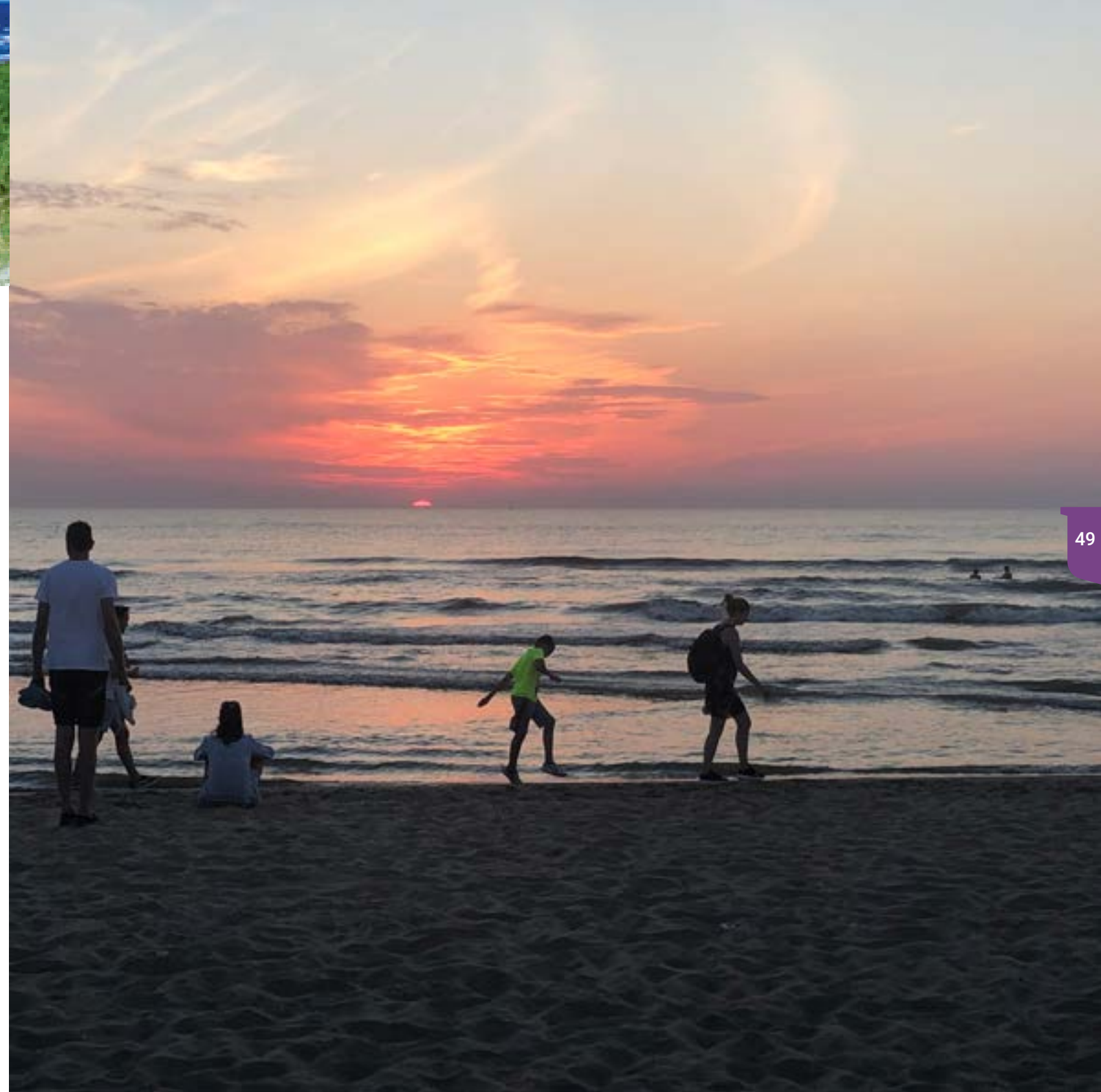
Noordwijk is een gemeente waar het goed toeven is omdat er voldoende in aantal en vorm verschillende woningen zijn voor alle doelgroepen, er is een goede balans tussen wonen en recreatie/ natuur, gezonde voeding wordt gepromoot en aangeboden, er zijn beweegmogelijkheden voor iedereen, cultuurhistorisch erfgoed wordt gekoesterd, iedereen kan meedoen aan natuur, recreatie, bewegen en cultuur, goede en bereikbare zorg en welzijnsvoorzieningen voor iedereen: van 0-100.

Kernwaarden voor gezond leven in Noordwijk:

1. Genieten
2. Gelukkig zijn
3. Lekker in je vel zitten
4. Balans ervaren
5. Je veilig voelen
6. Prettig wonen

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/visie-op-gezond-noordwijk>

Toekomstvisie Bollenteam

De trots van Noordwijk: Bollenstreek in combinatie met de mooie natuur, strand en duinen

Centraal in de toekomstvisie van de bollentelers staat het behoud van de bollenstreek. Wat is daarvoor nodig? Ideeën over duurzaamheid zijn er volop, maar het consumentengedrag kan eveneens bijdragen meer duurzame oplossingen. Een uitbreiding van de woonkernen voor met name jongeren, arbeidsmigranten en spoedzoekers vraagt een aangepaste infrastructuur in de bollenstreek waarbij rekening wordt gehouden met het agrarisch machinepark. Tot slot gaat het ook over aandacht voor de relatie met inwoners en bestuur.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/toekomstvisie-bollenteam>

Visie groep ‘Waarden in Balans’

Noordwijk heeft unieke waarden: duin-natuur, bollenteelt en een prachtig landschap maken Noordwijk aantrekkelijk om te wonen, te werken en te recreëren.

Hierop zijn veel van de economische activiteiten gebaseerd: recreatie, congressen, (verblijfs-) toerisme en de bollen teelt.

Ook in de toekomst zijn er vele claims op de schaarse ruimte: de uitdaging is om deze wensen duurzaam in balans te houden met de unieke waarden van Noordwijk

We hebben gemerkt dat je over deze onderwerpen en het zoeken van de juiste balans niet snel uitgesproken raakt. Daarom verheugen we ons op de kruisbestuiving die vanaf nu gaat ontstaan.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/visie-groep-waarden-in-balans>

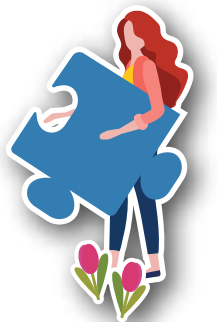
Team Buitengebied

Een verzameling van verschillende meningen, nog niet uitgewerkt, maar toch als input voor de uiteindelijke visie.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/team-buitengebied>

Noordwijk Verbroederd

Het team 'heel Noordwijk verbroederd' had in eerste instantie een lange lijst onderwerpen die volgens het team aan de orde moeten komen in de Omgevingsvisie. Na bespreking van de onderwerpen kwamen tot de conclusie dat we ons zouden moeten beperken tot 4 onderwerpen. Een aantal onderwerpen waren namelijk samen te voegen. Wij hebben de volgende onderwerpen in het kader van de Toekomstvisie besproken:

- Toerisme
- Wonen
- Welzijn
- Verkeer

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/noordwijk-verbroederd>

Team Vakantiepark

Als vakantiebestemming blijft Noordwijk zich onderscheiden

In de visie veel aandacht voor economie en toerisme. In het blijven onderscheiden zonder aantasting van de uniciteit wordt de balans tussen de Noordwijkse economie en ruimtelijke kernwaarden niet uit het oog verloren. Voor de verblijfsrecreatie staat kwaliteit(sverbetering) voorop. Vernieuwing en innovatie zijn belangrijk om toekomstproof te worden. Onder voorwaarden is er ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, zoals kamperen bij de 'bollen'boer. Wel het verzoek actief te handhaven op uitwassen, zoals illegaal kamperen en strijdig gebruik van woningen. Business to business kan voor de recreatieparken o.a. worden ingevuld door ruimte te krijgen voor tijdelijke huisvesting van seizoenarbeiders en spoedzoekers. Er zijn legio oplossingen voor de mobiliteitsproblematiek: verlichten parkeerdruk, verbetering OV en Hop on Hop off bus e.d. Ook ziet men mogelijkheden voor duurzaamheidsmaatregelen.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/team-vakantieparken>

Omgevingsvisie Ambtenarenteam

De toekomst van Noordwijk

Woorden, die veelvuldig terugkomen in onze toekomstvisie zijn gezondheid, duurzaamheid en kwaliteit. Verder wordt het vanuit inrichtingsaspect van belang geacht om de unieke landschapskwaliteiten met hun hoge biodiversiteit te behouden en waar nodig te versterken. Hierbij denken we aan de ontwikkeling van de Noordwijkse positie in het Nationaal Park met verbindingen tussen landgoederen, weilanden, bollenvelden en duinen, tussen onze dorpen, bunkers en strand. Door ecologische versterking van deze gebieden, blijft de Duin- en Bollenstreek ook in de toekomst een bloeiende economische motor binnen het nationaal Park Hollandse Duinen waar het fijn wonen is en waar bezoekers worden verwelkomd.

Geluk en kwaliteit van leven als hoger doel

Uiteindelijk willen we dat iedereen in Noordwijk gelukkig kan zijn. Dat is het uitgangspunt van onze omgevingsvisie. Positieve gezondheid is hiervoor de sleutel.

Bij dit nieuwe denken over gezondheid leggen we niet meer het accent op de ziekte, maar we kiezen voor een andere invalshoek, waarbij we ons richten op de mens zelf, op zijn veerkracht en op wat zijn leven betekenisvol maakt.

Het gaat dan om kwaliteit van leven, dat in allerlei aspecten terugkomt, zoals in onze samenleving, de manier waarop we met elkaar omgaan, ons werk, de manier waarop we ons verplaatsen, hoe we wonen, onze leefomgeving inrichten en hoe we omgaan met onze natuur.

Onze identiteit

Terugkijkend in de geschiedenis van de gemeente Noordwijk heeft gezondheid altijd al een belangrijke rol gespeeld. Denk hierbij aan de kruidenteelt en de vestiging van de geestelijke instellingen Sint Bavo en Sancta Maria. Gezondheid maakt deel uit van onze identiteit. Dit jaar is dit nog eens bevestigd met de verwerving van de kuuroordstatus.

In Noordwijk dromen wij dan ook van een status als

Dé gezondheidsbestemming van Europa.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/gespreksdocument-omgevingsvisie-ambtenarenteam>

**NOORDWIJKSE
ONDERNEMERS VERENIGING**

Visie van Ondernemersverenigingen Noordwijk en Noordwijkerhout

Noordwijk is een badplaats waar het heerlijk wonen, ondernemen en verblijven is met een lang streed en breed achterland. Noordwijk moet een veelzijdige gemeente blijven waarbij ervan de vier dorpskernen ruimte blijft voor een eigen identiteit waarbij de bewoners en bezoekers van de vier kernen zichzelf thuis voelen.

Om Noordwijk vitaal en economisch gezond te houden is het nodig een goede balans te vinden tussen de economische ontwikkeling en het wel en wee van de bewoners en bezoekers.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/visie-van-ondernemersverenigingen-noordwijk-en-noordwijkerhout>

Visie ‘Noortich in den Houte’

Noordwijk is een fusiegemeente van drie karakteristieke dorpen in de Duin- en Bollenstreek, Noordwijkerhout, Noordwijk en De Zilk. De dorpen liggen langs de kustlijn en kenmerken zich door rust, ruimte en openheid.

In deze visie wordt gefocust op cultuur en verenigingsleven, wonen, vervoer, buitengebied/natuur, ondernemen, kuuroordstatus, samenleving en ondernemen.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/visie-nortich-in-den-houte>

Team heel Noordwijk 2

Tijdens de startbijeenkomst in het Northgo college waren wij het er al snel over eens: wonen in de gemeente Noordwijk is wonen in een fijne omgeving.

Het strand, duin, de bloemen en het vele groen maken het een mooie plek midden in de Randstad. Vraag je ons naar de toekomst van Noordwijk? Het behouden van die kwaliteiten – dat is waar we ons in de toekomstvisie op willen richten. Het zijn kwaliteiten om te koesteren.

Maar hoe? Ook in de gemeente Noordwijk is er krapte op de woningmarkt, zijn er veel auto's, is veel versteend en moeten we ons steentje bijdragen aan een duurzamere leefomgeving. En eigenlijk willen we daarbij de groenstructuren – de natuur en bollenvelden – beschermen.

Al snel kwamen wij uit op de geluksmeter. Een meter waarmee keuzes een extra dimensie in het afwegingskader krijgen: "Draagt dit bij aan het geluk in onze samenleving?" Als groep zijn we van mening dat keuzes op dit moment veelal op basis van economische belangen gemaakt worden: de ontzettend dure nieuwbouwwijken met volop aansluitingen op het aardgas en zonder zonnepanelen op de daken zijn hier een voorbeeld van. De geluksmeter helpt om die opgaven ook vanuit een meer kwalitatieve bril te bekijken.

De geluksmeter bestaat uit 8 dimensies van geluk: een vitale gemeenschap, gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en onderwijs, duurzaamheid,

psychologisch welbevinden, identiteit en cultuur en levensstandaard. Op de volgende pagina's hebben we de grote opgaven voor de toekomst beschreven in het licht van die specifieke dimensie. Wat vinden we belangrijk om in ogenschouw te nemen wanneer je naar die opgave kijkt? Wat draagt bij aan ons geluk?

Een methodiek waarmee we hopen bij te dragen aan het behoud van ons mooie Noordwijk, Noordwijkerhout en De Zilk zoals het nu is. Meegaand met de tijd en zeker niet gevrijwaard van verandering, maar wél primair voor de inwoners van de mooie dorpen, waar het fijn leven is.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/team-heel-noordwijk-2>

De Generalisten Noordwijk

Toekomstvisie 2030/2040

De Generalisten Noordwijk

De gemeente Noordwijk moet in de toekomst rekening houden met verantwoord ondernemerschap.

De economie is belangrijk voor ons welzijn, maar de grenzen van onze planeet en leefomgeving moeten worden gerespecteerd om deze voor toekomstige generaties leefbaar te houden. Onze visie op verantwoord ondernemerschap is gebaseerd op internationale afspraken waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd, namelijk op de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals, SDG's). Deze SDG's zijn leidend voor overheden en worden vaak al gevolgd door bedrijven. Hierna maken we een vertaalslag naar concreet gemeentebeleid.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/de-generalisten-noordwijk>

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Nawoord

We willen alle deelnemers aan de Omgevingsvisie Noordwijk hartelijk bedanken. De inhoud van dit boekje, de geschiedenis, het DNA en de visies voor Noordwijk Binnen, zijn de basis voor de Omgevingsvisie. Het is ook een uitnodiging aan iedereen om de boekjes te gebruiken. Ter inspiratie voor eigen initiatieven, of die van anderen. Deze visies zijn geschreven door bewoners uit Noordwijk Binnen en bestemd voor iedereen. Samen maken we Noordwijk!

Project	: Simone Diegenbach - Procesmanager omgevingsvisie
Communicatie	: Beaumont Communicatie & Management
Redacteur	: Job van Oel
Design & productie	: Kseawell Creative Marketing
Print	: Kwaliteitsdrukwerk.nl

De informatie is gehaald uit:

- Atlas van Noordwijk
- De Bollenstreek - Landschap & Erfgoed van de bloembollencultuur
- 100 jaar bedrijvigheid in Noordwijk en Noordwijkerhout - W. Baalbergen
- Gebiedsprofiel Duin- en Bollenstreek - Provincie Zuid-Holland
- Novato
- Blik op Noordwijkerhout
- Gemeente Noordwijk

Afbeeldingen zijn geleverd door:

- Anneke Le Floc'h (ESA Noordwijk), Kees Verweij, Judith Ides, Atlas Noordwijk, Novato, Theo van Gijlswijk, Noordwijk Marketing en Gemeente Noordwijk

De gemeente Noordwijk streeft ernaar om alle rechthebbenden met betrekking tot (foto)materiaal in deze uitgave te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder voorafgaande toestemming hier is gebruikt, verzoeken wij contact op te nemen met Gemeente Noordwijk via toekomst@noordwijk.nl.

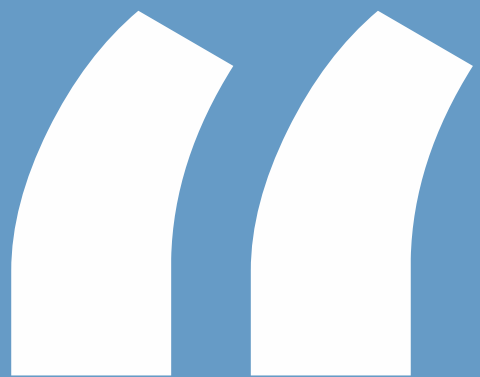
De Omgevingsvisie van Noordwijk is tot stand gekomen in samenwerking met de inwoners uit alle vier de kernen van de gemeente, ambtenaren, ondernemers en vrijwilligers. De visie is samengesteld uit 30 toekomstvisies. Elke kern heeft echter haar eigen identiteit. Om dit extra te waarborgen, geven we de visies per kern ook apart uit.

Een aantal visies heeft zich specifiek gericht op de gehele gemeente. Dit boekje is een uitgave van de gemeente Noordwijk en beschrijft die visies en ideeën.

Samen maken we de toekomst voor gemeente Noordwijk!

Toekomstvisies van
inwoners, ondernemers
en betrokkenen van
Noordwijk aan Zee

Samen maken we de

toekomst voor Noordwijk!

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Inhoud

Inleiding	7
Geschiedenis en DNA	9
Identiteit	27
Cijfers en Feiten	30
Visies	33
Noordwijk aan Zee 1	35
Noordwijk Team 2	36
Nawoord	39

De Watertoren

Inleiding

“ Samen maken we de toekomst van Noordwijk “

Meer dan 150 inwoners, ondernemers, ambtenaren en scholieren hebben samen in teams meer dan 30 toekomstvisies uitgewerkt. Al deze visies vormen de basis van de uiteindelijke omgevingsvisie. Maar ook de visies op zich zijn stuk voor stuk prachtige schetsen voor de toekomst van Noordwijk. Die mogen niet verloren gaan!

Daarom bundelen we het heden, de geschiedenis en de toekomst van Noordwijk aan Zee in één boekje. Hier vindt u de huidige situatie in cijfers, het verhaal over de geschiedenis van Noordwijk aan Zee en de toekomstvisies van bewoners.

De omgevingsvisie schetst de gewenste koers en identiteit van Noordwijk: waar willen we naartoe? Het is ook een uitnodiging. Aan iedereen die wil bijdragen aan een mooie toekomst. Een uitnodiging aan alle lezers, initiatiefnemers, politici, ondernemers en andere betrokkenen om dit samen uit te werken met de visies die u hier leest. Gebruik ze ter inspiratie voor uw eigen initiatieven. Zo maken we samen de toekomst van Noordwijk.

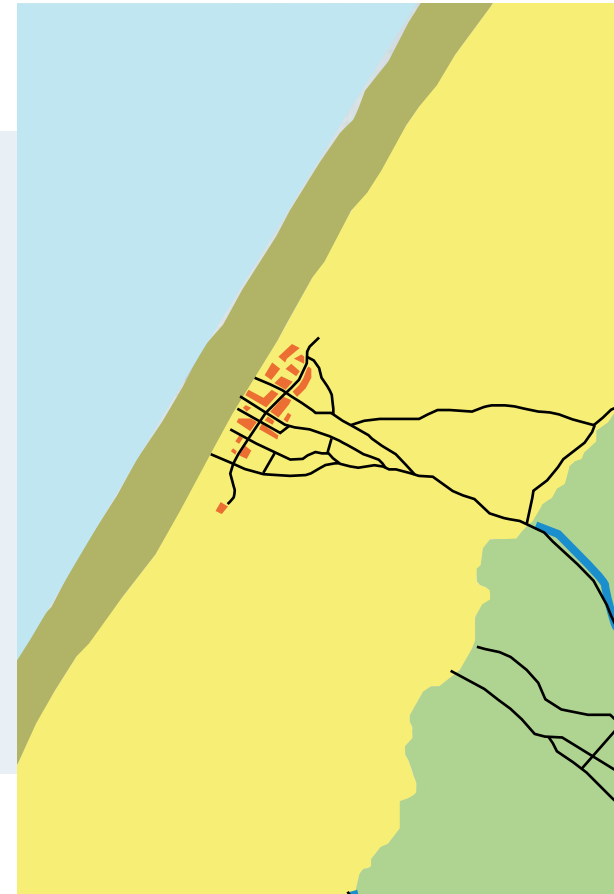
Veel leesplezier!

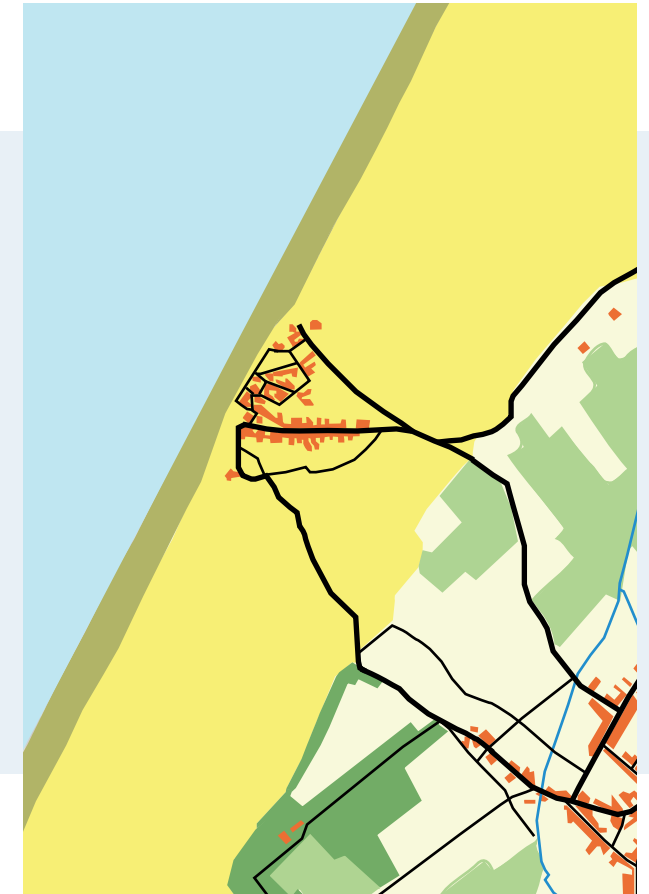
Strand met Vuurtoren

Geschiedenis en DNA

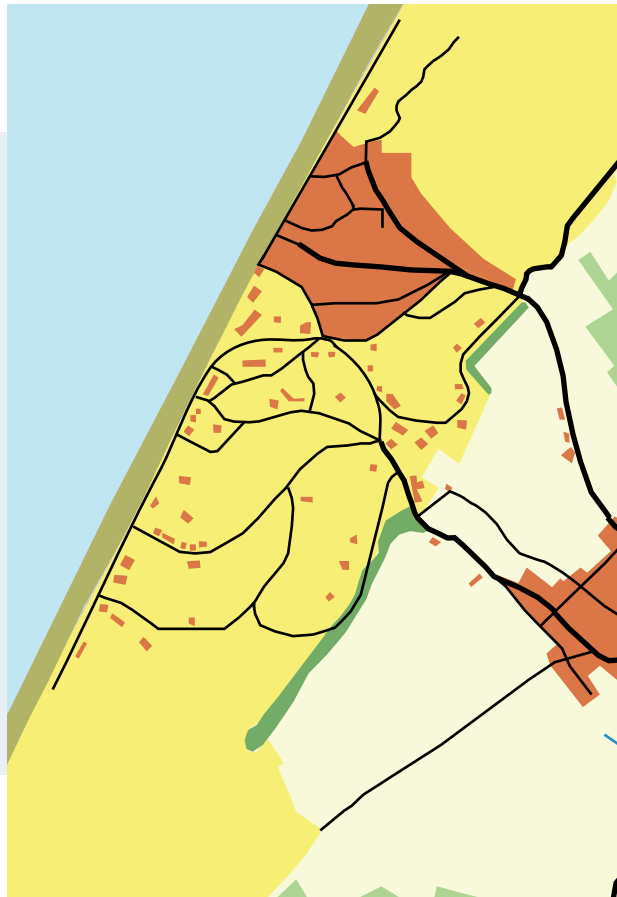
1615

Noordwijk aan Zee ontwikkelt zich tot een klein vissersdorp. Er is een nieuwe kerk gebouwd en een gasthuis gesticht. Vanaf Calisplein loopt er lintbebouwing langs de Hoofdstraat die uitmondt in de Brelofterweg.

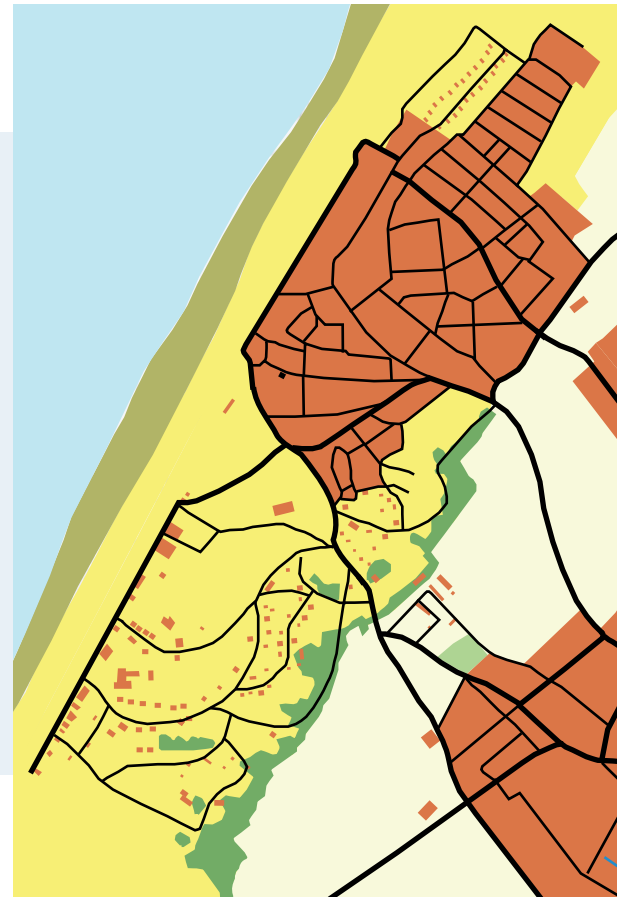
1850

In de negentiende eeuw maakt Noordwijk aan Zee een snelle groei door, waarbij het vissersdorp zich in een rap tempo tot een mondaine badplaats ontpopt. Vooral villa's en hotels worden er tot 1900 gebouwd.

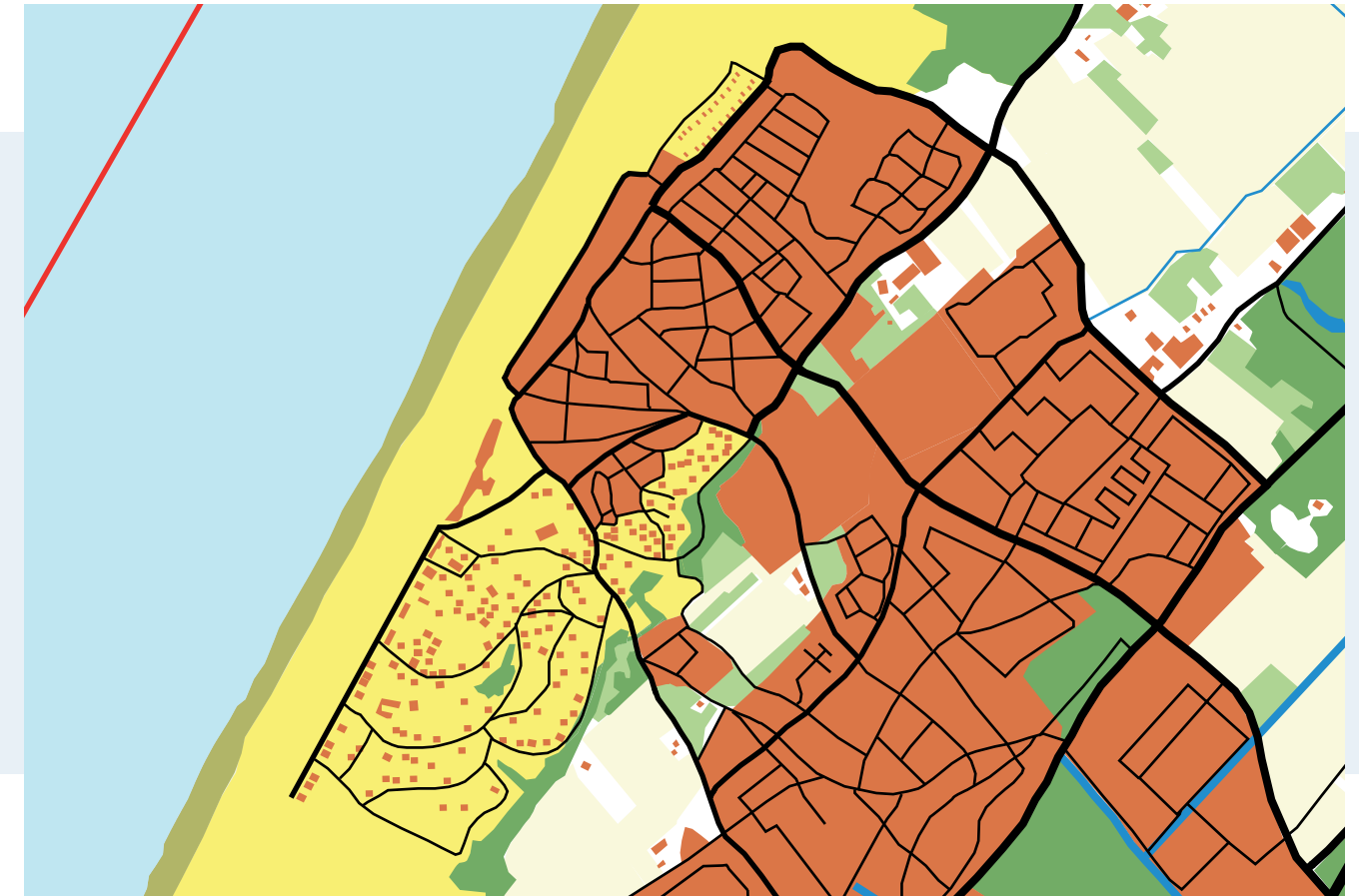
1930

Noordwijk aan Zee is door de opkomst van de badplaats en het einde van de visserij aanzienlijk van uiterlijk veranderd, enorm in oppervlakte toegenomen en met het achterland verbonden door tram en straatwegen.

1970

In 1950 wordt gestart met de Wederopbouw op een deel van het voormalige golfterrein in Noordwijk aan Zee. Ten noorden van het vissersdorp worden veel nieuwe woningen gebouwd.

2020

Van het oude vissersdorp blijft weinig over door de aanleg van de Parallelboulevard en het verdwijnen van vrijwel de gehele vooroorlogse bebouwing van de Koningin Wilhelminaboulevard.

Bomschuit

Hoofdstraat einde 19e eeuw

Vissersdorp

In het duingebied ontstaan in de 12de eeuw langs de hele kust vissersdorpjes. Ook bij Noordwijk ontstaat rond het jaar 1300 een nederzetting, vermoedelijk de opvolger van een eerder door de zee of duinzand verzwolgen zuidelijk gelegen vissersdorp. In 1490 wordt het zeedorp voor het eerst bij naam genoemd: Noortich op Zee. De eerste bewoners van Noordwijk aan Zee houden zich bezig met de visvangst, strandjutterij en de jacht op konijnen.

Veel armoede

Het leven in Noordwijk aan Zee is halverwege de negentiende eeuw bepaald geen pretje. Er was veel armoede en er heersten veel ziektes. Door ziekte of overlijden van de kostwinner, vaak in de visserij werkzaam, zijn vele gezinnen tot de bedelstaf vervallen, hetgeen de hygiënische omstandigheden geen goed deed. Pas in de laatste decennia van de negentiende eeuw zal er geleidelijk verbetering intreden in de leefomstandigheden van de Zeeërs, enerzijds door de aanleg van voorzieningen (bestrating, riolering, verlichting) door de gemeente, anderzijds door de toegenomen welvaart als gevolg van de opkomst van de badplaats.

Schelpenvisser

Badkoetsjes en badmannen en -vrouw

Het ontstaan van de badplaats

De eigenaar van de dorpsherberg het Vergulde Waegen (later badhotel Konijnenburg) schaft in 1866 een viertal badkoetsjes aan ten behoeve van de eerste badgasten. Hij stelt ook badmannen en badvrouwen aan om de badgasten te helpen bij het nemen van een bad. De badkoetsjes worden veel gebruikt en badgasten komen in toenemende mate overnachten in de badplaats. Om die reden koopt Van Konijnenburg in 1874 enkele huisjes naast zijn herberg en grond van de gemeente om zijn badinrichting te vergroten.

Maatschappij Noordwijk tot Exploitatie van Duingronden en stoomtram

Het Noordwijkse badbedrijf is een succes. In 1883 wordt een groot stuk duingebied rondom het vissersdorp van de staat onder invloed van 3 makelaars uit Amsterdam aangekocht door burgemeester Pické. De Maatschappij Noordwijk tot Exploitatie van Duingronden wordt opgericht. De Maatschappij gaat voortvarend aan de slag. De zeereep (de latere Koningin Astridboulevard) en de binnenwegen worden aangelegd. De eerste villa wordt in 1884 gebouwd. Huis Ter Duin, toen nog een bescheiden hotel, komt in 1885 gereed. In dat jaar arriveert de eerste stoomtram op het eindpunt van de Zuidboulevard.

Huis ter Duin en villa's

In 1887 koopt Heinrich Tappenbeck Huis Ter Duin en zorgt ervoor dat Noordwijk aan Zee in binnen- en buitenland populair wordt. Hij breidt Huis Ter Duin uit voor de vele welgestelde Duitse families en bouwt een aantal villa's in de Zuid.

Stoomtram

Huis ter Duin

Villa's in de Zuid

Gezicht op de tennisbanen

Villa's op de Duinen

Noord Boulevard „Palace Hotel“

Vuurtoren

SOUVENIR NOORDWIJK
AAN ZEE

Uitkijktoren

Watertoren

Eeuwenlang moeten de Noordwijkers zich behelpen met dorpspompen. Dit verandert door de komst van de watertoren in 1917 op een hoog punt in het Dobbelmannduin en komt er een modern waterleidingnetwerk.

Noordboulevard ontstaat

Aangespoord door het succes van Van Konijnenburg, Tappenbeck en de activiteiten van de Maatschappij, wordt het ook andere inwoners van Noordwijk al snel duidelijk dat de komst van de badgasten in het zomerseizoen een terugkerend fenomeen is waaraan geld valt te verdienen. Er worden steeds meer pensions en hotels gebouwd. In 1899 verrijst het eerste grote hotel-pension, genaamd Noordzee, aan de Strandweg (later Koningin Wilhelmina boulevard). De volgende 20 jaar wordt de Noord boulevard volgebouwd, met als afsluiting aan de noordkant de vuurtoren in 1923. Oude vissershuisen maken plaats voor een aaneengesloten rij hotels en pensions, zoals restaurant Van Ruiten in 1900 (drie jaar later verbouwd tot het Oranje Hotel) en het Palace Hotel in 1912 op de plek van het in 1911 gesloopte badhotel Konijnenburg.

Atlantikwall

De Tweede Wereldoorlog is ook voor Noordwijk een moeilijke periode. Vooral Noordwijk aan Zee krijgt het te verduren als de bezetter begint aan de bouw van de Atlantikwall, een verdedigingslinie langs de kust. Veel bebouwing is afgebroken. Een groot deel van het zeedorp is lange tijd Spergebied geweest. De duinen zijn bezaaid met mijnen en vestingwerken, de kuststrook met obstakels en betonnen muren. De hotels staan er verlaten bij en de boulevards leveren een troosteloze aanblik. In 1953 wordt er begonnen met het afbreken van de Duitse vestingwerken.

Wederopbouw

In 1950 werd er gestart met de Wederopbouw op een deel van het voormalige golfterrein in Noordwijk aan Zee.

Door geldgebrek en gebrek aan bouwgrond besluit de gemeente in 1960 tot verdriet van veel Noordwijkers, van het Dobbelmannduin een villawijk te maken, waarin ook enkele hotels zullen komen.

In Noordwijk aan Zee wordt in de jaren 70 gestart met de bouw van de wijk Duinpark. Het bestaat uit een hoog deel (duinen) en een laag deel (voormalig tuinbouwgebied langs de Duinweg).

Sloop Atlantikwall op Kon. Wilhelmina Boulevard

Quarles van Uffordstraat

Auteurswijk, nieuwbouwwijk met zomerhuisjes in de tuin

Albert Verweystraat

Vuurtoerenplein in de jaren 60

Vuurtoerenplein

De plannen voor het gebied rond de vuurtoren zijn onderdeel van een omvangrijk plan. Twee grote miljoenenprojecten moeten gestalte geven aan deze modernisering: de Parallelboulevard en het Vuurtoerenplein worden aangelegd. In 1962 wordt gestart met de aanleg van het Vuurtoerenplein met als doel de creatie van een tweede badcentrum aan het eind van de Koninging Wilhelminaboulevard in de schaduw van de vuurtoren. Het vierkante plein wordt omzoomd door winkelgalerijen. De architectuur is modern met veel gebruik van beton.

Opkomst van het massatoerisme

Door de toegenomen welvaart en mobiliteit is een nieuw soort toerisme ontstaan, het sociaal toerisme, zoals men dat in de jaren 50 noemt, tegenwoordig spreken we over massatoerisme. Noordwijk trekt juist mensen aan vanwege de chique sfeer.

Parallelboulevard

De aanleg van de Parallelboulevard in 1974 betekent een forse aantasting van het pittoreske karakter van het vissersdorp met zijn vissershuisjes, pensions en smalle straatjes. De Koningin Wilhelminaboulevard wordt hierdoor voor autoverkeer ontlast.

Vuurtoerenplein met fontein 'Janus'

Massatoerisme in de jaren 60

Parallelboulevard net na de aanleg in 1974

Dijk in duin tussen het strand en de Koningin Wilhelmina boulevard

Verandering van de badplaats

In de jaren zeventig is het Noordwijk aan Zee zoals we dat kende van de chique familiehotels en pensions definitief verleden tijd. Dat geldt met name voor het paradepaardje van de badplaats: de Koningin Wilhelminaboulevard. Het Palace Hotel brandt in 1978 gedeeltelijk af en zal niet meer opengaan en werd afgebroken. De leegte die achterblijft wordt al snel het Gat van Palace genoemd. Vrijwel alle voormalige hotels aan de Koningin Wilhelminaboulevard worden afgebroken om plaats te maken voor appartementencomplexen, zoals de Heemborgh. De Koningin Wilhelmina boulevard veranderd in een muur van appartementen met op de begane grond horecavoorzieningen.

Hotel van Oranje en Heemborgh

Tijdelijke en permanente strandpaviljoens

Dijk in duin en permanente strandpaviljoens

Kustafslag is gedurende de gehele Noordwijkse geschiedenis een probleem geweest. Delen van het kustdorp zijn als gevolg van stormvloed en vermoedelijk op gezette tijden in zee verdwenen. Omdat de Koningin Wilhelminaboulevard een zwakke schakel is in de kustverdediging, wordt besloten tot een ingrijpende kustversterking. Daarom wordt in de winter van 2007/2008 langs een groot deel van de Koningin Wilhelminaboulevard over een lengte van 1,5 km een met stenen beklede dijk aangelegd en de zeereep met veertig meter verbreed en bedekt met de afgegraven bovenlaag van het duin en opnieuw beplant. Op de verbrede zeereep zijn enkele permanente strandpaviljoens gebouwd.

Polder het Vinkeveld met zicht op de steilrand en villawijk de Zuid

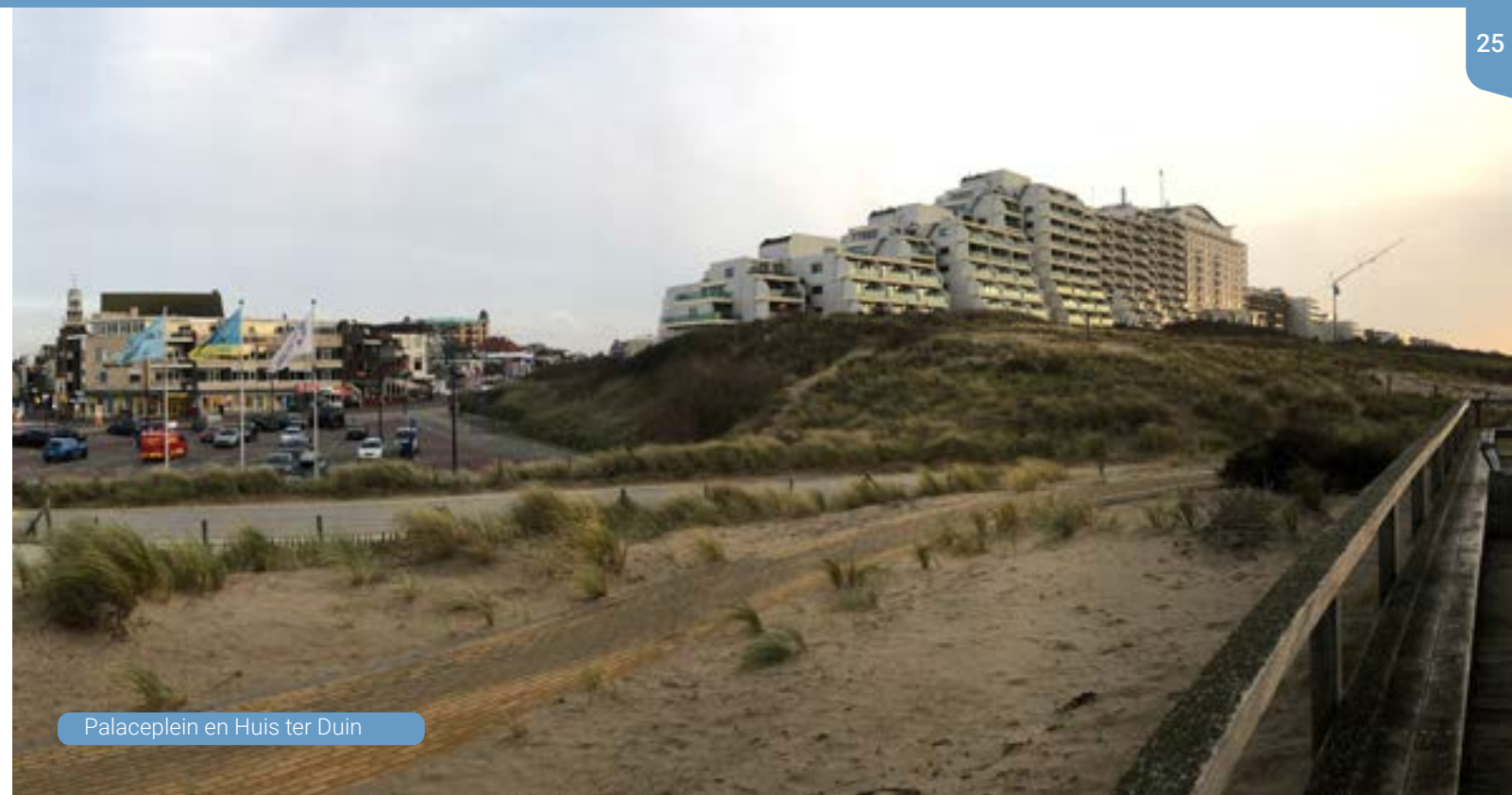
Steilrand

Kenmerkend voor Noordwijk aan Zee is de steilrand. Een deel van de jonge duinen is afgegraven om het zand te gebruiken voor de aanleg van de uitbreiding van Amsterdam en Haarlem en voor spoorlijnen. De steilrand vormt een groot contrast tussen de hoge duinen en de lage bollenvelden. De steilrand is op veel delen groen door bomen en struiken.

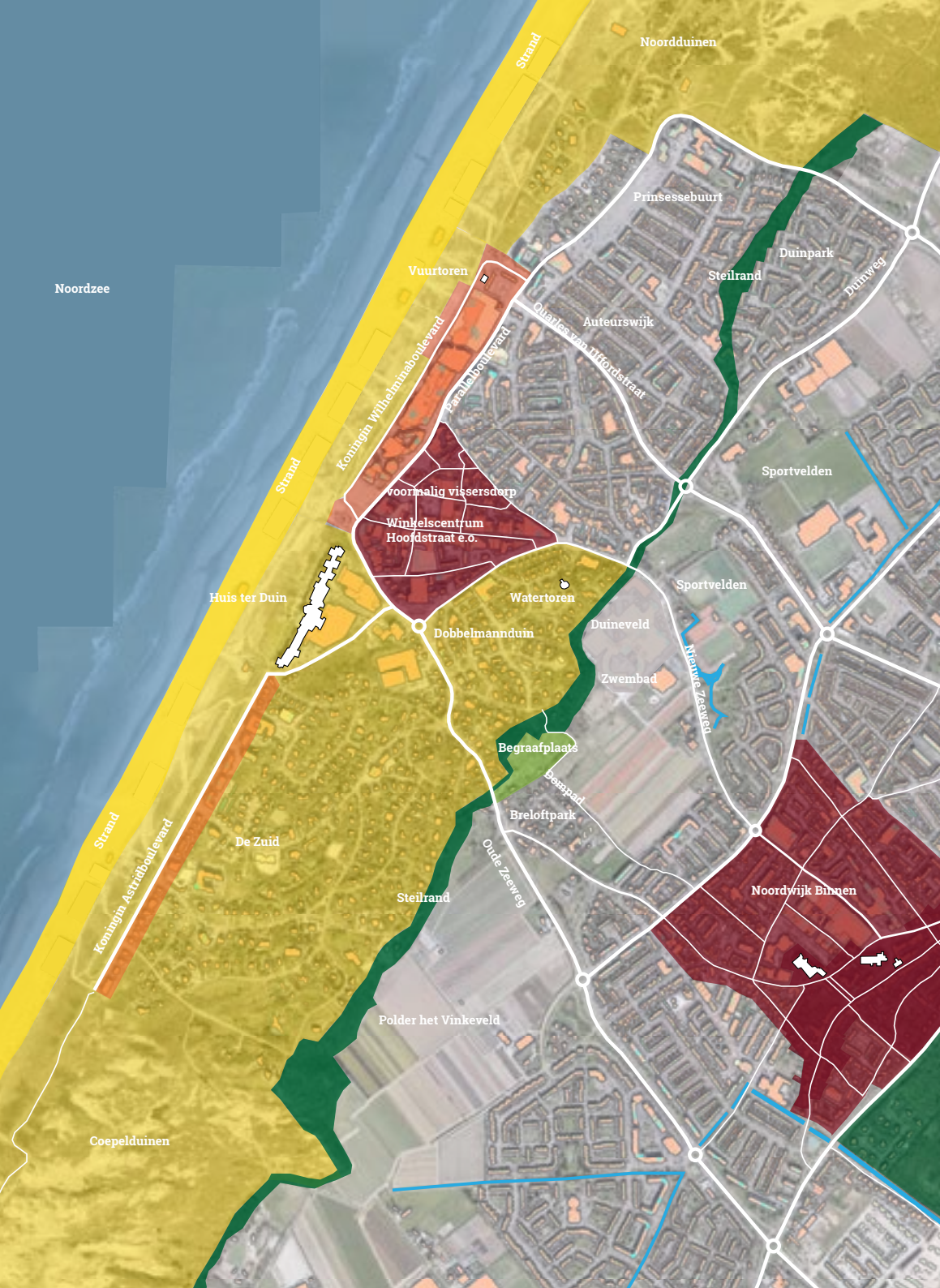
Hotels

In de jaren tachtig en negentig moet de nog resterende bebouwing aan de noordkant van de Koningin Wilhelminaboulevard eraan geloven om plaats te maken voor de uitbreidingen van het in 1986 gebouwde hotel van Oranje. Alleen het oude vissershuisje aan de Noordzeestraat en een deel van hotel Noordzee met het koepeltje herinnert nog aan de oude Koningin Wilhelminaboulevard.

Aan weerszijde van Grand Hotel Huis ter Duin verrijzen twee grote appartementencomplexen. Alleen de Koningin Astridboulevard is, ondanks de bouw van enkele kleinschalige appartementengebouwen, enigszins onaangetast gebleven. Eind 2001 wordt aan het Picképlein een nieuw Palace Hotel gebouwd. Hiermee telt Noordwijk drie grote hotels, Palace Hotel, Hotels van Oranje en Huis ter Duin.

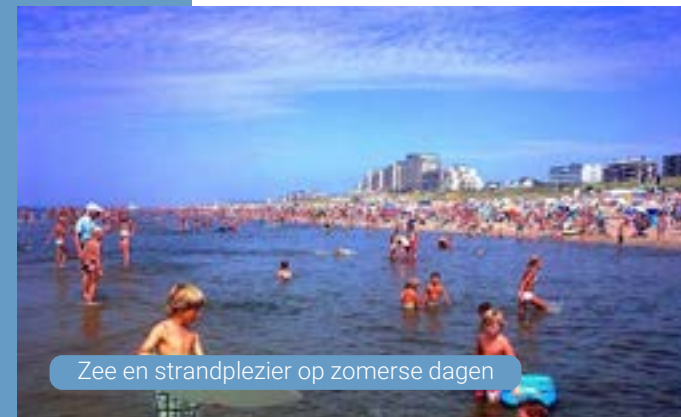
Palaceplein en Huis ter Duin

Identiteit

Koningin Astridboulevard

Zee en strandplezier op zomerse dagen

Manege de Barnhoeve

Koningin Wilhelminaboulevard en vuurtoren

Museum oud Noordwijk

Bloemencorso

Toerisme en evenementen

Noordwijk heeft zich de laatste decennia succesvol geprofileerd als badplaats. Het toerisme is een van de economische peilers. Ieder weekend in de zomermaanden worden er evenementen op de Koningin Wilhelminaboulevard en omgeving georganiseerd. Een van de grote trekpleisters zijn in dat opzicht de befaamde Bloembollencorso's.

Winkelcentrum

De Hoofdstraat en omgeving vormen het winkelcentrum van Noordwijk aan Zee. Het is een winkelcentrum wat bol staat van activiteiten met een uitgebreid assortiment aan winkels.

Voormalig vissersdorp

De structuur van het voormalige vissersdorp is deels nog te herkennen in het centrum van Noordwijk aan Zee. De meeste oude bebouwing is er niet meer. Een paar plekken doen zich hier nog aan herinneren, zoals de Barnhoeve en Lombok.

Winkelstraat Hoofdstraat

Het oude vissersdorp is nog herkenbaar in de Schoolstraat en Lombok

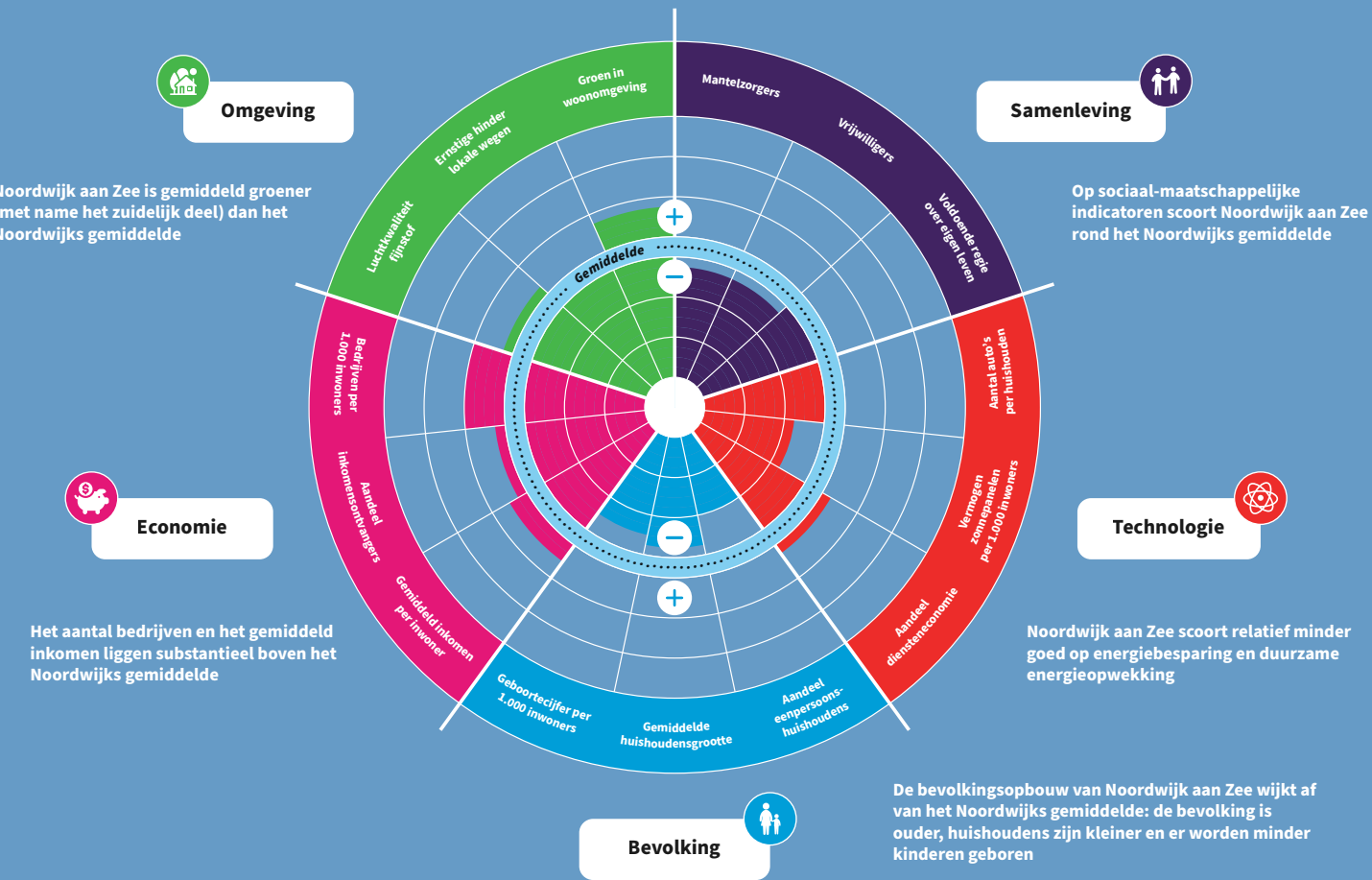
Vissershuisje tussen appartementen aan Parallelboulevard

Evenement op het Palaceplein en in de Hoofdstraat

Cijfers en Feiten

NOORDWIJK AAN ZEE

Bevolking

8.475 / 42.859

- 24% / 26% jongeren
- 50% / 52% volwassenen
- 26% / 22% ouderen

Voorzieningen

0,6 km / 0,6 km
afstand tot school

0,6 km / 0,7 km
afstand tot huisarts

0,9 km / 0,6 km
afstand tot supermarkt

Samenleving

5% / 5%
huishoudens ≤ sociaal minimum

60% / 62%
actieve bewoners

42% / 40%
eenzame bewoners

Gezondheid en leefstijl

80% / 79%
goed ervaren gezondheid

33% / 34%
voldoet aan alcoholrichtlijn

53% / 55%
voldoet aan bewegingsrichtlijn

Woonomgeving

€ 433.000 / € 345.000
gemiddelde WOZ waarde

1274 / 1385
adressendichtheid

57 / 42
geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners

Energie

1640 m³ / 1370 m³
aardgasverbruik per woning

2960 kWh / 2870 kWh
elektriciteitsverbruik per woning

1% / 5%
huizen met energielabel A

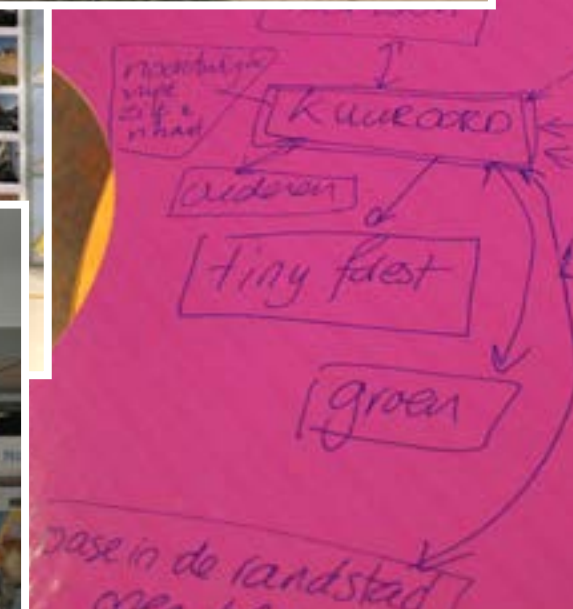
Visies

In het volgende hoofdstuk vindt u de visies voor Noordwijk aan Zee.

Team Noordwijk aan Zee 1 en **Team Noordwijk aan Zee 2**.

Deze visies vormden de basis voor de Omgevingsvisie Noordwijk.

De toekomst van Noordwijk aan Zee, beschreven door bewoners.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/een-duurzaam-toekomstperspectief-voor-onze-leefomgeving-in-noordwijk-aan-zee>

Team Noordwijk aan Zee 1

Een duurzaam toekomstperspectief voor onze leefomgeving in Noordwijk aan Zee

In 2050 is Noordwijk aan Zee een dorpskern waarin het gezond en (nog steeds) fijn wonen en leven is. Waar de inwoners de bijzondere leefomgeving aan de kust voelen en waarderen. Een dorpskern met een vitale, toekomstbestendige economie. Waar de wijken en buurten aangenaam en vitaal zijn. Een gezond, schoon klimaatbestendige kern met ruimte voor groen. Met een uitstekende bereikbaarheid. Waar iedereen zich soepel kan verplaatsen met zo min mogelijk schadelijke uitstoot en overlast. Waar we voldoende ruimte hebben om te kunnen bewegen, ontmoeten, ontspannen en tot onszelf te komen.

Hoe zorgen we ervoor dat deze opgaven elkaar juist kunnen versterken in plaats van elkaar in de weg te zitten? Zodat ook onze toekomstige generaties hier gezond, veilig en fijn kunnen wonen en leven.

In dit toekomstperspectief proberen wij onze wensbeelden voor Noordwijk aan Zee bijeen te brengen. De opgaven zijn omvangrijk, met veel uitdagingen en kansen. In deze visie 'beperken' we ons tot een 4-tal integrale ambities en opgaven die wij belangrijk vinden voor een toekomstbestendige Noordwijk aan Zee: klimaatbestendig en energie-neutraal in 2050, bijzondere kustplaats, mobiliteit en bereikbaarheid, vitaal Noordwijk aan Zee.

De reikwijdte van onze toekomstvisie is de kern Noordwijk aan Zee. Tegelijkertijd staat deze kern niet op zichzelf; er zijn vele verbindingen met de andere kernen in Noordwijk. Elk met eigen unieke eigenschappen. Wij vertrouwen erop dat het gemeentebestuur in de verder uitwerking van de toekomstvisie in omgevingsplannen deze samenhang (vanuit een integrale koers) zal waarborgen.

Noordwijk, 11 mei 2020

Team Noordwijk aan Zee 1

Team Noordwijk aan Zee 2

Noordwijk aan Zee: een kwalitatief hoogwaardige en herkenbare badplaats

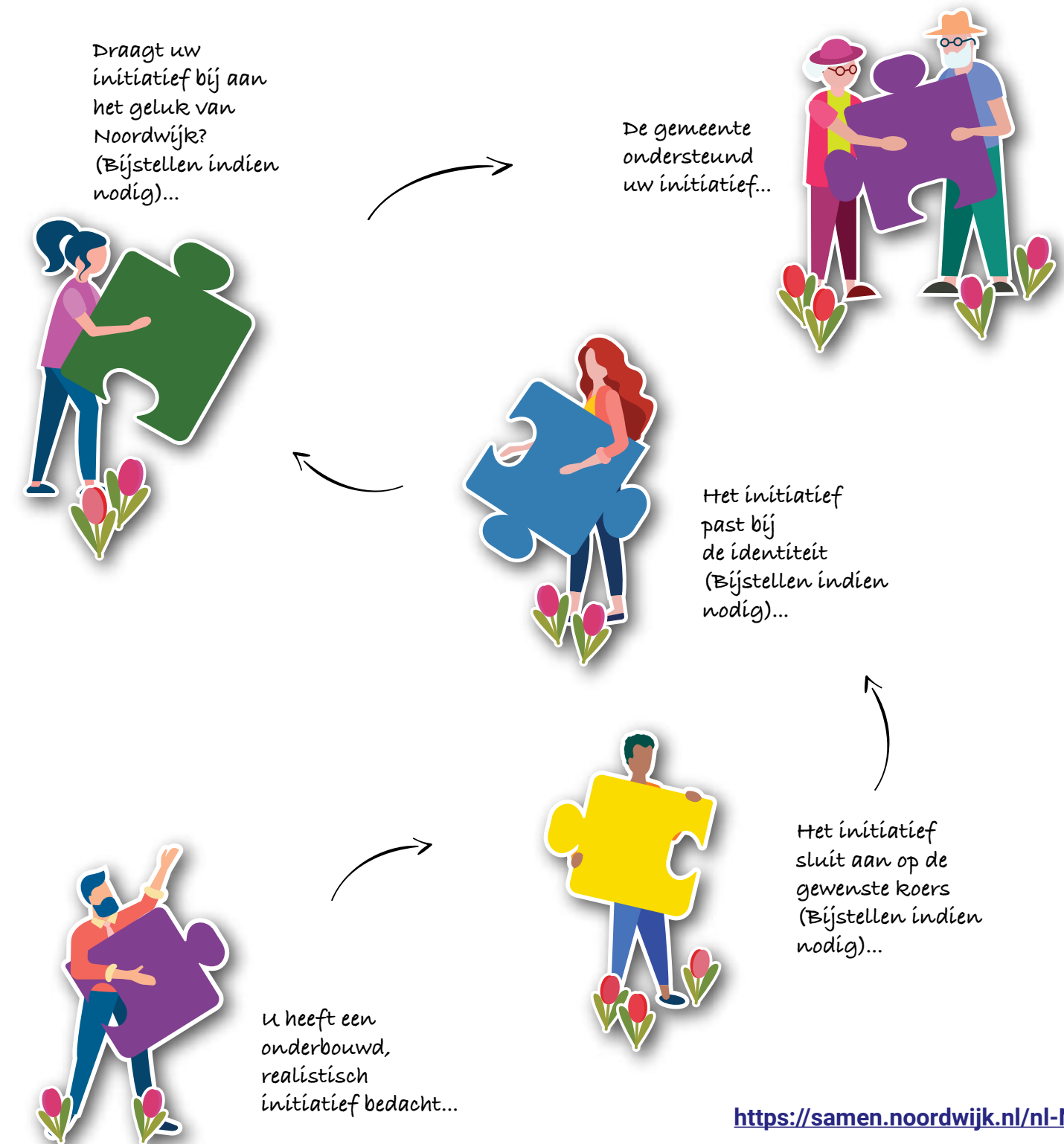
Noordwijk aan Zee moet zich meer gaan onderscheiden als kwaliteitsbadplaats en kuuroord, o.a. door natuur en ruimte te beschermen, met een bijzonder streven naar hoogwaardigheid, van het eigenzinnige persoonlijke tot de grote topklasse congresfaciliteiten. Charme gaat voor volume, en er is een divers aantrekkelijk aanbod van voorzieningen voor bezoekers en burgers. In het bijzonder qua betaalbare woningbouw vergeet Noordwijk zijn eigen burgers niet.

Particuliere initiatieven, zowel commerciële als maatschappelijke, leveren vanouds een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van Noordwijk, als zij passen binnen een gemeenschappelijke lange termijnvisie. We werken samen aan de toekomst, ook samen met de gemeente. Daarbij is de gemeente bij uitstek de organisatie die transparant en consistent de lange termijn en het algemeen belang moet waarborgen.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/ideeen-van-team-noordwijk-aan-zee-2>

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/>

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Nawoord

We willen alle deelnemers aan de Omgevingsvisie Noordwijk hartelijk bedanken. De inhoud van dit boekje, de geschiedenis, het DNA en de visies voor Noordwijk aan Zee, zijn de basis voor de Omgevingsvisie. Het is ook een uitnodiging aan iedereen om de boekjes te gebruiken. Ter inspiratie voor eigen initiatieven, of die van anderen. Deze visies zijn geschreven door bewoners uit Noordwijk aan Zee en bestemd voor iedereen. Samen maken we Noordwijk!

Project	: Simone Diegenbach - Procesmanager omgevingsvisie
Communicatie	: Beaumont Communicatie & Management
Redacteur	: Job van Oel
Design & productie	: Kseawell Creative Marketing
Print	: Kwaliteitsdrukwerk.nl

De informatie is gehaald uit:

- Atlas van Noordwijk
- De Bollenstreek - Landschap & Erfgoed van de bloembollencultuur
- 100 jaar bedrijvigheid in Noordwijk en Noordwijkerhout - W. Baalbergen
- Gebiedsprofiel Duin- en Bollenstreek - Provincie Zuid-Holland
- Novato
- Blik op Noordwijkerhout
- Gemeente Noordwijk

Afbeeldingen zijn geleverd door:

- Kees Verweij, Atlas Noordwijk, Novato, Theo van Gijlswijk, Noordwijk Marketing en Gemeente Noordwijk

De gemeente Noordwijk streeft ernaar om alle rechthebbenden met betrekking tot (foto)materiaal in deze uitgave te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder voorafgaande toestemming hier is gebruikt, verzoeken wij contact op te nemen met Gemeente Noordwijk via toekomst@noordwijk.nl.

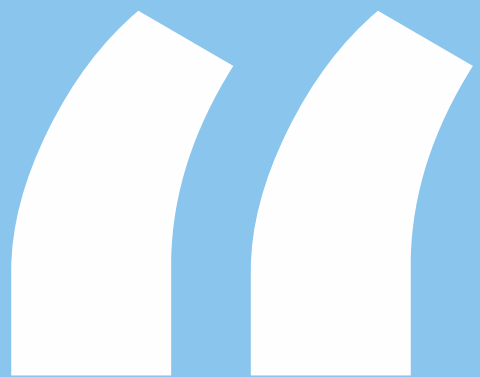
De Omgevingsvisie van Noordwijk is tot stand gekomen in samenwerking met de inwoners uit alle vier de kernen van de gemeente, ambtenaren, ondernemers en vrijwilligers. De visie is samengesteld uit 30 toekomstvisies. Elke kern heeft echter haar eigen identiteit. Om dit extra te waarborgen, geven we de visies per kern ook apart uit.

Een aantal visies heeft zich specifiek gericht op Noordwijk aan Zee. Dit boekje is een uitgave van de gemeente Noordwijk en beschrijft de visies en ideeën voor Noordwijk aan Zee.

Samen maken we de toekomst voor gemeente Noordwijk!

Toekomstvisies van
inwoners, ondernemers
en betrokkenen van
Noordwijk Binnen

Samen maken we de

toekomst voor Noordwijk!

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Inhoud

Inleiding	7
Geschiedenis en DNA	9
Identiteit	31
Cijfers en Feiten	34
Visies	37
Het beloopbare dorp	38
De Oude Dorpskern	41
Nawoord	43

Inleiding

“ Samen maken we de toekomst van Noordwijk “

Meer dan 150 inwoners, ondernemers, ambtenaren en scholieren hebben samen in teams meer dan 30 toekomstvisies uitgewerkt. Al deze visies vormen de basis van de uiteindelijke omgevingsvisie. Maar ook de visies op zich zijn stuk voor stuk prachtige schetsen voor de toekomst van Noordwijk. Die mogen niet verloren gaan!

Daarom bundelen we het heden, de geschiedenis en de toekomst van Noordwijk Binnen in één boekje. Hier vindt u de huidige situatie in cijfers, het verhaal over de geschiedenis van Noordwijk Binnen en de toekomstvisies van bewoners.

De omgevingsvisie schetst de gewenste koers en identiteit van Noordwijk: waar willen we naartoe? Het is ook een uitnodiging. Aan iedereen die wil bijdragen aan een mooie toekomst. Een uitnodiging aan alle lezers, initiatiefnemers, politici, ondernemers en andere betrokkenen om dit samen uit te werken met de visies die u hier leest. Gebruik ze ter inspiratie voor uw eigen initiatieven. Zo maken we samen de toekomst van Noordwijk.

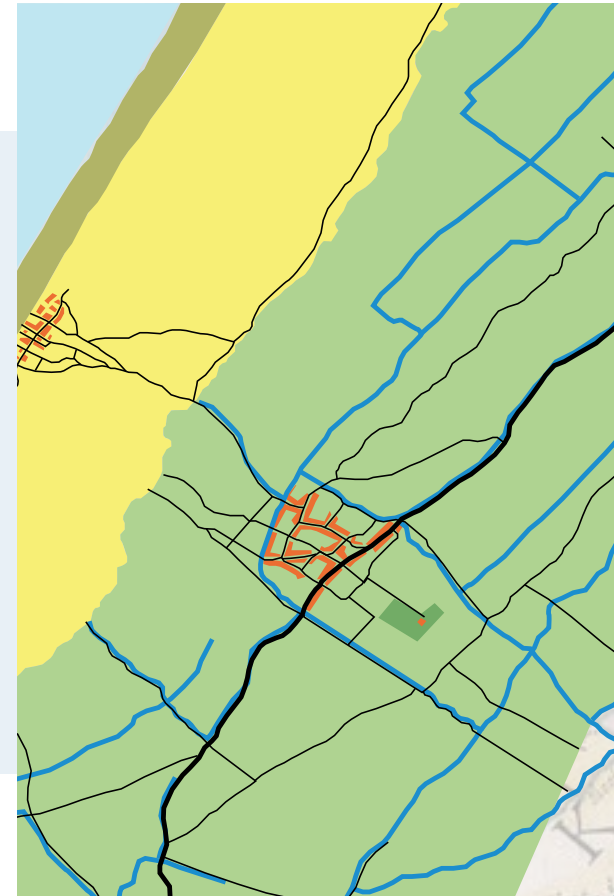
Veel leesplezier!

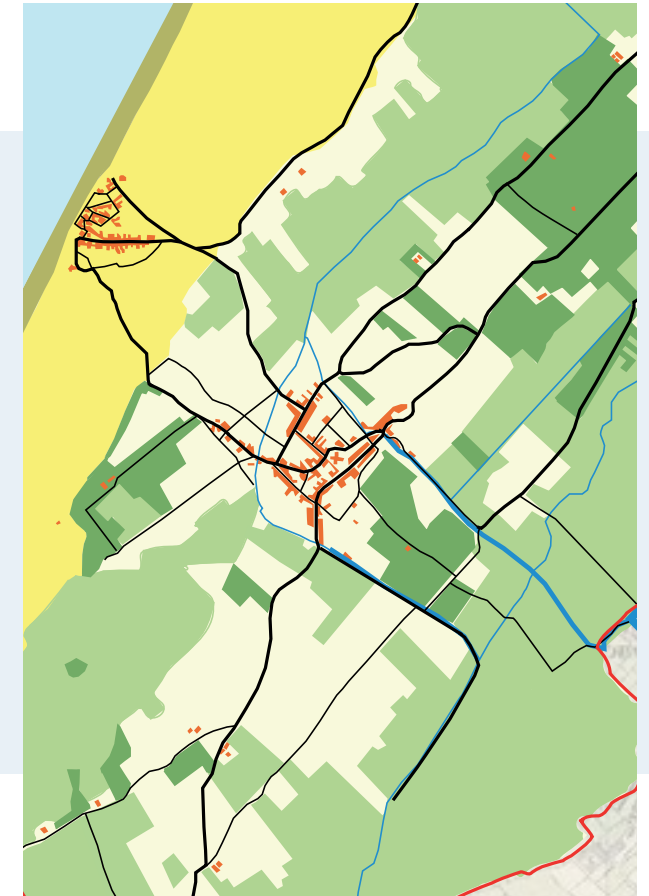
Bollenboeren

Geschiedenis en DNA

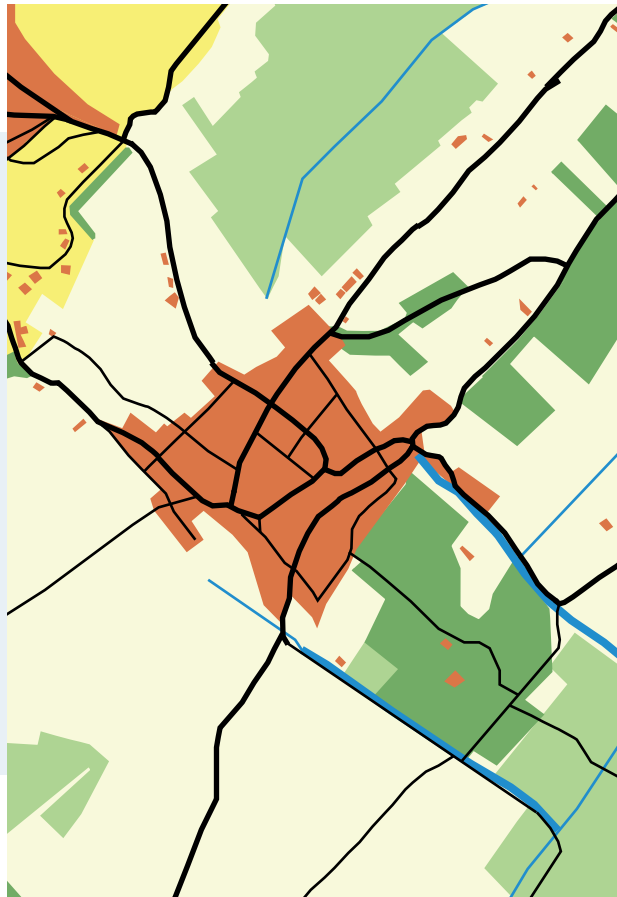
1615

Noordwijk bevindt zich in 1615 nog steeds binnen de oude middeleeuwse grenzen gevormd door de weteringen, zoals de Woensdagse Watering.

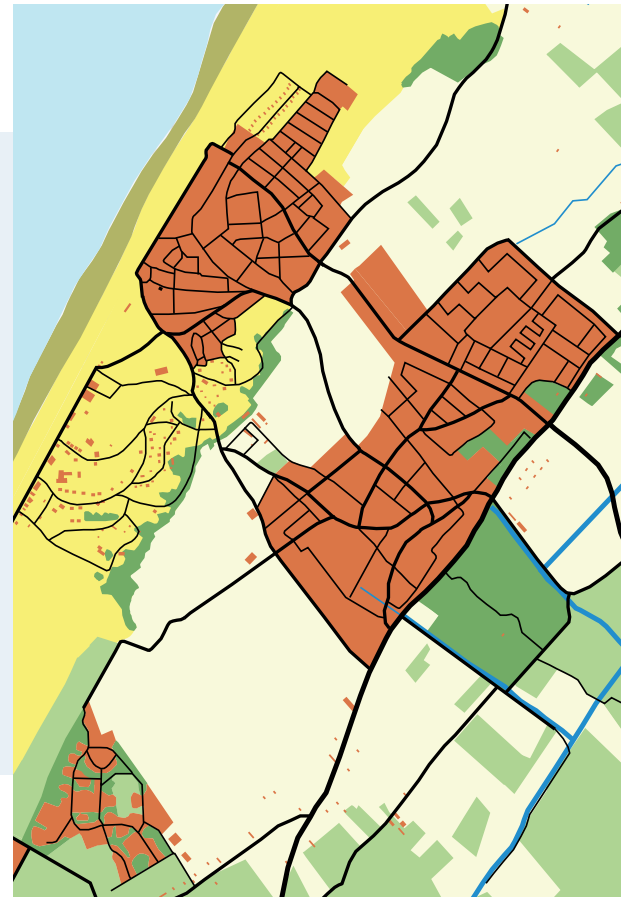
1850

Het huidige stratenpatroon is grotendeels te herkennen in het stratenpatroon van 1850. De eerste bollenteelt ontstaat op afgezande strandwal.

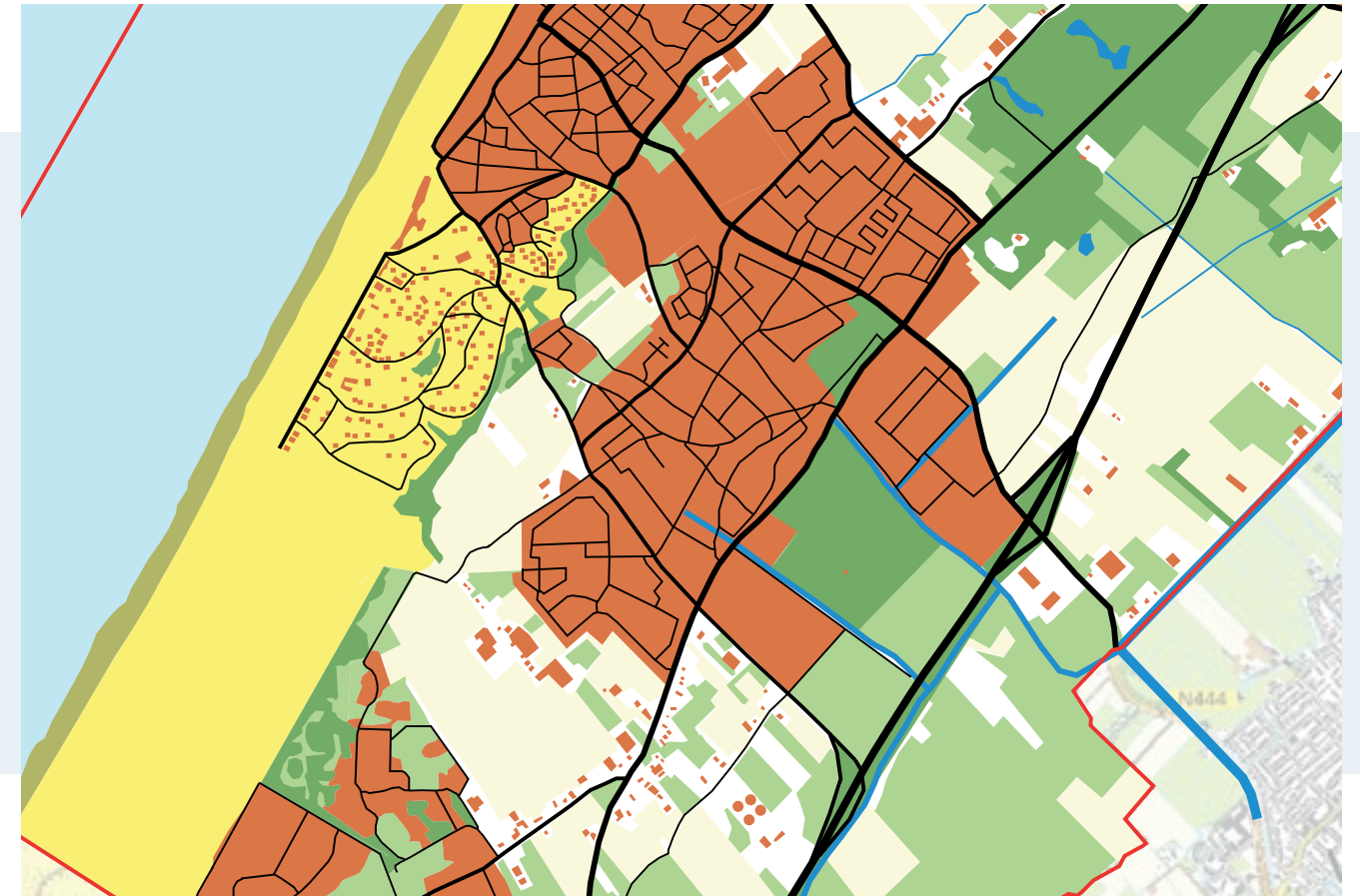
1930

Na 1900 begint het dorp langzaam te groeien, zowel binnen de dorpskern als daarbuiten. Lege plekken worden volgebouwd. Ook worden weteringen overwelfd en rioleringsstelsel aangelegd.

1970

Rond 1970 is de bebouwing aanzienlijk uitgebreid met de wijk Boerenburg. Er worden nieuwe toegangswegen aangelegd, buiten de eeuwenoude bestaande infrastructuur. Er zijn steeds meer bollenvelden.

2020

Rond Noordwijk Binnen werden grote, nieuwe woonwijken (Vinkeveld, Boechorst en Offem Zuid) gebouwd om de groeiende bevolking van ongeveer 20.000 in 1975 naar 26.000 in 2018 voor heel Noordwijk te huisvesten.

Sint Jeroen

Noordwijk Binnen 18de eeuw

Sint Jeroen

Noordwijk ontwikkelt zich onder de graven van Holland tot een aanzienlijk dorp en ambacht. In 851-856 sticht priester St Jeroen in Noordwijk een Parochie. Hij wordt een paar jaar later onthoofd. De eerste vermelding van de plaatsnaam Noordwijk (Nordcha) in een oorkonde was in 889.

(toch geen) Stadsrechten – bedevaartsoord – St Jorisdigilde

Albrecht van Beieren geeft in 1398-1399 stadsrechten aan Noordwijk. Hij trekt deze een jaar later weer in omdat Noordwijk niet beschermd werd door een wal of muur. Later werd mede hierdoor de schutterij St. Jorisdigilde in 1477 opgericht om de orde te handhaven. Een van de oudste van Nederland. De bisschop van Utrecht erkent Noordwijk officieel als bedevaartsoord in 1429.

Dorp met stadse trekjes

In de middeleeuwen maakt Noordwijk deel uit van Holland, een graafschap aan de rand van het Duitse rijk, onder de graven van Holland en de later bourgondische en Habsburgse landheren ontwikkelt Noordwijk zich in relatieve rust tot een dorp met stadse allures en stedelijke instellingen, zoals het gilde, een lagere school, klooster, Heilig Geesthuis en Latijnse School.

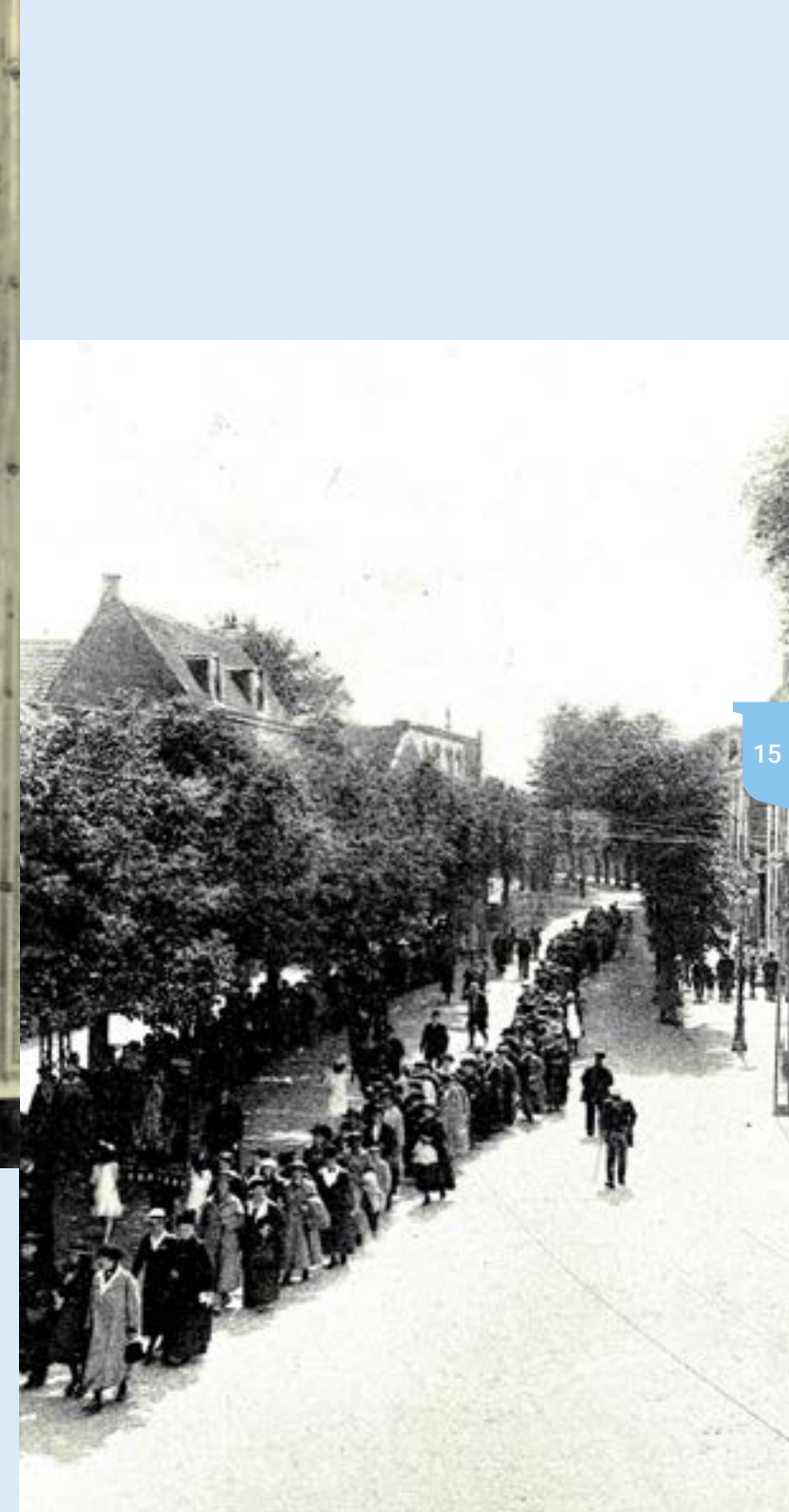
De oude Jeroenskerk en Sint Jeroenskerk

Aan het begin van de 12 eeuw maakte het eerste houten kerkje plaats voor een tufstenen kerk. De oude Jeroenskerk werd ter ere van Sint Jeroen in 1300 uitgebreid. In 1450 legt een grote brand een groot deel van Noordwijk Binnen in de as. De toren van de oude Jeroenskerk heeft de grote brand doorstaan.

Doordat in de Franse tijd de godsdienstvrijheid wordt ingevoerd bouwen de katholieken in Noordwijk Binnen een kerk in 1834: de Sint Jeroenskerk. Deze kerk wordt in 1927 vervangen door een nieuwe kerk met pastorie op steenworp afstand van de middeleeuwse naamgenoot.

Opnieuw bedevaartoord

Al in 1653 heeft de Noordwijkse parochie de beschikking over het relliek van Sint Jeroen gekregen, een ellepijp. In 1892 worden de overige relieken van St. Jeroen vanuit Haarlem naar Noordwijk gebracht. Paus Leo XIII verheft Noordwijk bij die gelegenheid opnieuw tot bedevaartsplaats. Noordwijk Binnen is overwegend katholiek en Noordwijk aan Zee protestants.

Landgoed Offem

Welvarend ambacht en landgoederen

In het tijdperk (1588 en 1795) van de Republiek der zeven verenigde Nederlanden is Holland het rijkste en machtigste gewest. Noordwijk, centraal gelegen in Holland, profiteert van deze omstandigheden en ontwikkelt zich tot een welvarend ambacht. Met als economische basis de visserij, kruidenteelt en touwslagerij. In de Voorstraat verrijzen steeds meer voorname huizen voor de gegoede burgerij en adel. Buiten Noordwijk worden buitenverblijven gesticht zoals de Peterhof en Wildoord en de landgoederen Offem, Calorama en Goohorst.

Nachtegalslaantje langs landgoed Offem

De landgoederen Offem en Calorama zijn nog steeds duidelijk aanwezig en beeldbepalend in het dorp, ook al zijn ze niet openbaar toegankelijk.

Via de Nachtegaalslaan kan men langs het landgoed Offem en de graslanden fietsen. Volgens sommigen is dit fietspad het mooiste weggetje van Noordwijk.

Kruidenteelt

De Noordwijkse zandgrond was heel geschikt voor de kruidenteelt. In de 14de-15de eeuw was de kruidenteelt een belangrijke economische activiteit en Noordwijk werd het centrum van de kruidenteelt in Nederland. Rond 1800 zouden de Noordwijkse kruidentuinen samen 70 hectaren groot zijn geweest. Ook wilde kruiden werden verzameld en verhandeld. De erfenis is nog zichtbaar door de vele historische panden en pleinen in het beschermde dorpscentrum. Tussen 1700 en 1800 is Noordwijk het belangrijkste kruidencentrum van Nederland. In de tweede helft van de 19de eeuw neemt de kruidenteelt in belang af.

Touwslagerij

De visserij heeft veel touw nodig. Dit werd geproduceerd door touwslagers of lijndraaiers op lijnbanen. Op lange stroken grond werden van hennepvezels gemaakte garens tot touw gedraaid. Zolang er in Noordwijk visserij is, zijn er lijnbanen. In de zeventiende en achttiende eeuw telt Noordwijk Binnen gemiddeld ongeveer dertig lijnbanen. In de negentiende eeuw staat Noordwijk er niet al te best voor. In het zeedorp wordt armoede geleden, er zijn nog maar 7 bomschuiten die op zee gaan. Hierdoor neemt het aantal touwslagerijen enorm af.

*Noordwijk-binnen
Voorstraat*

Voorstraat bij het gemeentehuis jaren 60

Historisch centrum

Noordwijk bevindt zich aan het begin van de zeventiende eeuw nog steeds binnen de oude middeleeuwse grenzen gevormd door de weteringen, zoals de Woensdagse Watering. Langs de Voorstraat en rond het Marktveld (Lindenplein) staan de huizen van de voorname burgers. De meeste bebouwing is geconcentreerd langs de Voorstraat, de Heilige Geestweg, Van Limburg Stirumstraat, de Kerkstraat, de Bronkhorststraat, Molenstraat, de Wilhelminastraat en de Douzastraat. Tot eind achttiende eeuw groeit de bevolking van de heerlijkheid nauwelijks. Er zijn 2545 inwoners in 1811.

Kerkstraat

De Kerkstraat heeft zich rond 1920 tot de winkelstraat van Noordwijk Binnen ontwikkeld.

Lindeplein

Noordwijk Binnen, Kerkstraat.

Bronsgesest met zigt op Boechorst

Bloembollenteelt

Noordwijk is er wat betreft de bloembollen voeg bij. Al in de zestiende eeuw wordt er melding gemaakt van bloembollen in de tuinen van Noorwijkse edelen. Op Sonnevelt in de Zuiderbreloft worden bloembollen gekweekt en er zijn ook vele kruidentelers die bloembollen als bijproduct kweken.

In de achttiende eeuw krijgt de bloembollenteelt, vooral van hyacinten, een meer serieus karakter. Nieuwe bollengronden wordt gevonden in afzanding van de landgoederen Haasduinen en Vinkeveld. De zandbodem bij de afgegraven duinen blijkt zeer vruchtbaar voor de bloembollenteelt. De teelt en export van bloembollen ontwikkelen zich tot de belangrijkste peilers onder de economie van noordwijk Binnen.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog blijft de bloembollenteelt de toonaangevende branche in Noordwijk Binnen. Bloembollen domineren de landerijen rondom het dorp ten koste van de landbouw en veeteeltbedrijven. Een groot deel van de welvaart is te danken aan de bolgewassen. Sinds de jaren 20 zijn er bloemenfeesten en optochten.

Hyacintenveld in het Vinkeveld. Op de achtergrond het bedrijfspan Konijnenburg & Mark

Offem Zuid

Boechorst

Uitbreiding/nieuwbouwwijken

Na de tweede Wereldoorlog verrijzen er voor de groeiende bevolking naast kleinere lokale projecten grotere nieuwbouwgebieden, zoals het Beeklaankwartier en tussen het landgoed Calorama en de Sint Jeroensweg. Het eerste echt grootschalige nieuwbouwproject is de wijk Boerenburg, gelegen ten noorden van de Van de Mortelstraat (aangelegd in 1959). In één klap worden er meer dan 1.000 woningen, een school, winkelcentrum en andere voorzieningen gebouwd. In 1982 start de bouw van een andere grote nieuwbouwwijk Vinkeveld met ook ongeveer 1000 woningen in de polder Vinkeveld. Na de eeuwwisseling is er weer begonnen met een grootschalig woningbouwproject: Boechorst. De nieuwste in aanbouw zijnde wijk is Offem Zuid.

Aanleg van nieuwe wegen

Na 1945 en vooral na 1960, als het autoverkeer explosief toeneemt, worden nieuwe toegangswegen aangelegd, buiten de eeuwenoude bestaande infrastructuur, dwars door landerijen en landelijk gebied. Het meest ingrijpend zijn de aanleg van de Van der Mortelstraat, Van Berckelweg, Nieuwe Offemweg en de provinciale weg N206. Door deze nieuwe wegen verdwijnt vaak de samenhang tussen gebieden. Zo wordt het oude landgoed Offem door de Nieuwe Offemweg, afgesneden van de oude dorpskern.

Boerenburg

Voorstraat en omgeving

Mede door de welvaart verrezen er vooral in de 18de eeuw aan de Voorstraat verschillende statige herenhuizen. Toen werd de heerlijkheid Noordwijk dan ook omschreven als één van de deftigste en mooiste dorpen van Holland. Deze rijkdom is nog steeds duidelijk te zien in de Voorstraat en omgeving. Tot 1961 maakte de Voorstraat nog deel uit van de doorgaande route over de strandwal, waar zelfs een tram door heen heeft gereden. Het gebied is aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

Winkelcentrum

De Voorstraat heeft zijn winkelfunctie verloren. De Kerkstraat en de Keuvel vormen nu samen het winkelcentrum van Noordwijk Binnen.

De Keuvel

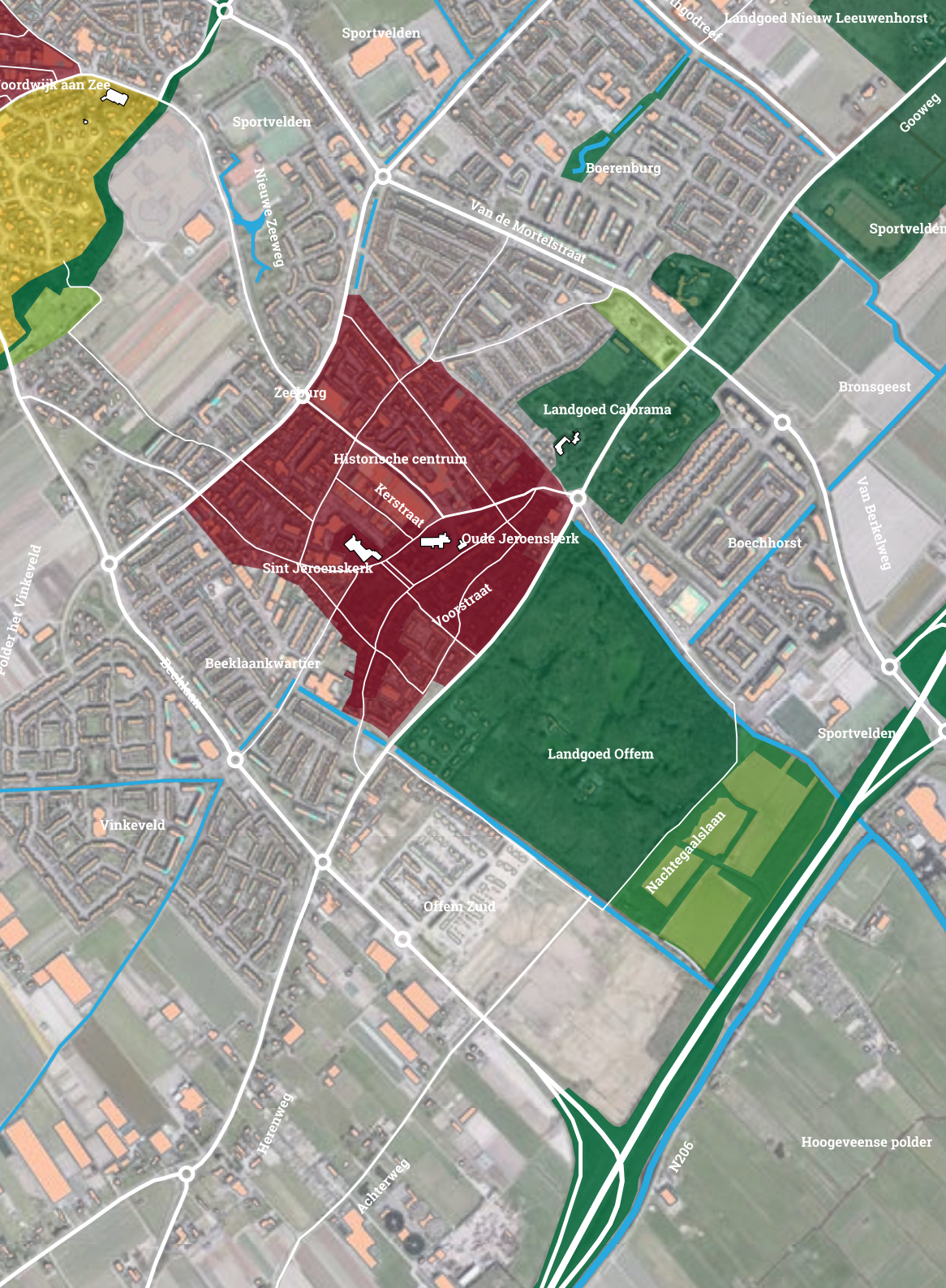
Het Lindeplein met zicht op de Jeroenskerk

De Kerkstraat met zicht op de oude Jeroenstoren

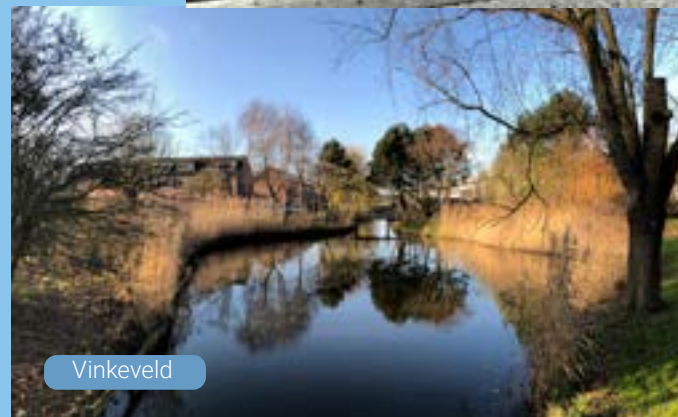
Het Wilhelminahofje één van de monumentale panden

Identiteit

Van de Mortelstraat

Vinkeveld

Boerenburg

Markt op Kloosterplein

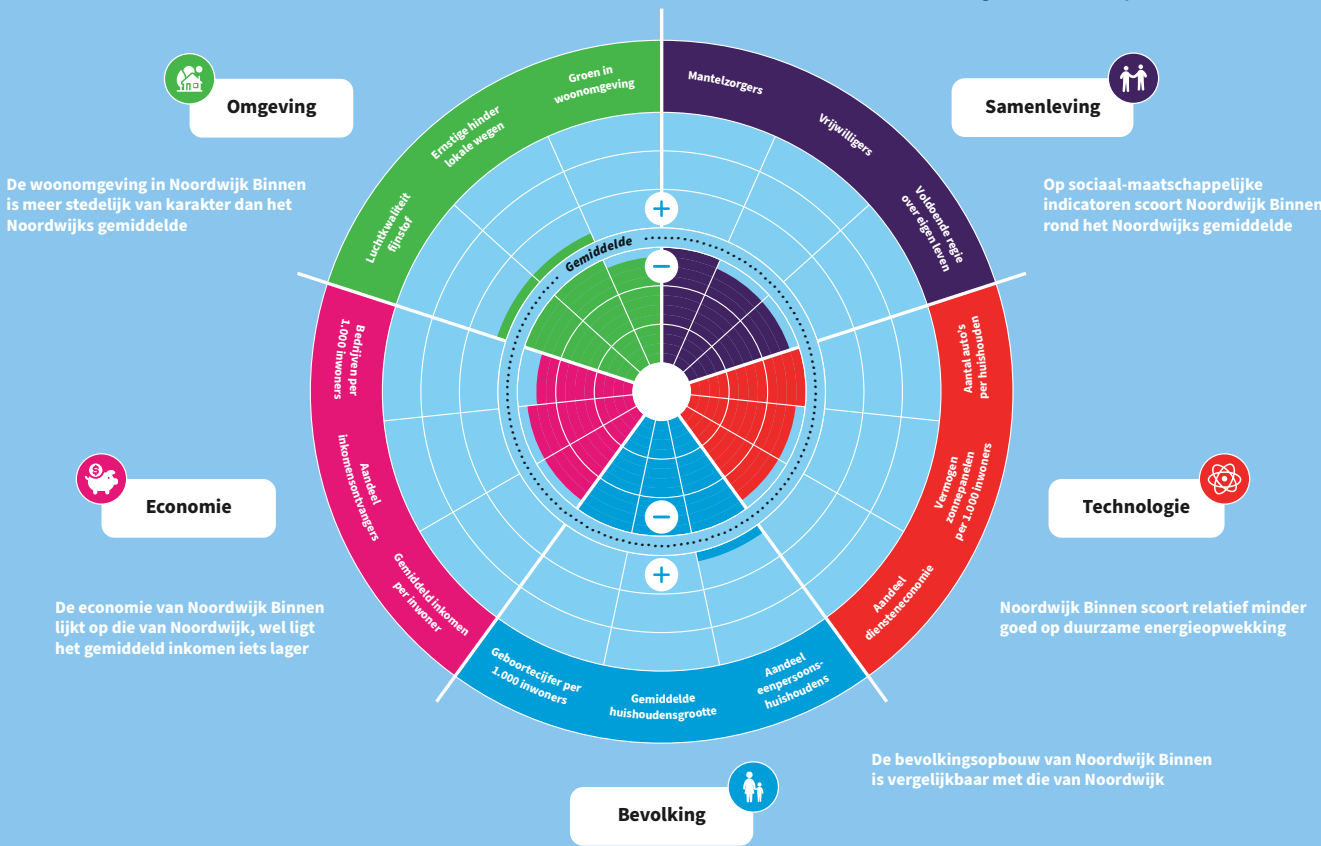
Voorstraat

Cijfers en Feiten

NOORDWIJK BINNEN

Met een + of - laat de infographic zien welke indicator hoger of lager scoort dan het gemiddelde van de gemeente Noordwijk.

Bevolking

17.575 / 42.859

- 26% / 26% jongeren
- 53% / 52% volwassenen
- 21% / 22% ouderen

Samenleving

4% / 5% huishoudens ≤ sociaal minimum

63% / 62% actieve bewoners

41% / 40% eenzame bewoners

Woonomgeving

€ 294.000 / € 345.000 gemiddelde WOZ waarde

1744 / 1385 adressendichtheid

28 / 42 geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners

Voorzieningen

0,5 km / 0,6 km afstand tot school

0,7 km / 0,7 km afstand tot huisarts

0,5 km / 0,6 km afstand tot supermarkt

Gezondheid en leefstijl

79% / 79% goed ervaren gezondheid

35% / 34% voldoet aan alcoholrichtlijn

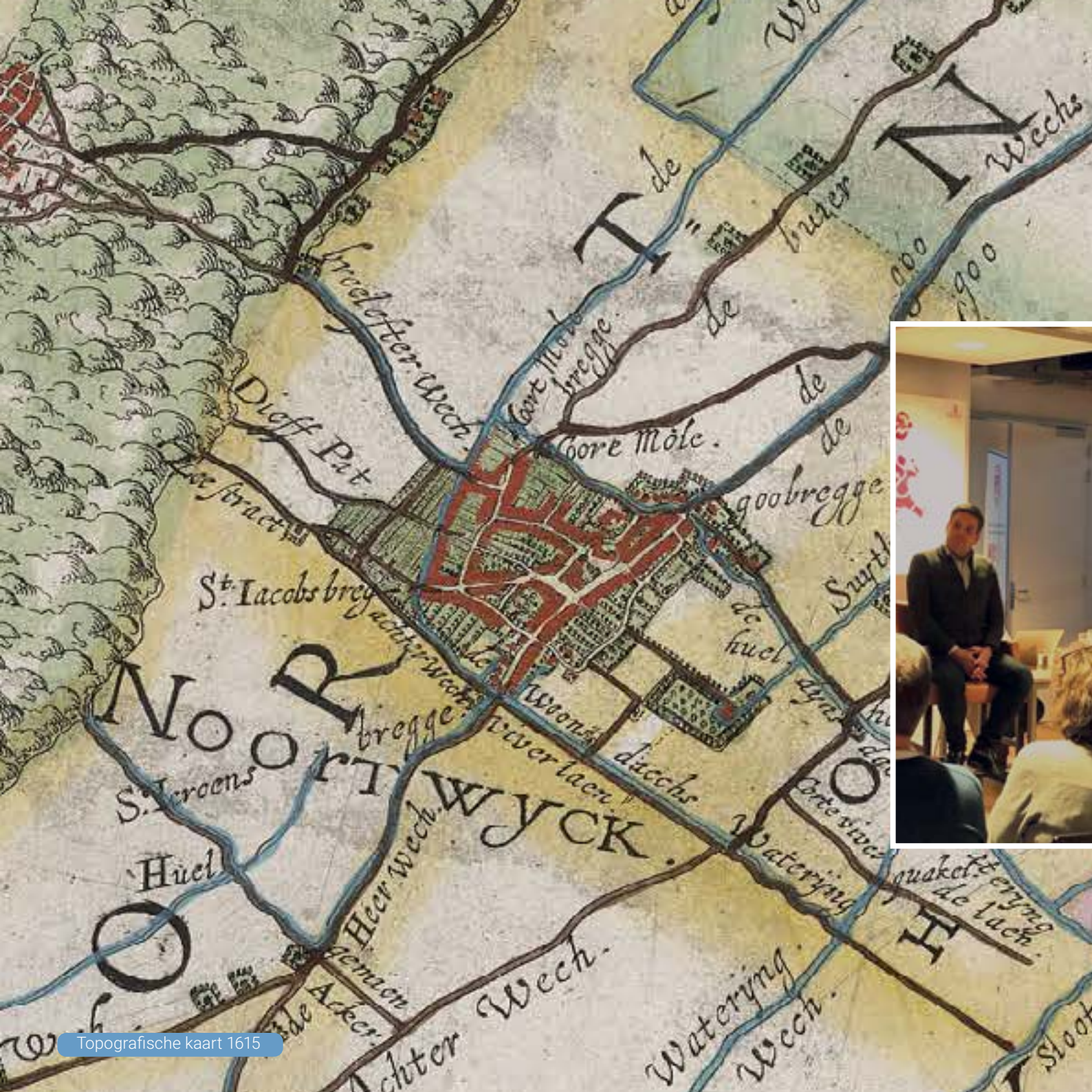
55% / 55% voldoet aan bewegingsrichtlijn

Energie

1250 m³ / 1370 m³ aardgasverbruik per woning

2860 kWh / 2870 kWh elektriciteitsverbruik per woning

4% / 5% huizen met energielabel A

Visies

In het volgende hoofdstuk vindt u de visies voor Noordwijk Binnen
Het beloofbare dorp en **De Oude Dorpskern**.

Deze visies vormden de basis voor de Omgevingsvisie Noordwijk.
De toekomst van Noordwijk Binnen, beschreven door bewoners.

Het beloopbare dorp

Als werkgroep Noordwijk-Binnen hebben we ons afgevraagd hoe wij een vitale wijk in de toekomst zien. We beginnen ons verhaal met een scherpe economische analyse van de econoom George Monboit. Langs deze lat hebben we de historische ontwikkelingen van Noordwijk gelegd. Dit geeft een uniek weliswaar gechargeerd beeld waar we nu staan.

Vervolgens zijn we opzoek gegaan naar mogelijke oplossingen. Allereerst nemen we de visie van Jeff Speck “The walkable city” als uitgangspunt:
“Hoe meer voorzieningen oploop afstand zijn, hoe minder verkeer, hoe diverser het aanbod hoe meer verbonden de bewoners.”

Vervolgens introduceren we het begrip WijkBV’s om niet in de valkuilen van wijkraden te vallen. Bewoners participeren en gemeente, organisaties uit wijk, bedrijfsleven, start-ups e.d zijn stakeholders. Zo vindt ontschotting plaats tussen verschillende domeinen.
Niet alles is wenselijk in de wijk. Maar als de gemeenteraad met het dynamische donut-model van econoom Kate Raworth gaat werken, krijgt zij meer invloed in de wijk op domeinen die nu noodzakelijkerwijs uitbesteedt zijn aan samenwerkingsverbanden.

Dit alles kan leiden tot meer cohesie, preventie en participatie, minder vereenzaming en een robuuste wijk economie. We sluiten af met voorbeelden uit andere steden en dorpen hoe zij samen, het leven in de wijk bevorderen op loopafstand.

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/team-noordwijk-binnen-het-beloopbare-dorp>

TOEKOMSTVISIE NOORDWIJK en in het bijzonder voor De Oude Dorpskern

Toekomstvisie Kern Noordwijk Binnen

.... daar word je gezond gelukkig!

In de kern Noordwijk Binnen word je gezond gelukkig oud, daar wil je graag zijn of je nu inwoner, werknemer of werkgever of tijdelijke bezoeker bent. De kern Noordwijk Binnen heeft 4 kernkwaliteiten:

Hoge leefomgevingskwaliteit: Leven, wonen en werken in een unieke historische omgeving!

Hoge cultuurhistorische waarden: Cultuurhistorische waarden van waarde!

Hoge natuurhistorische waarden: Natuurhistorische waarde groeit!

Hoge participatie graad en sociale cohesie: Nabuurschap, cultuur en vitaliteit

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/toekomstvisie-noordwijk-en-in-het-bijzonder-voor-de-oude-dorpskern>

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Nawoord

We willen alle deelnemers aan de Omgevingsvisie Noordwijk hartelijk bedanken. De inhoud van dit boekje, de geschiedenis, het DNA en de visies voor Noordwijk Binnen, zijn de basis voor de Omgevingsvisie. Het is ook een uitnodiging aan iedereen om de boekjes te gebruiken. Ter inspiratie voor eigen initiatieven, of die van anderen. Deze visies zijn geschreven door bewoners uit Noordwijk Binnen en bestemd voor iedereen. Samen maken we Noordwijk!

Project	: Simone Diegenbach - Procesmanager omgevingsvisie
Communicatie	: Beaumont Communicatie & Management
Redacteur	: Job van Oel
Design & productie	: Kseawell Creative Marketing
Print	: Kwaliteitsdrukwerk.nl

De informatie is gehaald uit:

- Atlas van Noordwijk
- De Bollenstreek - Landschap & Erfgoed van de bloembollencultuur
- 100 jaar bedrijvigheid in Noordwijk en Noordwijkerhout - W. Baalbergen
- Gebiedsprofiel Duin- en Bollenstreek - Provincie Zuid-Holland
- Novato
- Blik op Noordwijkerhout
- Gemeente Noordwijk

Afbeeldingen zijn geleverd door:

- Kees Verweij, Atlas Noordwijk, Novato, Theo van Gijlswijk, Noordwijk Marketing en Gemeente Noordwijk

De gemeente Noordwijk streeft ernaar om alle rechthebbenden met betrekking tot (foto)materiaal in deze uitgave te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder voorafgaande toestemming hier is gebruikt, verzoeken wij contact op te nemen met Gemeente Noordwijk via toekomst@noordwijk.nl.

De Omgevingsvisie van Noordwijk is tot stand gekomen in samenwerking met de inwoners uit alle vier de kernen van de gemeente, ambtenaren, ondernemers en vrijwilligers. De visie is samengesteld uit 30 toekomstvisies. Elke kern heeft echter haar eigen identiteit. Om dit extra te waarborgen, geven we de visies per kern ook apart uit.

Een aantal visies heeft zich specifiek gericht op Noordwijk Binnen. Dit boekje is een uitgave van de gemeente Noordwijk en beschrijft de visies en ideeën voor Noordwijk Binnen.

Samen maken we de toekomst voor gemeente Noordwijk!

Toekomstvisies van
inwoners, ondernemers
en betrokkenen van
Noordwijkerhout

Samen maken we de

toekomst voor Noordwijk!

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Inhoud

Inleiding	7
Geschiedenis en DNA	9
Identiteit	27
Cijfers en Feiten	32
Visie	35
Team Noordwijkerhout	37
Nawoord	39

Inleiding

“ Samen maken we de toekomst van Noordwijk “

Meer dan 150 inwoners, ondernemers, ambtenaren en scholieren hebben samen in teams meer dan 30 toekomstvisies uitgewerkt. Al deze visies vormen de basis van de uiteindelijke omgevingsvisie. Maar ook de visies op zich zijn stuk voor stuk prachtige schetsen voor de toekomst van Noordwijk. Die mogen niet verloren gaan!

Daarom bundelen we het heden, de geschiedenis en de toekomst van Noordwijkerhout in één boekje. Hier vindt u de huidige situatie in cijfers, het verhaal over de geschiedenis van Noordwijkerhout en de toekomstvisies van bewoners.

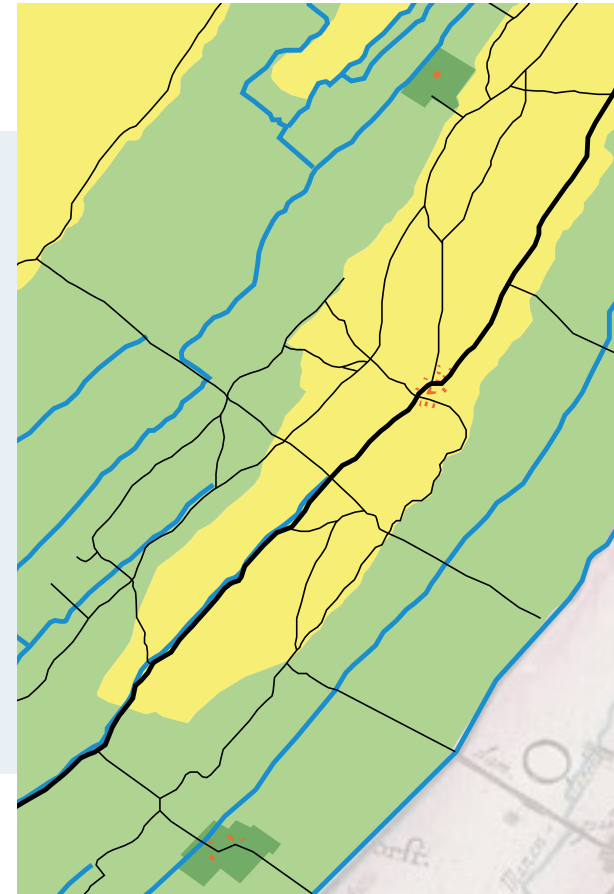
De omgevingsvisie schetst de gewenste koers en identiteit van Noordwijk: waar willen we naartoe? Het is ook een uitnodiging. Aan iedereen die wil bijdragen aan een mooie toekomst. Een uitnodiging aan alle lezers, initiatiefnemers, politici, ondernemers en andere betrokkenen om dit samen uit te werken met de visies die u hier leest. Gebruik ze ter inspiratie voor uw eigen initiatieven. Zo maken we samen de toekomst van Noordwijk.

Veel leesplezier!

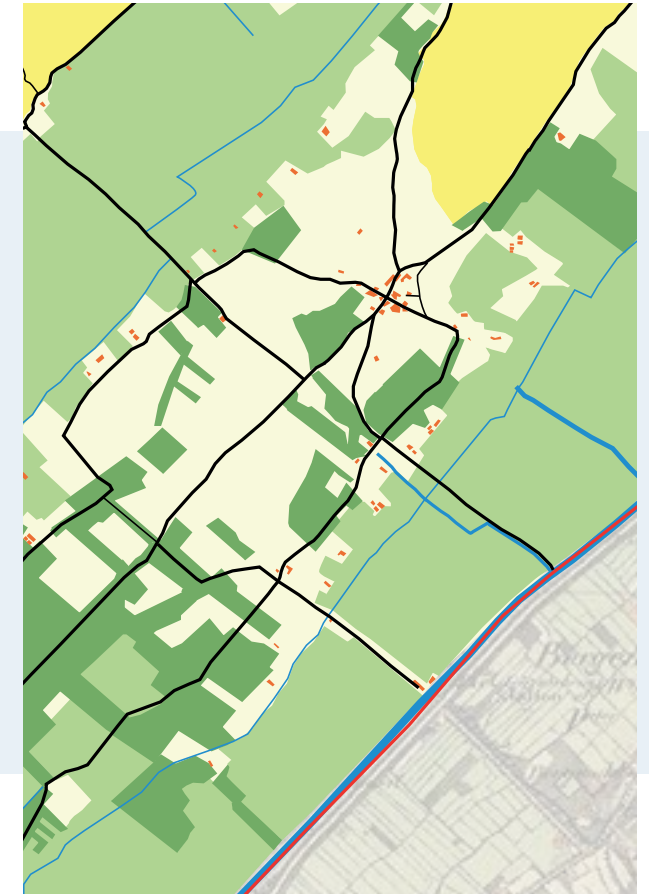

Geschiedenis en DNA

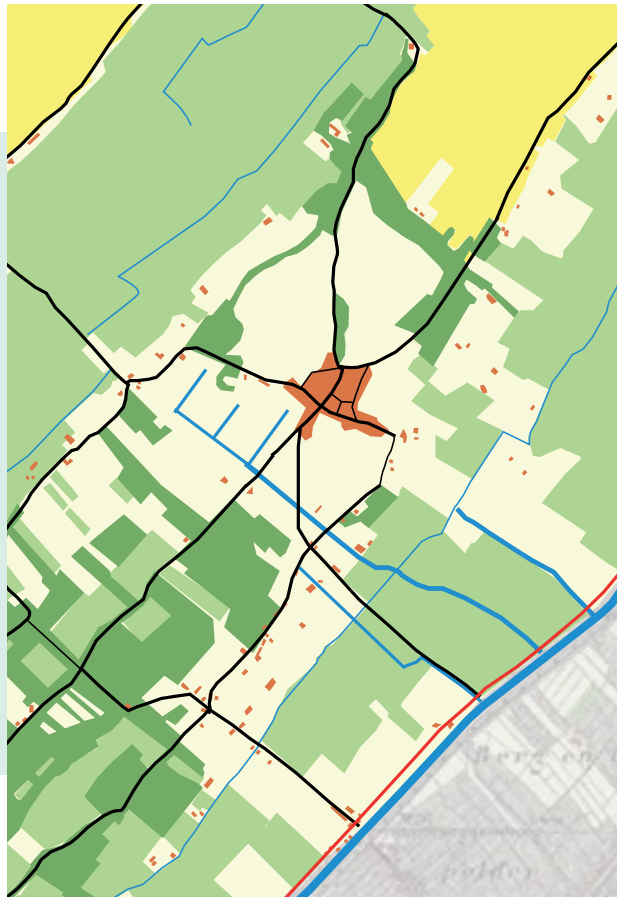
1615

Over de strandwal loopt een weg van noord naar zuid. Hieraan ligt Noordwijkerhout en bestaat uit een paar huizen rondom de Witte Kerk.

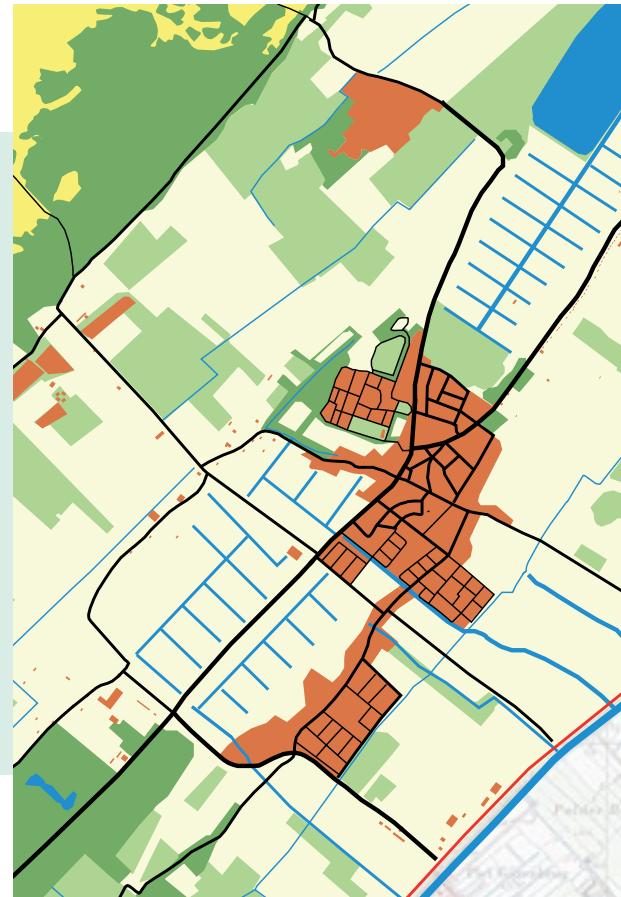
1850

Het huidige stratenpatroon is grotendeels te herkennen in het stratenpatroon van 1850. De eerste bollenteelt ontstaat op afgezande strandwal.

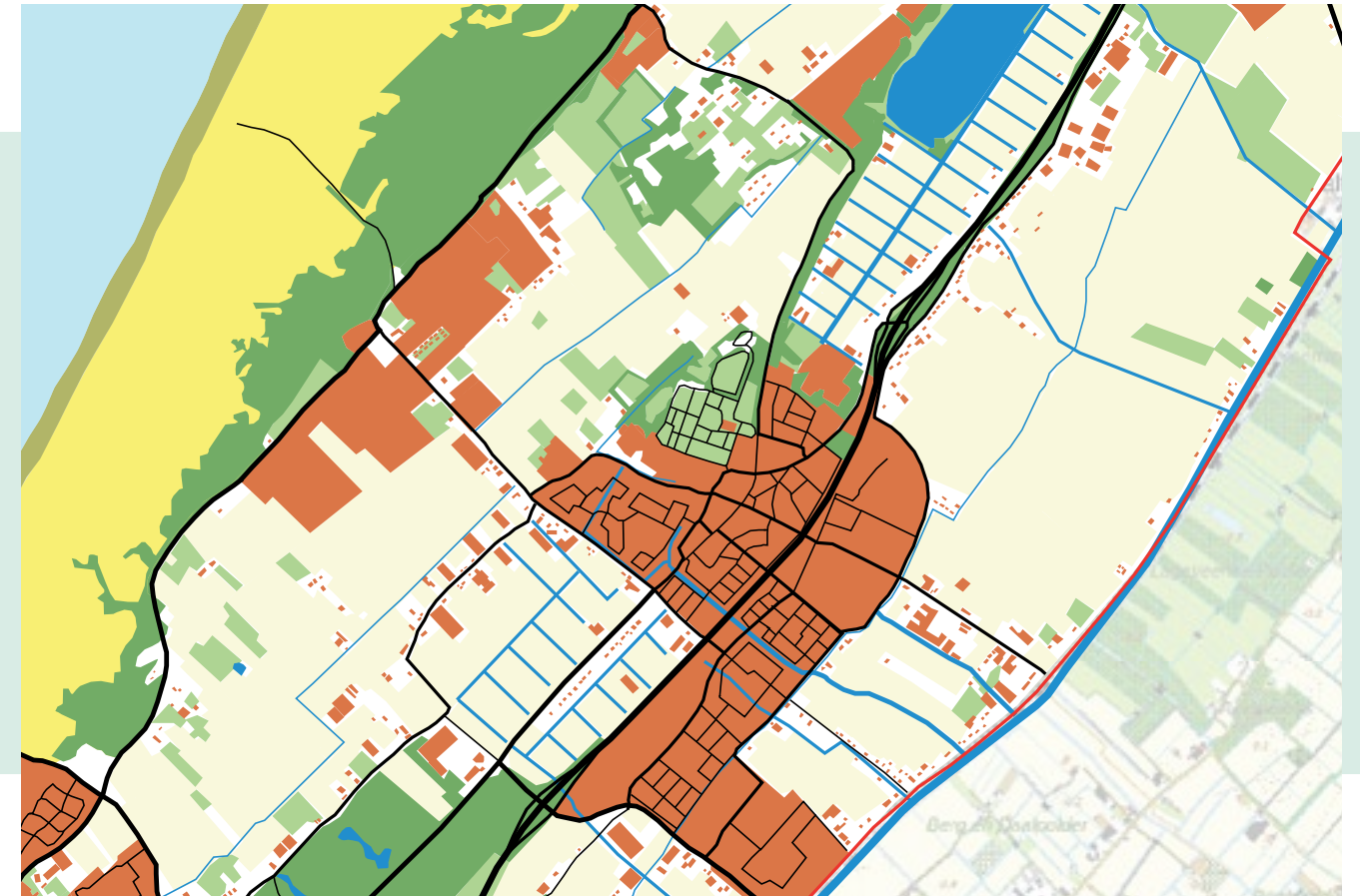
1930

Noordwijkerhout is een klein beetje gegroeid. Het afzanden gaat verder, er komen iets meer bollenbedrijven. Er is nog veel bos op de strandwal.

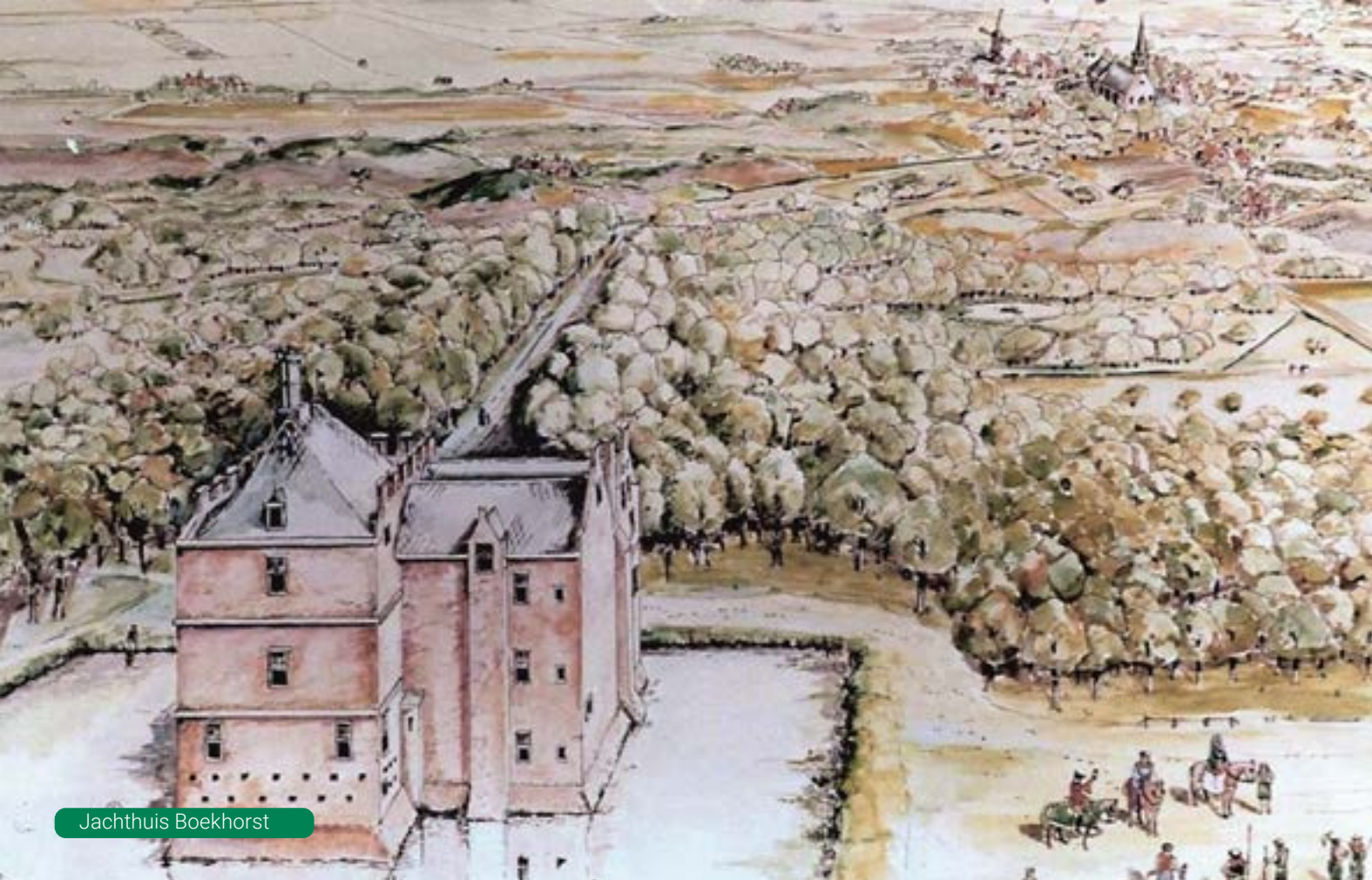
1970

De strandwal is nu grotendeels afgezaand er ontstaat het zanderijlandschap. De bollenteelt breidt verder uit en Noordwijkerhout groeit.

2020

Bijna alle grond rondom Noordwijkerhout bestaat nu uit bollenvelden. Noordwijkerhout heeft veel uitbreidingswijken. De landgoederen vormen een karakteristiek deel van de omgeving. Het aantal recreatieterreinen is enorm toegenomen.

Jachthuis Boekhorst

Noordwijkerhout omstreeks 1634

Cananefaten

De eerste bewoners van ver voor onze jaartelling verbleven op het smalle gebied tussen de Noordzee en het moerassige binnenland, het Langeveld. Deze mensen behoorde tot een Germaanse stam, die door de Romeinen Caninefaten werden genoemd (Deze naam wordt nu nog gebruikt door de Kaninefaaten, één van de drie carnavalsverenigingen van Noordwijkerhout).

Hout bij Noordwijk: Ambachtsheerlijkheid Northgo

De eerste vermelding van Noordwijkerhout was in 889, toen ontving graaf Gerolf een giftbrief van de koning van Lotharingen, dat hij werd beleend met de ambachtsheerlijkheid ambachts-heerlijkheid Northgo; 'gouw ten noorden' van den Rijn. Vandaar ging een weg naar den grooten Hout. De Northgoweg is nu nog bekend als Gooweg.

Jachthuis Boekhorst.

Boudewijn van Norteke kreeg in 1272 bij zijn huwelijk met de dochter van Otto III, bisschop van Utrecht, het beheer over dit gebied. Boudewijn liet zijn kinderen de geslachtsnaam "van der Boeckhorst" aannemen. Hij stichtte op zijn horst aan de Langeveldeweg het "Huis te Boekhorst". In de 18e eeuw is het kasteel vervallen tot een ruïne en later afgebroken.

Witte Kerk

In de Frankische tijd werd de streek gekerstend. Een bekende geloofsverkondiger was Sint Jeroen, een Ierse monnik, die omstreeks 857 door de Noormannen werd vermoord. Noordwijkerhout behoorde aanvankelijk kerkelijk tot Noordwijk. In de veertiende eeuw kwam hierin verandering. Omstreeks 1300 bouwde men in Noordwijkerhout een parochiekerk, die werd toegewijd aan de H.H. Petrus en Paulus. Deze kerk, waarvan het huidige "Witte Kerkje" een restant is, is een keer afgebrand en herbouwd.

Zelfstandig Baljuwschap

Volgens een verdrag uit 1434 is Noordwijkerhout met Hillegom, Lisse en Voorhout een zelfstandig baljuwschap geworden. Volgens een kroniek werd Noordwijkerhout, waartoe ook De Zilk behoorde, beschouwd als de hoofdplaats van het baljuwschap, omdat daar de criminele misdadigers werden berecht. In 1632 stonden er 64 huizen in Noordwijkerhout en in 1732 een korenmolen en 124 huizen. In 1795 telden men 617 inwoners.

Dorpsstraat einde 19e eeuw

Sint Bavo

Tegen het centrum van Noordwijkerhout ligt het voormalige terrein van St. Bavo. De eerste patiënten en personeel kwamen vanuit het Sint Servatiusgesticht te Venray. Het ontwerp voor de inrichting voor mensen met psychiatrische problemen was volgens het paviljoensysteem, een symmetrische opzet van acht paviljoens en enkele dienstgebouwen, gegroepeerd rond het klooster en de kapel. Het hoofdgebouw was in gebruik als receptie en kantoorruimte. De vestiging van twee psychiatrische instellingen, St. Bavo in 1918 en Sancta Maria enkele jaren later, schiep ook werkgelegenheid voor veel Noordwijkerhouters.

Vanwege een veranderende visie op de geestelijke gezondheidszorg eind jaren tachtig van de vorige eeuw werd een start gemaakt met de verhuizing van een gedeelte van de Bavo naar Rotterdam, hiermee werden geleidelijk alle oude paviljoens afgebroken.

Op dit moment zijn er plannen om het hele terrein te transformeren een woongebied in groene setting: Landgoed in den Houte.

Landbouw – veeteelt

Door de eeuwen heen waren de belangrijkste middelen van bestaan: de landbouw, veeteelt en visserij. De Noordwijkerhouters hadden het in het algemeen niet royaal. Het land (grotendeels moerasland) dat aan de inwoners toebehoorde, was zo zwaar belast, dat er weinig broodwinning in zat.

Schelpenvisserij – stropen duinkonijnen

De boeren ondervonden veel last van de talrijke duinkonijnen, die zich te goed deden aan hun gewassen. In de winterperiode hielden veel inwoners zich bezig met de schelpenvisserij. Anderen probeerden met stropen en strandjutten wat extra geld te verdienen.

N206

De N206 bij Noordwijkerhout is aangelegd als 1x2 autoweg, maar wel zodanig dat een toekomstige uitbouw naar 2x2 autosnelweg op zeer korte termijn uitgevoerd kon worden. In 1972 opende het deel van Noordwijkerhout tot De Zilk. Midden in de bebouwde kom van Noordwijkerhout ligt de weg verhoogd en autonoom t.o.v. de bebouwing.

Uitbreidingen/Woningbouw

Aan het eind van de negentiende eeuw groeide de bloembollenteelt- en handel in hoogtempo. Hierdoor was er steeds meer behoefte aan arbeidskrachten. Van heinde en ver kwamen mensen voor werk naar de bollenstreek. De arbeiders werkten op het land, in de bollenschuren en bij de exportbedrijven. Zij woonden in eenvoudige buurten in de dorpskern, langs de doorgaande wegen Herenweg en de Kerkstraat (linten), waar rijtjes woningen werden gebouwd in de buurt van de bollenbedrijven. Later werden er woningbouwverenigingen opgericht. De bollenboeren woonde zelf in grote vrijstaande woningen. Na de Tweede Wereldoorlog werden er vanwege de groeiende bevolking verschillende uitbreidingswijken gebouwd. Het eerste nieuwbouwwijkje grenst aan het centrum en is rond 1950 gebouwd.

Carnaval

Mede door de komst van de katholieke psychiatrische instellingen is Noordwijkerhout voornamelijk een katholiek dorp. Carnaval is in Nederland vooral bekend onder de rivieren. Toch kent ook Noordwijkerhout een uitgebreide traditie als het gaat om het vieren van Carnaval. In carnavalsstijd is de naam van het dorp Kokkerhout. Noordwijkerhout heeft de grootste carnavalsoptocht boven de rivieren met drie carnavalsverenigingen: De Kaninefaaten, de Tulpkabouters en de Keiebijters.

Afzandingen - Bollenteelt

In de tweede helft van de negentiende eeuw kreeg de welvaart in Noordwijkerhout een grote impuls door de 'afzanding' (afgraving) van de binnenduinen. Hoewel het duinzand aanvankelijk vrijwel uitsluitend werd gebruikt voor het bouwrijp maken van bouwgrond bij naburige steden en als grondstof voor steenfabrieken, bleek het zand, na bemesting, bijzonder geschikt te zijn voor de teelt van bloembollen zoals hyacinten, tulpen en narcissen. In de jaren 30 werd de Landexploitatie Maatschappij Noordwijkerhout opgericht.

Grootste bloembollendorp

Op de vlakke afgegraven gronden kwam de bollenteelt op. Door omzetting van grasland in bollenland werd vanaf 1950 de oppervlakte aan bollenland in Noordwijkerhout bijna verdubbeld. Als gevolg van nieuwe methoden, zoals de omspuiting van grasland en de mechanisatie, kon de agrarische sector zich in Noordwijkerhout goed ontwikkelen. Ook houdt een aantal Noordwijkerhouters zich bezig met de handel en export in bloemen en bollen. De bollenteelt is de laatste jaren onder druk komen te staan als gevolg van ruimtegebrek. Het bollenareaal bedroeg op 1 januari 2001 1.024 ha, terwijl Noordwijkerhout 2.342 ha groot is. Noordwijkerhout is daarmee het grootste bloembollendorp van de Bollenstreek.

Identiteit

Begin 20ste eeuw afzanden op grote schaal

Bollenpellers

Bollenveld met zicht op Sint Bavo

Bollenvelden jaren 50 met zicht op het centrum

Victorkerk

Na de Reformatie ging het witte kerkje over in protestantse handen en werd het de katholieken verboden hun godsdienst in het openbaar te belijden. In 1690 kreeg Noordwijkerhout weer een pastoor en kon men later weer beschikken over een eigen kerkgebouw op de huidige plek van de Victorkerk ver buiten het dorp van toen. Naast de kerk zijn er gebouwen voor het katholieke onderwijs, klooster, pastorie en internaat gekomen.

Sint Jozefkerk

De Sint Jozefkerk staat op een beeldbepalende plek aan een plein in Noordwijkerhout en maakt deel uit van een complex katholieke gebouwen rond en nabij dit plein. De kerk is in 1916 als noodkerk (20 tot 30 jaar) gebouwd voor de toen opgerichte Sint Jozefparochie.

Voormalig gemeentehuis

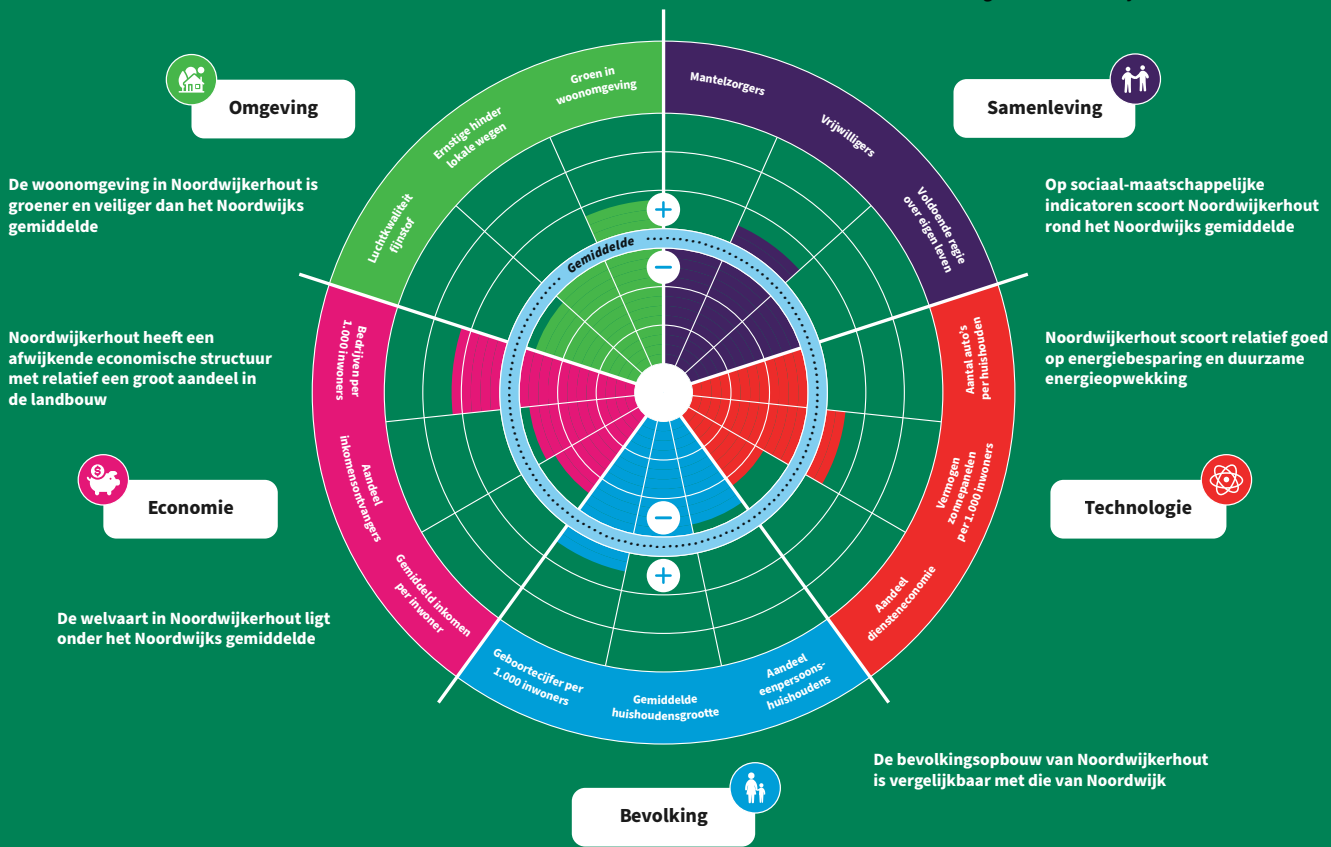
Het oudste gedeelte van het voormalige gemeentehuis van Noordwijkerhout dateert uit 1930, het is een rijksmonument.

Cijfers en Feiten

NOORDWIJKERHOUT

Met een + of - laat de infographic zien welke indicator hoger of lager scoort dan het gemiddelde van de gemeente Noordwijk.

Bevolking

8.475 / 42.859

- 24% / 26% jongeren
- 50% / 52% volwassenen
- 26% / 22% ouderen

Voorzieningen

0,6 km / 0,6 km
afstand tot school

0,6 km / 0,7 km
afstand tot huisarts

0,9 km / 0,6 km
afstand tot supermarkt

Samenleving

5% / 5%
huishoudens ≤ sociaal minimum

60% / 62%
actieve bewoners

42% / 40%
eenzame bewoners

Gezondheid en leefstijl

80% / 79%
goed ervaren gezondheid

33% / 34%
voldoet aan alcoholrichtlijn

53% / 55%
voldoet aan bewegingsrichtlijn

Woonomgeving

€ 433.000 / € 345.000
gemiddelde WOZ waarde

1274 / 1385
adressendichtheid

57 / 42
geregistreerde misdrijven
per 1.000 inwoners

Energie

1640 m³ / 1370 m³
aardgasverbruik per woning

2960 kWh / 2870 kWh
elektriciteitsverbruik
per woning

1% / 5%
huizen met energielabel A

Visie

In het volgende hoofdstuk vindt u de visie voor Noordwijkerhout.
Deze visie van **Team Noordwijkerhout** vormt de basis voor de Omgevingsvisie Noordwijk.
De toekomst van Noordwijkerhout, beschreven door bewoners.

Team Noordwijkerhout

Team Noordwijkerhout richt zich op de volgende punten:

Woningbouw aansluiten – geen verrommeling en Hoogbouw vanuit midden Noordwijkerhout

Lokale energietransitie.

Kernenergie om haalbaarheid van een mini kerncentrale (container) te onderzoeken

Oosterduinse meer recreatief benutten

Biodiversiteit in stand houden (Hoogeveense polder)

Centrumvisie (her) integreren

Bereikbaarheid. Al vele jaren een doorn in het oog, nog steeds geen Oost -West verbinding!

Bekijk de gehele visie op:

<https://samen.noordwijk.nl/nl-NL/ideas/team-noordwijkerhout>

Duurzaamheid Toerisme Diversiteit Fijn wonen Vrijheid
Identiteit Buurtinitiatieven Bereikbaarheid
Geluk Samen Ondernemers Prettig Samenleven
Kracht Groenvoorzieningen Toekomst Vertrouwen

Nawoord

We willen alle deelnemers aan de Omgevingsvisie Noordwijk hartelijk bedanken. De inhoud van dit boekje, de geschiedenis, het DNA en de visie voor Noordwijkerhout, zijn de basis voor de Omgevingsvisie. Het is ook een uitnodiging aan iedereen om de boekjes te gebruiken. Ter inspiratie voor eigen initiatieven, of die van anderen. Deze visie is geschreven door bewoners uit Noordwijkerhout en bestemd voor iedereen. Samen maken we Noordwijk!

Project	: Simone Diegenbach - Procesmanager omgevingsvisie
Communicatie	: Beaumont Communicatie & Management
Redacteur	: Job van Oel
Design & productie	: Kseawell Creative Marketing
Print	: Kwaliteitsdrukwerk.nl

De informatie is gehaald uit:

- Atlas van Noordwijk
- De Bollenstreek - Landschap & Erfgoed van de bloembollencultuur
- 100 jaar bedrijvigheid in Noordwijk en Noordwijkerhout - W. Baalbergen
- Gebiedsprofiel Duin- en Bollenstreek - Provincie Zuid-Holland
- Novato
- Blik op Noordwijkerhout
- Gemeente Noordwijk

Afbeeldingen zijn geleverd door:

- Kees Verweij, Atlas Noordwijk, Novato, Theo van Gijlswijk, Noordwijk Marketing en Gemeente Noordwijk

De gemeente Noordwijk streeft ernaar om alle rechthebbenden met betrekking tot (foto)materiaal in deze uitgave te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder voorafgaande toestemming hier is gebruikt, verzoeken wij contact op te nemen met Gemeente Noordwijk via toekomst@noordwijk.nl.

De Omgevingsvisie van Noordwijk is tot stand gekomen in samenwerking met de inwoners uit alle vier de kernen van de gemeente, ambtenaren, ondernemers en vrijwilligers. De visie is samengesteld uit 30 toekomstvisies. Elke kern heeft echter haar eigen identiteit. Om dit extra te waarborgen, geven we de visies per kern ook apart uit.

Een aantal visies heeft zich specifiek gericht op Noordwijkerhout. Dit boekje is een uitgave van de gemeente Noordwijk en beschrijft de visies en ideeën voor Noordwijkerhout.